

SKÖVDE KOMMUN

2017

ÅRSREDOVISNING

SKÖVDE KOMMUN ÅRSREDOVISNING 2017

Arbetet med en ny ishall startade

I augusti startade markarbetet för den nya ishall som ska byggas bredvid den befintliga på idrottsområdet Billingehov/Lillegården. Förutom en ny isyta byggs också en ny sarg. Dessutom installerar man nytt kylsystem både för befintlig och ny is.

Tack vare investeringen kommer Skövdes föreningsliv att kunna utveckla sina verksamheter samtidigt som även allmänheten får bättre möjligheter till skridskoåkning. Den nya ishallen beräknas vara färdig i september 2018.

Skövde kommun
Postadress 541 83 SKÖVDE
Telefon 0500-49 80 00
Webbplats skovde.se

Första "stavtaget" för Billingeprojektet

I december togs det första "stavtaget" för Billingeprojektet, när politiker och tjänstepersoner från Skövde kommun, Peab och föreningar verksamma i området korsade startportalen på Billingens fritidsområde.

Skövde kommun har en vision om att utveckla Billingen till ett av södra och västra Sveriges mest besökta besöks- mål såväl sommar som vinter. Visionen inkluderar bland annat en utbyggnad av Billingebacken, en gondollift, nya mountainbikespår och en helt ny servicebyggnad – Billinge-centret. Ett tio kilometer långt konstsnöspår ingår också i planerna, och det var detta arbete som i december startade med ett symboliskt "stavtag". Det nya konstsnöspåret beräknas vara klart till vintersäsongen 2018–2019.

Cykla i bygda

Många Skövdebor tar ofta bilen när de ska någonstans, även korta sträckor. Därför ville vi inspirera till att cykla mer, och startade projektet Cykla i bygda. Under fem månader fick fem deltagare låna varsin cykel, speciellt framtagna efter deras önskemål.

Resultatet blev, förutom bättre kondition och hälsa, att deltagarna cyklade sammanlagt 285 mil. Det motsvarar 414 kg/CO₂e (koldioxidkivalenter) i minskade utsläpp. Genom att deltagarna bytte ut hälften av sina bilresor mot cykelresor sparade de också i snitt cirka 300 kronor i månaden.

Cykla i bygda genomfördes tillsammans med Energimyndigheten, med målet att visa att man med rätt cykel kan byta ut majoriteten av sina vardagsresor. Förändringen är bra för både hälsan och klimatet, och minskar dessutom trafikmängden på vägarna.

Några händelser från Skövde 2017

5 600 st
grundskoleelever träffar våra lärare varje dag

136 km
cykelväg finns i Skövde kommun

ca 1,1 miljon
besökte Arena Skövde

389
nystartade arbets-
tillfällen (företag)

94,5%
är andelen svenskt kött som
serveras i våra verksamheter

427 st
färdigställda bostäder

128
kockar är anställda i
Skövde kommun

Ny familjecentral i centrum

I januari invigdes en ny familjecentral i Skövde centrum. Familjecentralen Kärnan är en mötesplats för föräldrar med barn i åldrarna noll till sex år, där lek, sång, sagor och kreativt skapande står i centrum. Här kan föräldrarna också ställa frågor och få råd och stöd av olika slag.

För att verksamheten ska bli så bra som möjligt för barn, föräldrar och personal får alla besökare vara med och utforma den tillsammans med personalen. Sedan tidigare finns en mycket välbesökt familjecentral i Södra Ryd och nu finns det alltså ytterligare en i centrala Skövde.

Skövde på sjätte plats bland Sveriges superkommuner

Skövde kom på sjätte plats när Dagens samhälle för tredje gången utsåg Sveriges superkommuner. Placeringen innebar en rejäl klättring från förra årets 17:e plats.

Rankningen utgår från åtta olika områden. I fyra av dem mäts kommunens utveckling de fem senaste åren. Dessa områden är attraktivitet (räknat i inrikes flyttnetto), antal som lämnar grundskolan med gymnasiebehörighet, kommunal ekonomi och utvecklingen av antalet företag. De fyra andra kategorierna är framtidsorienterade. Här tittar man på utbildningsnivån bland kommunens invånare, företagens bedömning av förbindelser i och till kommunen, företagsamhet och de demografiska förutsättningarna. Den glädjande sjätteplatsen visar att våra satsningar inom utbildning och jobb stärker Skövdes attraktivitet samtidigt som vi värnar om en god ekonomi.

Fem år i sammandrag

Kommunen inklusive företag och kommunalförbund

Resultaträkning (mnkr)	2017	2016	2015	2014	2013
Verksamhetens intäkter	1 685,0	1 661,8	1 514,1	1 410,1	1 301,1
Jämförelsestörande poster	-24,9	-48,8	-43,8	61,3	43,5
Verksamhetens kostnader	-3 873,3	-3 696,3	-3 461,3	-3 329,8	-3 165,4
Avskrivningar	-322,7	-284,3	-301,1	-279,3	-232,1
Verksamhetens nettokostnader	-2 535,9	-2 367,6	-2 292,1	-2 137,7	-2 052,9
Skatteintäkter och statsbidrag	2 805,4	2 696,7	2 515,3	2 423,0	2 334,4
Finansnetto	-28,6	-37,9	-42,0	-55,1	-64,9
Jämförelsestörande post	-57,0	-17,2			
Resultat före extraordinära poster	183,9	274,0	181,2	230,2	216,6
Uppskjuten skatt obeskattade reserver	0,0	-7,6	-9,2	-2,5	-11,8
Skattekostnader	-26,7	-16,4	-20,5	-22,8	-9,1
Årets resultat	157,2	250,0	151,5	204,9	195,7

Nettoinvesteringar	2017	2016	2015	2014	2013
	1 140,2	-879	-948,0	-932,6	-536,5

Balansräkning	2017	2016	2015	2014	2013
Tillgångar	8 645,4	7 557,3	6 951,5	6 143,4	5 659,8
Eget kapital	3 692,4	3 545,8	3 284,7	3 094,8	2 894,8
Avsättning till pensionsskuld	193,9	180,8	168,6	157,4	147,1
Övriga avsättningar	363,9	349,0	319,6	297,2	143,7
Skulder	4 394,8	3 481,3	3 178,6	2 594,0	2 474,2
Skulder och eget kapital	8 645,4	7 557,3	6 951,5	6 143,4	5 659,8

*) Skövde kommuns andel i Avfallshandtering Östra Skaraborg har ändrats 2007, 2008 samt 2014

***) Skövde kommuns andel i Miljösamverkan Östra Skaraborg har ändrats 2013 samt 2014

Kommunen

Resultaträkning (mnkr)	2017	2016	2015	2014	2013
Verksamhetens intäkter	983,8	957,4	824,3	772,6	744,1
Jämförelsestörande post	-24,9	-48,8	-43,8	26,3	43,5
Verksamhetens kostnader	-3 475,7	-3 261,6	-3 058,3	-2 936,2	-2 802,8
Avskrivningar	-178,6	-163,0	-148,5	-161,8	-158,0
Verksamhetens nettokostnader	-2 695,4	-2 516,0	-2 426,3	-2 299,1	-2 173,2
Skatteintäkter och statsbidrag	2 805,4	2 696,7	2 515,3	2 423,0	2 334,4
Finansnetto	-3,1	-11,5	-11,1	-22,3	-35,3
Jämförelsestörande post	-57,0	-17,2			
Resultat efter finansiella poster	49,9	151,9	0,0	0,0	0,0
Extraordinär intäkt	0,0	0,0	77,9	101,6	125,9
Årets resultat	49,9	151,9	77,9	101,6	125,9
Nettoinvesteringar	759,3	443,2	460,9	339,6	293,4

Balansräkning	2017	2016	2015	2014	2013
Tillgångar	7 465,7	5 168,1	4 874,5	4 419,5	4 366,1
Eget kapital	-3 055,6	3 005,7	2 850,8	2 775,2	2 677,0
Avsättning till pensionsskuld	-179,4	167,4	156,1	145,3	135,3
Andra avsättningar	-243,5	242,7	227,8	227,3	93,2
Skulder	-3 987,3	1 752,3	1 639,8	1 271,7	1 460,6
Skulder och eget kapital	-7 465,7	5 168,1	4 874,5	4 419,5	4 366,1

KOMMUNAL SKATTESATS	20,9	20,86	20,86	20,86	20,56
ANTAL INVÅNARE 31/12	54 975	54 133	53 555	53 134	52 859

Så gick det **under året**

Skövde kommun redovisar ett positivt resultat på 49,9 miljoner kronor för 2017. Det motsvarar 1,8 procent av skatter och bidrag. Nämnderna (exklusive de taxefinansierade verksamheterna) redovisar ett negativt resultat på totalt 11,2 miljoner kronor jämfört budget och de taxefinansierade verksamheterna redovisar ett noll resultat. I resultatet ingår avsättning till pensioner, inlösen av så kallade ränteswappar och nedskrivning av aktier. För att långsiktigt klara den planerade investeringsnivån krävs ett resultat på minst 3 procent.

Under året har Skövde kommun nettoinvesterat för 759,3 miljoner kronor.

Hur fördelades dina **skattepengar**?

Den största delen av en kommuns verksamheter finansieras av skatteintäkter som baseras på invånarnas inkomster. 2017 hade nämnderna i Skövde kommun en total budget på 2,7 miljarder kronor. Av varje hundralapp i skatt gick:

40 kr till barn och utbildning

31 kr till äldre- och handikappomsorg

7 kr till stöd för barn, ungdomar och vuxna i socialt svåra situationer

22 kr till övrig verksamhet som vuxenutbildning, kultur, fritid, underhåll av gator, vägar och grönområden, kollektivtrafik med mera.

Snabbfakta

	2017	2016	2015
Folkmängd	54 975	54 133	53 555
Kommunal skattesats	20,86	20,86	20,86
Årets resultat (mnkr)			
Kommunen	49,9	151,9	77,9
Kommunkoncern*	157,2	250,0	151,5
Nettoinvesteringar (mnkr)			
Kommunen	759,3	443,2	379,2
Kommunkoncern*	1 140,2	879,0	952,1
Verksamhetens intäkter (mnkr)			
Kommunen	983,8	957,4	824,5
Kommunkoncern*	1 685,0	1 661,8	1 514,1
Balansomslutning (mnkr)			
Kommunen	7 465,7	5 168,1	4 874,5
Kommunkoncern	8 645,4	7 557,3	6 951,5
Soliditet (%)			
Kommunen	41	58	59
Kommunkoncern	43	47	47

* Kommunkoncernen redovisar Skövde kommun inklusive bolag och kommunalförbund

Innehåll

Bilagor

- Personalredovisning
- Miljöredovisning
- Nämndernas verksamhetsberättelser
- Folkhälsorådets verksamhetsberättelse 2017
- Verksamhetsberättelse Överförmyndare i samverkan 2017
- Kommunfullmäktiges och nämndernas måluppfyllelse 2017

Layout & Produktion: The Compadres

Foto: Tuana Aziz, Jesper Anhede, Thomas Harrysson, Mikael Ljungström, Skövde kommun och Mostphotos.
Tryck: Redo Tryck & Storformat

1 Organisation och politik

Skövde kommuns politiska organisation 2017-12-31	10
Kommunfullmäktige 2015-2018	10
Ledande politiker och tjänstemän	11
Alliansen för Skövde har ordet	12

2 Sammanfattning av året

Viktiga händelser för Skövde kommuns utveckling	16
Skövde kommunkoncerns ekonomiska resultat	18
Finansiell analys av Skövde kommun	25
Utveckling inom personalområdet	37
Viktiga framtidsfrågor	41

3 Uppföljning av kommunfullmäktiges styrkort och Vision Skövde 2025

Så fungerar vårt styrkort	44
Uppföljning av kommunfullmäktiges styrkort	45
Uppföljning av prioriterade utvecklingsområden för Vision Skövde 2025	52

4 Nämnder

Kommunstyrelsen	62
Barn- och utbildningsnämnd	65
Vård- och omsorgsnämnd	69
Socialnämnd	74
Kultur- och fritidsnämnd	77
Servicenämnd	80
Byggnadsnämnd	84
Kommunfullmäktige	85
Överförmyndare	85
Valnämnd	85
Revision	85
Arvodesnämnd	85

5 Kommunala bolag och kommunalförbund

Årets verksamhet i kommunala bolag och förbund	88
Skövde Stadshus AB	88
AB Skövdebostäder	90
Skövde Värmeverk AB	91
SkövdeNät AB	92
Kreativa Hus Skövde AB	92
Mariesjö Kreativa Hus AB	94
Next Skövde Destinationsutveckling AB	95
Skövde Flygplats AB	95
Balthazar Science Center AB	96
Gothia Innovation AB	97
Kommunalförbundet Miljösamverkan östra Skaraborg (MÖS)	99
Kommunalförbundet Räddningstjänsten östra Skaraborg (RÖS)	100
Kommunalförbundet Avfallshantering östra Skaraborg (AÖS)	101
Kommunalförbundet Skaraborgsvatten	102
Skaraborgs Kommunalförbund	103

6 Räkenskaper

Resultaträkning	106
Balansräkning	107
Kassaflödesanalys	108
Noter	109
Särredovisning VA	121
Noter	123
Redovisningsprinciper	126
Övergång till komponentredovisning	132
Revisionsberättelse	135
Fem år i sammandrag	137

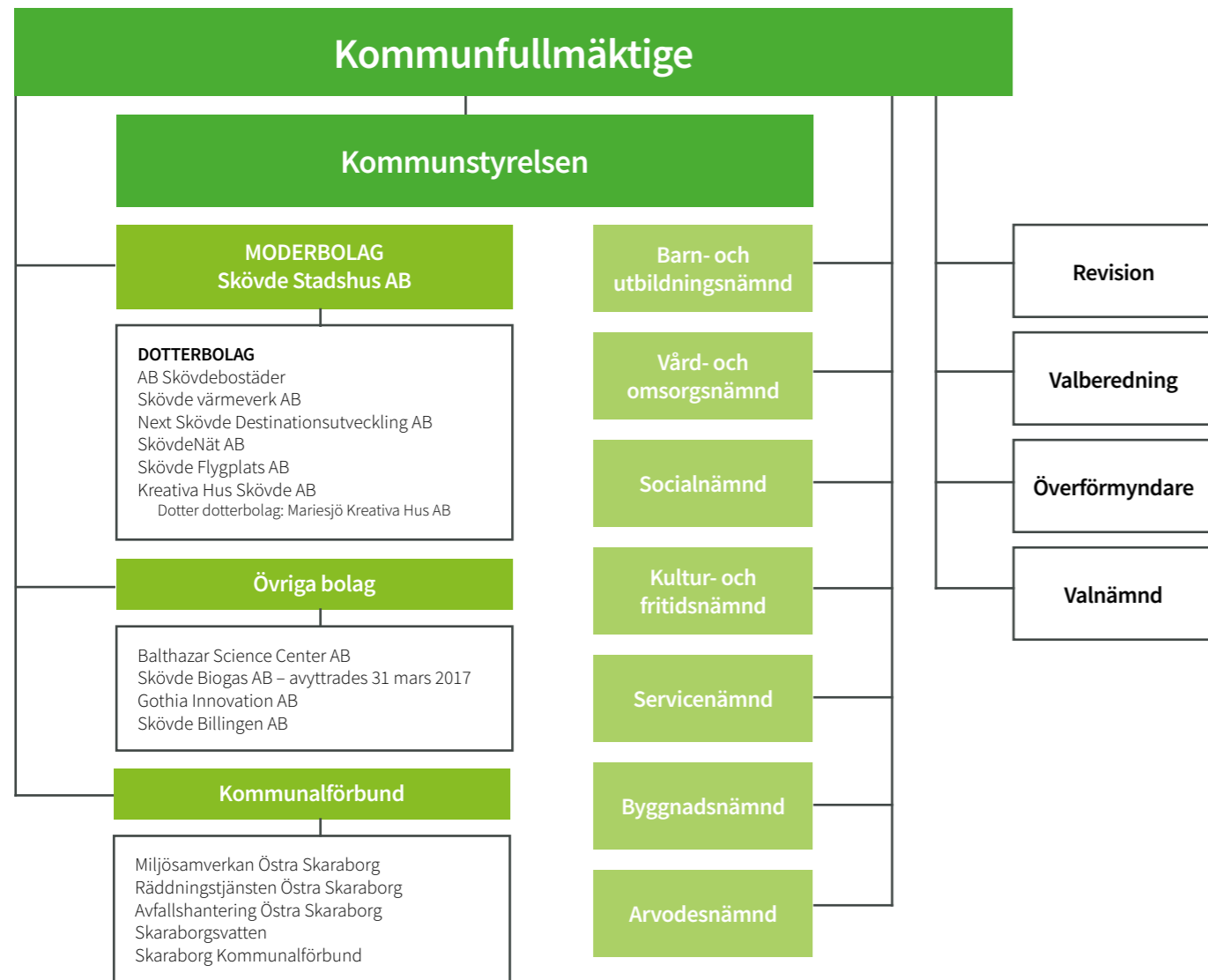

1

Organisation och politik

Skövde kommuns politiska organisation 2017-12-31	10
Kommunfullmäktige 2015-2018	10
Ledande politiker och tjänstemän	11
Alliansen för Skövde har ordet	12

Skövde kommuns politiska organisation 2017-12-31

Ledande politiker och tjänstemän

Kommunstyrelsens ledamöter

Kommunstyrelsen utses av kommunfullmäktige, och ska följa och ha uppsikt över nämndernas och bolagens beslut och arbete. Kommunstyrelsens ordförande leder kommunstyrelsen.

Ordförande: Katarina Jonsson (M)

Förste vice ordförande: Leif Walterum (C) t.o.m. 2017-12-31.

Ulrika Johansson (C) fr.o.m. 2018-01-01.

Andre vice ordförande: Marie Ekman (S)

Ledamöter:

Magnus Hammar Borsch (M), Torbjörn Bergman (M), Philip Segell (M), Paula Bäckman (C) t.o.m. 2017-12-31, Gunvor Kwick (C) fr.o.m. 2018-01-01, Ulla-Britt Hagström (L), Conny Brännberg (KD), Johan Ask (S), Maria Hjärtqvist (S), Helena Dahlström (S), Robert Ciabatti (S), Roger Almgren (MP), Michael Clarke (SD) t.o.m. 2017-10-30. Jerzy Kucier (SD) fr.o.m. 2017-11-27.

Ersättare:

John Khalaf (M), Gun Sandelius (M), Joseph Nasob Tamasang (M), Gunvor Kwick (C) t.o.m. 2017-12-31. Orvar Eriksson (C) fr.o.m. 2018-01-01, Christer Winbäck (L), Ann Lindgren (S), Anders Grönvall (S), Anita Löfgren (S), Bjarne Medin (S), Dag Fredriksson (V), Jerzy Kucier (SD) t.o.m. 2017-11-27, Per Henrik Hallberg (SD) fr.o.m. 2017-11-27.

Kommunalråd

Katarina Jonsson (M)

Katarina har varit kommunstyrelsens ordförande sedan valet 2010. Hon har det övergripande ansvaret för kommunens angelägenheter. Dessutom är hon ordförande i Skövde Stadshus AB.

Leif Walterum (C)

Leif lämnade sin plats som kommunalråd vid årsskiftet 2017/2018. Leif hade då varit förste vice ordförande i kommunstyrelsen sedan valet 2006. Han var bland annat övergripande ansvarig för fysisk planering, infrastruktur och miljöarbete. Som vice ordförande i kommunstyrelsen var han också ansvarig för personalpolitik. Hans efterträdare från och med januari 2018 är Ulrika Johansson (C).

Marie Ekman (S)

Marie företräder oppositionen. Hon är bland annat andre vice ordförande i kommunstyrelsen och vice ordförande i Skövde Stadshus AB.

Kommundirektör

Tomas Fellbrandt

Som kommundirektör ansvarar Tomas för det övergripande arbetet med planering och ledning i kommunen, och samordnar kommunens verksamheter. Kommundirektören är också chef över samtliga sektorchef och koncernstaben.

Kommunfullmäktige 2015–2018

Mandatfördelningen under mandatperioden är 29 platser till den styrande minoriteten (M, C, L, KD), och 32 platser till oppositionen.

Parti	Mandat
Moderaterna	15
Socialdemokraterna	20
Centerpartiet	6
Miljöpartiet	4
Liberalerna	5
Vänsterpartiet	2
Kristdemokraterna	3
Sverigedemokraterna	6

Ordförande:
Conny Brännberg (KD)

Förste vice ordförande:
Tord Gustavsson (M)

Andre vice ordförande:
Monica Green (S)

Nämnder och sektorer

Nämnd och ordförande	Sektor och sektorchef
Kommunstyrelsen , Katarina Jonsson (M)	Sektor styrning och verksamhetsstöd , Ulf Karlsson Sektor medborgare och samhällsutveckling , Rogher Selmosson Sektor samhällsbyggnad , Karl Alexanderson t.o.m. 2017-09-30. Inger Carlsson fr.o.m. 2017-10-01.
Kultur- och fritidsnämnd , Kaj-Eve Enroth (L)	Sektor medborgare och samhällsutveckling , Rogher Selmosson
Socialnämnd , Anna Bergman (M)	Sektor socialtjänst , Lena Friberg
Servicenämnd , Torbjörn Bergman (M)	Sektor service , Sture Forsbom
Barn- och utbildningsnämnd , Paula Bäckman (C) t.o.m. 2017-12-31. Orvar Eriksson (C) fr.o.m. 2018-01-01.	Sektor barn- och utbildning , Gustaf Olsson t.o.m. 2017-08-31. Pontus Düring fr.o.m. 2017-09-01.
Vård- och omsorgsnämnd , Therese Sahlström (M)	Sektor vård- och omsorg , Per Granath
Byggnadsnämnd , Magnus Hammar Borsch (M)	Sektor samhällsbyggnad , Karl Alexanderson t.o.m. 2017-09-30. Inger Carlsson fr.o.m. 2017-10-01.
Arvodesnämnd , Marie Guhrén (M)	
Valnämnd , Martin Odenö (M)	
Revisionsnämnd , Lars-Erik Lindh (S)	

Alliansen för Skövde har ordet

Alla delaktiga i Skövdes viktiga resa

Skövde kommun är mitt i en historisk expansiv och spännande resa. Aldrig tidigare har Skövde vuxit i den takt som nu. Under 2017 ökade befolkningen med 842 personer. Det skapades 424 nya bostäder, nya verksamheter som skolor och förskolor kom till stånd, infrastrukturen utvecklades och 170 nya arbetstillfällen skapades inom Skövde kommuns organisation.

Skövde är centralort och draglok för hela Skaraborg. Det ska vi – varenda en av oss som bor och verkar i Skövde – vara väldigt stolta över.

Det är inte bara politiska beslut som har satt fart på Skövde utan det är resultatet av en laginsats från alla engagerade Skövdebor och kommunens medarbetare.

Den positiva tillväxten till trots så får Skövdelaget inte slå sig till ro. Precis som alla andra kommuner i Sverige så står Skövde inför stora förändringar de kommande åren. Vi människor lever allt längre och vi föder allt fler barn. Det är positivt och mycket välkommet, men, det gör också att en mindre andel i arbetsför ålder ska försörja större grupper barn och äldre. Utöver det så hårdnar konkurrensen om de som arbetar. För att klara den ekvationen behöver Skövde locka till sig utbildad arbetskraft som vill skapa sig en framtid i Skövde.

Det är här möjligheten för Skövdes framtid ligger.

För att fortsätta vara vinnare i konkurrensen om dagens och framtidens arbetskraft behöver vi som kommun tänka långsiktigt och agera på flera sätt samtidigt. Det avspeglas i Allians för Skövdes strategiska plan för Skövdes långsiktiga utveckling. Planen har ett starkt fokus på tillväxt och vilar på tre ben: Jobb, bostäder och Skövdes attraktivitet. Det är viktigt att dessa tre fokus samspelar och prioriteras likvärdigt.

Under 2017 har vi sett många exempel på hur planen omsätts i praktiken.

Bostadsbyggandet tog fart, Nya Billingen påbörjades genom renovering av utebadet samt start av byggnation av det en mil långa konstnospåret och den nya mötesplatsen Assar sjösattes under året. Det är ett unikt och kreativt samarbete mellan Volvobolagen, Högskolan, IDC och Gothia Science Park i syfte att stärka utvecklingen av morgondagens tillverkningsindustri.

Spelstaden Skövde och Nya Billingen – spelindustrin och besöksnäringen är bland de branscher som växer snabbast i världen. I den utvecklingen vill vi att Skövde ska vara en vinnare med resultatet att många nya arbetstillfällen skapas.

När vi blir fler invånare behöver vi också mer kommunal service och omsorg. Kommunens medarbetare påverkas i sin

dagliga gärning av kommunens kraftiga tillväxt men samtidigt får Skövde kommun i olika enkäter goda omdömen av sina användare. Våra medarbetare gör med andra ord ett jättejobb varje dag – och bidrar till den resa som Skövde gör.

Den kraftiga expansionen gör att det ekonomiska resultatet för 2017 är lägre än tidigare år. Det är planerat och en direkt följd av den höga investeringstakten. En sak är viktig att påpeka: Att bli större och större är inget självändamål i sig. Varje satsning som görs är för att attrahera fler personer att välja Skövde och det i syfte att fylla på vår gemensamma kassa för att finansiera och trygga vår framtida välfärd. Det bästa sättet att förbereda sig inför framtiden är att säkerställa ett brett skatteunderlag och en stark ekonomi.

Det kan vara påfrestande att leva i en tillvaro som ständigt förändras och växer, men glädjande nog hör vi ofta Skövdebor som uttrycker att det är häftigt att vara med på den här resan. Det gör oss varma inombords och ger oss en stark tro på framtiden. Skövdeborna är genuint delaktiga i Skövdes positiva utveckling. Stort tack till alla anställda, företagare, föreningsaktiva, medborgare och andra aktörer som varje dag är med och skapar Skövdes framgång.

Allians för Skövde

Katarina Jonsson
Katarina Jonsson (M)

Ulla-Britt Hagström
Ulla-Britt Hagström (L)

Leif Waltherum
Leif Waltherum (C)

Conny Brännberg
Conny Brännberg (KD)

2

Förvaltningsberättelse – sammanfattning av året

Viktiga händelser för Skövde kommuns utveckling	16
Skövde kommunkoncerns ekonomiska resultat.....	18
Finansiell analys av Skövde kommun.....	25
Utveckling inom personalområdet	37
Viktiga framtidsfrågor	41

Viktiga händelser för Skövde kommuns utveckling

Hur säkerställer vi framtidens välfärd? Den frågan har präglat 2017, inte bara i Skövde kommun utan i hela Sverige. Vi står inför demografiska utmaningar som påverkar samtliga verksamheter. Under året som gått har Skövde kommun på flera områden genomfört både stora och små åtgärder för att säkra framtidens välfärd och bidra till Skövdes utveckling. Här sammanfattar vi några av dem.

Platsen Skövde

Skövde är en tillväxtort och 2017 var ett rekordår vad gäller befolkningsutveckling och bostadsbyggande. Totalt ökade kommunen med 842 nya invånare, och 427 bostäder byggdes. Skövde hade den största inflyttningen bland Skaraborgskommunerna, vilket visar på vår attraktivitet som stad.

2017 utsåg Dagens Samhälle för tredje året i rad Sveriges superkommuner. Skövde placerade sig som den sjätte högst rankade "täta" kommunen av 131. Med täta kommuner menas kommuner där mer än hälften av befolkningen bor i tätorten. Det som lyfter Skövde i totalrankningen är vår unga befolkning samt att vi har en hög självförsörjningskvot. Det som ingår i Sveriges superkommuner är en sammanvägning av nyckeltal kring demografi, företagsamhet, kultursatsningar, utbildningsnivå, skolresultat, kommunikationer och kommunens ekonomi. Skövdes sjätteplacering visar att kommunen har en bredd som även i fortsättningen kommer att bidra till vår attraktivitet och hjälpa oss att möta framtidens utmaningar.

Arbetet med att stärka Skövde som Sveriges dataspelshuvudstad har fortsatt under året. I oktober genomfördes Sweden Game Conference inom ramen för Sweden Game Arena. Konferensen samlade cirka 1 000 deltagare från stora delar av världen och över 30 utställare inom spelindustrin.

Nästa fas av Billingeprojektet inleddes i juni, när kommunfullmäktige beslutade om igångsättningstillstånd för ett tio kilometer långt konstsnöspår/cykelspår. Man har också börjat bygga upp Skogsmulleriket runt Åsbotorpsjön.

Fokus på kvalitet

Vårt fokuserade kvalitetsarbete tog fart under 2016 och har intensifieras ytterligare under 2017. Att se över våra processer och arbeta med ständiga förbättringar blir en viktig pusselbit framöver, och under 2017 har vi skapat en stabil grund att stå på. I december beslutade kommunfullmäktige om den kvalitetspolicy som ska styra kvalitetsarbetet inom kommunen. Grunden för kvalitetsutvecklingsarbetet kan delas in i åtta principer: Kundens behov i fokus; långsiktiga och faktabaserade beslut; processorientering; ständiga förbättringar och innovation; lära av andra och varandra; medarbetarnas delaktighet och engagerat ledarskap. Genom att följa dessa principer säkerställer vi en kundorienterad verksamhetsutveckling som ger god kvalitet.

Under året har vi startat ett projekt som ska leda fram till strukturerade arbetssätt för att identifiera och genomföra effektiviseringar. Olika arbetssätt har testats och ska nu utvärderas. Förhoppningen är att hitta metoder som skapar engagemang och delaktighet, för att ta tillvara den kompetens som finns.

Tekniken utvecklas ständigt. Under 2017 har utvecklingen av e-tjänster fortsatt och dessutom har vi börjat testa nya former av robotar. Robotgräsklippare finns i kommunen sedan tidigare, och i ett pilotprojekt har även möjligheterna med städrobotar testats.

Ökad samverkan

En annan viktig del i att säkra framtidens välfärd är att samverka mer med andra aktörer – vi kan inte göra allt själva. Under året har samarbetet mellan Skaraborgskommunerna ökat. Dessutom har vi startat samverkansprojekt med andra aktörer.

I Kompetensforum Skaraborg samarbetar kommunerna för att tillgodose arbetsmarknadens behov av kompetent arbetskraft. Under 2017 har arbetet intensifierats. Grunden har varit frågeställningen hur man kan göra Skaraborg attraktivt i ett kompetensförsörjningsperspektiv.

Ett annat exempel på samverkan mellan Skaraborgskommuner är det utvecklade bibliotekssamarbetet, även kallat Bibliotek Mellansjö. Samarbetet görs mellan åtta kommuner och har resulterat i ett gemensamt bibliotekssystem samt i gemensamma upphandlingar och modeller för styrning och ledning.

Flera av kommunens verksamheter har under året stärkt sitt samarbete med Volontärtorget. Ett exempel är att sektor vård och omsorgs förebyggande verksamheter har börjat samarbeta med Volontärtorget för att främja brukares och anhörigas möjligheter till rekreation. Att ta tillvara medborgarnas kompetens och intresse genom volontäruppdrag är ett viktigt sätt att stärka framtidens välfärd.

En överenskommelse mellan Skövde kommun och arbetsförmedlingen har tecknats för samarbete inom ramen för projektet Delegation för unga och nyanlända till arbete. Även kommunerna Falköping, Hjo och Tidaholm är med i projektet.

Mångfald är en tillgång

En annan framgångsfaktor är att ta tillvara den mångfald som finns i samhället och att främja integrationen. En viktig del i det är att nyanlända snabbt kan komma in på arbetsmarknaden. Kommunen jobbar med detta, bland annat genom den så kallade Skövdemodellen. Modellen infördes 2016 för att skapa en snabbare väg in i arbetslivet för nyanlända. Under 2017 har arbetet med ett pilotprojekt riktat mot byggindustrin startats.

Kommunen har också tagit fram en handlingsplan för integrationsarbetet. Planens syfte är att tydliggöra hur kommunen arbetar med integrationsfrågan. Den ska ge en riktning och tydligt visa ansvarsfördelningen i kommunen och ut mot våra invånare.

Sammanfattande bedömning måloppfyllelse

Följande bedöms uppfyllda vid mandatperiodens slut:

- Skövde har invånare som är nöjda med sina liv och den samhällsservice som erbjuds.
- Skövde har 60 000 invånare 2025.

Följande mål bedöms som delvis uppfyllda vid mandatperiodens slut:

- ◆ Skövde har ett varumärke som är välkänt i hela Sverige.
- ◆ Skövde har en andel högskoleutbildade som ökat snabbare än genomsnittet för riket under perioden 2011–2025.
- ◆ Skövde kommun är en flexibel, kundorienterad och effektiv organisation.
- ◆ Skövde kommun är ett starkt arbetsgivarvarumärke (employer branding).
- ◆ Kommunens resultat ska över mandatperioden vara minst 3 procent av skatter och bidrag.

Följande mål bedöms som ej uppfyllt vid mandatperiodens slut:

- Skövde använder så gott som uteslutande förnybar energi (år 2025).

Skövde kommunkoncerns ekonomiska resultat

2017 års resultat för hela kommunkoncernen är 157,2 miljoner kronor. Det är 92,8 miljoner sämre än 2016. AB Skövdebostäder, Skövde Värmeverk AB och SkövdeNät AB redovisar positiva resultat, vilket stärker bolagskoncernen. Resultatet 2017 för AB Skövdebostäder är 108,6 miljoner kronor, för Skövde Nät AB 12,9 miljoner och för Skövde Värmeverk AB 9,8 miljoner.

Skövde kommuns resultat för 2017 är 49,9 miljoner kronor – 36,6 miljoner kronor lägre än budgeterat. Flera poster inverkar positivt på resultatet, bland annat avslutade exploateringsområden (22 miljoner) och byggbonus (tio miljoner). Resultatet stärks också av att kapital- och personalomkostnadspåsläggarna blivit mindre än beräknat. Samtidigt dras resultatet ned av att aktier i Skövde Billingen AB skrivits ned (38 miljoner), att pensioner lösts in i förtid (25 miljoner) och att räntesvappar lösts in (tio miljoner). Dessutom redovisar nämnderna ett underskott på elva miljoner kronor. Här finns de största negativa avvikelseerna hos vård- och omsorgsnämnden samt hos barn- och utbildningsnämnden.

Förra året fick Skövde kommun ett rekordresultat. Årets resultat är 102 miljoner kronor lägre. I den finansiella analysen finns förklaringar till den stora skillnaden. Tack vare årets resultat ökar kommunens eget kapital. Det stärker kommunens förmåga att finansiera sina investeringar. Investeringsnivån fördubblades under 2017 (759 miljoner) jämfört med tidigare år. Därför har kommunen behövt finansiera större delen av investeringarna med lånade medel och låneskulden har därmed ökat.

God ekonomisk hushållning

Kommuner och landsting ska ange mål och riktlinjer som bidrar till god ekonomisk hushållning i verksamheten. Det innebär att man måste arbeta långsiktigt. Kommunens övergripande ekonomiska mål utgår ifrån följande princip: Varje generation ska bära kostnaden för den service som den konsumerar, och inte belasta kommande generationer med kostnader eller åtaganden. Kommunfullmäktiges mål är kopplade till god ekonomisk hushållning och strukturerade i form av ett styrkort.

För att leva upp till kommunallagens krav på god ekonomisk

hushållning ska resultatet motsvara minst tre procent av skatteintäkter och statsbidrag över mandatperioden. Nivån innebär att det egna kapitalet värdesäkras. Årets resultat motsvarar 1,8 procent av skatter och bidrag. Under mandatperiodens tre första år var motsvarande siffra 3,5 procent, och därmed lever vi hittills upp till målet. Utmaningen blir att nå ett resultat motsvarande 45 miljoner kronor 2018 för att uppfylla målet för hela mandatperioden. För att klara det behöver vi nå över det budgeterade beloppet.

Stabil finansiell grund

Enligt Kommunforskningsinstitutets granskning av den finansiella profilen har Skövde haft goda ekonomiska resultat de senaste åren. Granskningen visar också att kommunens finansiella ställning är stark. Det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet klargör att Skövde står på en stabil finansiell grund.

Soliditeten inklusive hela pensionsåtagandet hamnar på 28,1 procent för 2017. Det är sämre än 2016 års nivå på 38,3 procent. Församlingen beror framför allt på att kommunen infört en koncernbank, men också på en högre investeringsnivå och ett lägre resultat än förra året. De långfristiga skulderna för 2017, koncernen bortråknad, ligger på 26 828 kronor per invånare, vilket är högre än 2016 (16 404 kronor). Årets ökning beror framför allt på större investeringar och lägre resultat.

För en god ekonomisk hushållning är det viktigt att verksamheterna följer sin budget. Under 2017 gick nämnderna med totalt 11,2 miljoner kronor i underskott. Underskottet beror framför allt på ökade volymer och svårigheter att nå uppsatta effektivitetsmål hos vård- och omsorgsnämnden, samt på högre personalkostnader i grundskolan. Den sammanfattande bedömningen är att kommunens resultat (1,8 procent av skatter och bidrag) inte räcker för att självfinansiera investeringarna.

En långsiktig finansiell analys har tagits fram. Analysen sträcker sig till och med 2030, och innehåller också en översyn av det finansiella resultatmålet. Allt pekar på att det kommer att krävas ett årligt resultat på minst tre procent av skatter och bidrag för att begränsa låneskuldens utveckling och klara av kommunens framtida utmaningar.

Kommunens ekonomiska utveckling

Kommunens största inkomstkällor är skatteintäkter och statsbidrag. Skatteintäkterna är konjunkturberoende – Sveriges ekonomiska utveckling beror framför allt på hur den inter-

nationella konjunkturen utvecklas. Snabba konjunktursvängningar kan kräva att verksamheter ställs om för att anpassa kostnaderna till intäkterna.

De senaste tre åren har Skövde kommuns resultat förstärkts genom tillfälliga intäkter. Intäkterna har bland annat gällt flyktbidrag på 33 miljoner kronor, den så kallade välfärds miljarden på 39 miljoner kronor, exploateringsintäkter på 44 miljoner kronor och återbetalning av kollektivavtalade sjukförsäkringar (AFA) på 21 miljoner kronor. Det finns också tillfälliga poster som har försämrat resultatet. Tre sådana exempel är att 91 miljoner kronor användes till att lösa in delar av pensionsskulden, att Skövde Biogas bokförda värde skrevs ned med 40 miljoner och att bolaget Skövde Billingen AB skrevs ned med 38 miljoner kronor. Dessutom har särskilda satsningar gjorts, bland annat på fastighetsunderhåll. Resterande del av intäktsöverskottet har gått till att finansiera de senaste tre årens investeringar. Kommunens räntekostnader förväntas vara fortsatt låga de närmaste åren.

Befolkningen i Skövde kommun har ökat och kommer enligt prognoserna att öka ytterligare de närmaste åren. De behov som följer med fler invånare och förändrad åldersstruktur tar allt mer resurser i anspråk. Fler investeringar leder till större avskrivningar och finansiella kostnader, som i sin tur kräver utrymme i driftbudgeten.

För en långsiktig hållbar ekonomisk utveckling är det viktigt att verksamheternas kostnader inte ökar snabbare än kommu-

nens intäkter från skatter och statsbidrag. Den finansiella analysen visar dock att kommunens kostnader (7,2 procent) under 2017 ökade snabbare än kommunens intäkter (4,0 procent). Detta är en tydlig kursändring från de fem tidigare åren, då intäkterna ökade i snabbare takt. Det är viktigt att vi kan hålla balansen mellan intäkter och kostnader, och samtidigt möta framtidens stora demografiska förändringar. För att lyckas med det behöver verksamheterna hitta nya arbetssätt. Här är digitaliseringens möjligheter en viktig faktor.

Omvärld

Skövde kommun är, precis som andra kommuner, beroende av omvärlden. Det som händer omkring oss påverkar både förväntningar, behov och möjligheter i den kommunala verksamheten.

Internationell ekonomi

BNP tillväxt i världen har varit nära 4 procent under 2017. Tillväxten är stark, men framförallt bred. Nästan alla länder i världen är just nu i en tillväxtfas. Tillväxten kommer i takt med ett stabilt förtroende i ekonomin, och en finansiell situation som gör det attraktivt att investera. Under 2017 har de geopolitiska riskerna minskat något. I början på 2018 har spänningar däremot ökat igen. För världsekonomin är en växande risk för handelskonflikter det viktigaste orosmolnet. Prognosen för den globala

ekonomin för 2018 och 2019 ser mycket bra ut med en global tillväxt nära 4 procent. Eventuella handelskonflikter kan dock få en stort påverkan. Särskilt för en öppen och exportinriktad ekonomi som Sveriges kan detta få kännbara konsekvenser.

Svensk ekonomi

Svensk ekonomi är stark. Både produktion och sysselsättning har ökat snabbt. Omvärldens behov av investeringar gör att exporten blir en allt viktigare motor för svensk ekonomi. Den goda utvecklingen gör att också allt fler får jobb. Arbetslösheten har sjunkit från 6,9 procent 2016 till 6,7 procent 2017 och förväntas sjunka ytterligare 2018.

Under 2017 landade tillväxten på 2,7 procent. Nivån var lägre än 2016 (3,0 procent). 2018 väntas tillväxten bli närmare tre procent. Svensk ekonomi är inne i en högkonjunktur och då är det naturligt med överskott i de offentliga finanserna. De fallande bostadspriserna är dock en stor osäkerhetsfaktor. Om prisfallet blir större och långvarigt kan det påverka hela ekonomin.

Trots arbetsmarknadens positiva utveckling har löneutvecklingen varit ganska dämpad. Timlönerna har ökat med 2,7 procent jämfört med 2,4 procent året innan. Priserna har ökat med 1,8 procent under 2017 (KPI) jämfört med 1,0 procent under 2016. Riksbanken har fortsatt med sin expansiva penningpolitik, vilket har lett till fortsatt negativa räntor. Tack vare den låga inflationen har reallönernas utveckling varit relativt god, trots de dämpade nominella lönepåslagen.

Kommunsektorn

Sveriges kommuner redovisar för 2017 ett samlat överskott på 24 miljarder kronor. Det är 3,5 miljarder bättre än 2016. För 2017 redovisar 17 av 290 kommuner ett negativt resultat. Det är fler än året innan, då endast åtta kommuner hade underskott. Men trots det starka resultatet fortsätter låneskulden att öka. Befolkningstillväxten gör att kommunerna behöver investera mycket, framför allt i förskolor och skolor. Under 2017 ökade kommunernas investeringar med 18 procent.

De främsta anledningarna till kommunernas goda resultat är att skatteintäkterna och statsbidragen har ökat snabbt. En annan viktig anledning är intäkter från fastighetsförsäljningar. Skatteunderlagets reella ökning var 1,5 procent men till 2018 minskar det till cirka en procent. Ökningen har varit historiskt hög de senaste åren. Från och med 2019 förväntas ökningen bli betydligt mindre – under en procent.

Den stora skjutsen i kommunsektorns konsumtion innebär att en betydande del av sysselsättningsökningen har skett i skattefinansierad verksamhet. Kommunernas kostnader förväntas stiga snabbt kommande år, bland annat på grund av den demografiska utvecklingen. Under 2000-talet har kostnadstrycket på kommunerna, utifrån befolkningsförändringar, legat på runt

0,5 procent per år. De närmaste åren höjs behoven med 2 till 2,5 procent per år.

Kostnadstrycket blir högt inom alla tunga verksamhetsområden. Volyymmässigt är det äldreomsorgen som ökar mest, men även samtliga områden inom skolan berörs. Det innebär också större krav på investeringar. Nya äldreboenden, skolor och förskolor behövs – och de som redan finns är i behov av underhåll. De demografiska förändringarna innebär både att trycket på vissa verksamheter fortsätter att öka och att man behöver prioritera om mellan verksamheterna.

Sammanfattningsvis ökar skatteintäkterna snabbt, men kostnaderna ökar snabbare. Sveriges kommuner och landsting, Konjunkturinstitutet och den statliga Långtidsutredningen menar att den här utmaningen kommer att kräva stora skattehöjningar framöver. Det kommer också att bli allt viktigare att hitta nya arbetssätt för att hantera demografins utmaningar. Digitalisering och ny teknik är viktiga hjälpmedel i det arbetet.

Befolkningsutveckling

Befolkningsutvecklingen nationellt

Sveriges folkmängd ökade med 125 089 personer under 2017 och var vid årets slut 10 120 242. Detta motsvarar en ökning på 1,25 procent.

Befolkningsökningen i Skövde

Under 2017 ökade befolkningen med 842 personer i Skövde kommun. Vid årets slut hade kommunen 54 975 invånare. Ökningen beror i huvudsak på ett fortsatt högt födelsenetto och ett positivt migrationsnetto. Under 2017 var flyttnettot positivt för Skövde – fler flyttade alltså till än från Skövde.

Befolkningsprognos

Skövde kommun har de senaste åren tagit fram en befolkningsprognos fram till 2030. Prognosen grundar sig på antaganden kring nyproducerade, inflyttningsklara bostäder. Enligt prognosen kommer Skövdes invånare att bli cirka 5 000 personer fler de kommande fem åren. 2025 beräknas Skövde ha drygt 61 000 invånare.

Driftredovisning

En grundläggande förutsättning för god ekonomisk hushållning är att kommunens nämnder bedriver sin verksamhet inom budgetramarna. Nämnderna (exklusive de taxefinansierade verksamheterna) redovisar ett negativt resultat på totalt 11,2 miljoner kronor över budget. De taxefinansierade verksamheterna redovisar ett nollresultat. Finansförvaltningens resultat är fem miljoner kronor lägre än budgeterat.

Driftredovisningen visar nettoavvikelser, det vill säga intäkter i förhållande till kostnader. Jämfört med föregående år har kostnaderna för de skattefinansierade verksamheterna höjts med drygt 150 miljoner kronor. Det beror framför allt på ökade personalkostnader, demografiska förändringar och att nyinvesteringar och politiska satsningar höjt driftkostnaderna. I tabellen visas driftredovisningen per nämnd i förhållande till budgeten. De största negativa avvikelserna ligger hos vård- och omsorgsnämnden samt hos barn- och utbildningsnämnden. De största överskotten finns hos kommunstyrelsen och service-nämnden. Att våra största verksamheter redovisar negativa resultat för 2017 är oroande, eftersom det betyder att de inte är i balans de kommande åren. För en detaljerad redovisning per nämnd, se avsnittet Nämnder.

Finansförvaltningens resultat för 2017 är ett underskott på fem miljoner kronor. Resultatet beror på förändringar både på intäcks- och kostnadssidan. Här finns bland annat extra avsättningar till pensioner samt inlösen av ränteswappar på

totalt 43,6 miljoner kronor. En nedskrivning av aktier i Skövde Billingen AB om 38,4 miljoner kronor påverkar också. Samtidigt har kommunen fått en byggbonus på tio miljoner kronor och ett överskott i exploateringsverksamheten på 22 miljoner kronor. Inlösen av pensionskuld och swappar bidrar dock till att minska framtida kostnader.

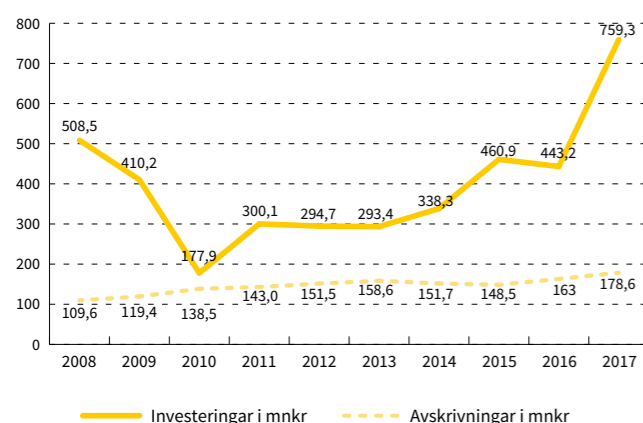
Nämndernas resultat

Nämnd (miljoner kronor)	Reviderad budget 2017	Resultat 2017	Avvikelse budgetprognos	Korrigerig demografi	Avvikelse budgetprognos
Kommunstyrelsen	406,8	393,2	13,6		13,6
Barn- och utbildningsnämnd	1 084,4	1 099,4	-15,0	6,6	-8,4
Vård- och omsorgsnämnd	837,2	865,1	-27,9		-27,9
Socialnämnd	191,0	190,8	0,1		0,1
Kultur- och fritidsnämnd	163,5	160,1	3,4		3,4
Servicenämnd	4,5	-5,3	9,8		9,8
Byggnadsnämnd	0,5	0,4	0,1		0,1
Kommunfullmäktige	3,7	4,0	-0,3		-0,3
Revision	1,5	1,6	-0,1		-0,1
Valberedning	0	0	0,0		0,0
Överförmyndare	5,2	6,9	-1,7		-1,7
Valnämnd	0	0	0		0
Arvodesnämnd	0	0	0		0
Summa skattefinansierad verksamhet	2 698,4	2 716,2	-17,8	6,6	-11,2
Teknisk nämnd affärsverk	0,0	0,0	0,0		0,0
Verksamhetens nettokostnader	2 698,4	2 716,2	-17,8	6,6	-11,2

Investeringar

Skövde kommun har för planperioden 2017–2019 en fortsatt expansiv investeringsbudget. Med tanke på befolkningstillväxten behövs nya förskolor, skolor, gruppboendestäder och förbättrad infrastruktur. Under 2017 investerade kommunen för 811,7 miljoner kronor, inklusive finansiell leasing på 5,9 miljoner kronor. Kommunen har för 2017 fått investeringsbidrag som resulterat i nettoinvesteringar på 759,3 miljoner kronor. Motsvarande siffra 2016 var 443,2 miljoner kronor. I den taxefinansierade verksamheten (fiber och VA) har 89,4 miljoner kronor investerats, varav 13,3 miljoner i fibernätet och 76,1 miljoner i vatten- och avloppsnätet.

Investeringar och avskrivningar

Investeringsbudgeten för 2017 var 838,1 miljoner kronor, inklusive 205,8 miljoner kronor i ombudgeteringar. Genomförandegraden på årets planerade investeringar har varit hög – totalt har nettoinvesteringar på 759,3 miljoner kronor genomförts.

Budget (tkr)

	Budget 2017		Prognos 2017	
	Utfall 2017	Avvikelse	2017-08-31	
Inventarier	56,9	32,9	24	44,1
Fastighetsförvärv	70	82,2	-11,4	95,5
Infrastruktur*	217,7	178,4	39,3	132,4
Lokaler**	413,7	393,5	20,2	414,7
SUMMA	758,3	686,99	72,1	686,7
*Varav reinvesteringar gata	24,2	19,7	4,5	18,4
**Varav reinvesteringar fastighet	48,3	42	6,3	
Taxefinansierad verksamhet	85,5	89,5	-4	90,1

Lokalinvesteringar

Budgeten för lokalinvesteringar var för 2017 totalt 413,7 miljoner kronor. I summan ingår ombudgeteringar från 2016 för pågående lokalinvesteringar (34,6 miljoner kronor) och planerat underhåll (tolv miljoner kronor). Det faktiska utfallet för 2017 var 393 miljoner kronor inklusive planerat underhåll.

Under 2017 har större investeringar i skollokaler satts igång och gjorts klara. Bygget av Ekedals nya förskola har pågått hela året och färdigställdes under våren med fem nya avdelningar i två våningsplan. Samtidigt samordnades förskolans nya kök med ett nytt produktionskök för hela Ekedals äldrecentrum med kommande tillbyggnader.

Till- och utbyggnaden av Tidans förskola gjordes klar i maj 2017. Samma månad färdigställdes även en ny gruppboendestad. Under året fortsatte dessutom byggnationen av Trädgårdsstadens skola – en ny grundskola för 525 elever som planeras stå klar sommaren 2018. Till en början ska skolan delvis också fungera som förskola.

Serviceutskottet slutredovisade totalt fyra lokalinvesteringsprojekt till kommunfullmäktige i november 2017. Den totala investeringsnivån för projekten var 86 miljoner kronor. Slutredovisningen tog upp projekt som översteg tio miljoner kronor eller som bedömdes vara av särskilt intresse. Den totala avvikelser mot budget för dessa projekt var 1,6 procent.

Större lokalinvesteringsprojekt under 2017

Projekt (mnkr)	Utfall 2017	Ack. utfall t.o.m 2017	Total budget	Inflyttning/ ibruggtagande
Ekedals förskola	4,8	27,8	29,0	2017
Tidans förskola	6,0	25,6	26,0	2017
Gruppboendestad Sörgårdsgatan	5,5	19,7	19,0	2017
Kök Ekedal	4,1	13,5	14,0	2017
Billingskolan	49,3	56,4	85,0	Juni 2018
Kavelbro 1 och 3	17,5	18,0	28,0	Oktober 2018
Billingshov Hall B	16,8	22,9	65,0	Augusti 2018
Trädgårdsstadens förskola/skola	89,6	137,4	195,0	Juli 2018
Parkeringshuset kv. Mode	60,4	62,9	185,0	December 2018

Generellt är budgetföljsamheten god för varje enskild investering. Kommunen har mellan 2006 och 2017 slutredovisat större lokalinvesteringsprojekt med en samlad projektkostnad om 1 878,4 miljoner kronor till kommunfullmäktige. Totalt under denna period har projekten överskridit budget med totalt 1,5 procent (27,9 miljoner kronor).

De senaste tio åren har kommunens investeringsnivå i genomsnitt legat på cirka 400 miljoner kronor per år. Det är svårt att jämföra nivån med andra kommuners eftersom variationerna ofta är stora från år till år. Nivåerna påverkas också av om en kommun har stora delar av sin investeringstygda verksamhet i bolagsform. Skövde har dock en hög genomsnittlig investeringsnivå och den förväntas öka ytterligare under kommande planperiod.

Fastighetsunderhåll

Inför 2015 flyttades det planerade underhållet, de så kallade reinvesteringarna, från driftbudgeten till investeringsbudgeten. Därför är reinvesteringarna numera anslag och beslutas av kommunfullmäktige. För 2017 fick fastighetsavdelningen ett anslag på 36 miljoner kronor. Utöver det omfördelades tolv miljoner från 2016. Det planerade fastighetsunderhållet ligger nu på 130 kronor per kvadratmeter. Under 2015 och 2016 avsattes 50 miljoner kronor per år för reinvesteringar av kommunens fastigheter.

Taxefinansierad verksamhet

Investeringar i vatten, avlopp och fiber är taxefinansierade. Under 2017 var 85,5 miljoner kronor avsatta för dessa investeringar, varav 14 miljoner för fiberinvesteringar. I de 85,5 miljonerna ingår också ombudgeteringar från 2016. Dels 0,9 miljoner kronor för fiberinvesteringar, dels 10,6 miljoner kronor för pågående VA-investeringar.

89,4 miljoner kronor har investerats i den taxefinansierade verksamheten (fiber och VA). Av dem har 13,3 miljoner investerats i fibernätet och 76,1 miljoner i vatten- och avloppsnätet. Exploateringsinvesteringarna i el, vatten och avlopp landade på 21,7 miljoner kronor. 27 miljoner kronor i intäkter kom från anslutningsavgifter.

Inventarier

Inventariebudgeten för 2017 var totalt 56,8 miljoner kronor. Där ingick även 19 miljoner i ombudgeteringar från 2016. Dessa var bland annat kopplade till lokalprojekt som blivit försenade. Det faktiska utfallet för 2017 blev 32,9 miljoner kronor. Om man även räknar med de inventarier som omfattas av finansiell leasing stiger siffran till 38,8 miljoner kronor.

Infrastruktur

Nya områden exploateras och kommunen växer. Därför är det nödvändigt att kommunen upprätthåller och bygger ut infrastrukturen. Under planperioden 2017–2019 har 398 miljoner kronor avsatts för investeringar i infrastruktur. För 2017 var budgeten 217,7 miljoner kronor och utfallet 120,8 miljoner kronor. Det innebär en genomförandegrad på 55 procent. Att graden inte är högre beror på att flera projekt har förskjutits i tid. I projektet Trafikplats Nohlagavägen/Gustav Adolf, exempelvis, har man avvaktat en tydlig plan över Elins Esplanads expansion, men också anpassat entreprenaden så att närliggande handel ska påverkas så lite som möjligt. Större delen av det arbetet kommer att genomföras under 2018. Projektet Högskölevägen har senarelagts till 2018 för att anpassa arbetet till fastighetsägare i området. När det gäller kapacitetsökningen vid Nohlaga avvaktar vi Trafikverkets ombyggnation av Stallsiken-rondellen samt arbetet med Trafikplats Nohlagavägen/Gustaf Adolf.

De större investeringarna under 2017 har varit i projekten Trafikplats Norra Ryd, Logistiklösningar Resecentrum och Busstdäck vid parkeringshus Mode. Andra större projekt ligger fortfarande i planeringsfasen. Det gäller exempelvis utvecklingen av stadskärnan, där kommunen satsar på att utveckla centrum i flera plan och skapa en attraktiv stadskärna. Ett led

i det projektet är ombyggnationen av Hertig Johans gata, som startades under slutet av 2017. Arbetet med att bygga om Hertig Johans gata och torg görs mellan 2017 och 2019.

Exploatering

Exploatering

Mark- och exploateringsverksamheten arbetar för att säkra kommunens långsiktiga markförsörjning och exploatera bostads- och verksamhetsområden.

Bostäder

Under året har närmare 430 bostäder färdigställt i Aspö, Björkebacken (Stöpen), Frostaliden, Hasslum, Hentorp Södra och Trädgårdsstaden.

Områdena Aspö och Hentorp Södra är i och med detta färdigbyggda. Vid de andra nämnda projekten har ytterligare byggnation inletts. Dessutom har byggnationer fortsatt eller startats i Rönnen och Stensborg (Skultorp). Tomter för småhus till tomtkön har under hösten släppts i Bissgården (Skultorp) och i Trädgårdsstaden och försäljningen är igång.

Verksamheter

Under 2017 har Norra Ryd-projektet gjorts klart. Tanken är att

starta tomtförsäljningen under 2018. I Stallsiken, Hasslum, Timboholm och Aspelund är försäljningen igång – vid Hasslum och Aspelund finns endast ett fåtal tomter kvar.

Aktivering och ibruktagande av anläggningstillgångar inom exploatering

Inom de exploateringsprojekt som pågår har kommunen under året aktiverat anläggningstillgångar till ett värde av 38,3 miljoner kronor. Samtidigt har anläggningstillgångar för 56,1 miljoner kronor tagits i bruk. När tillgångarna tas i bruk flyttas värdet från kontot för pågående nyanläggning till kontot för gata, park och gatubelysning. De anläggningstillgångar som avses är gator, gatubelysning och parker som färdigställt och som även i fortsättningen ska ägas av kommunen.

Avslutade projekt

Enheten för mark och exploatering har under 2017 avslutat tre exploateringsprojekt med ett sammanlagt överskott på 21,7 miljoner kronor. Det gäller projekten Ekebacken, Hasselbacken och Ringblomman.

Finansiell analys av Skövde kommun

I nedanstående avsnitt görs en analys av kommunens finansiella utveckling och ställning. Syftet är att identifiera finansiella problem och på så vis klargöra om vi har god ekonomisk hushållning eller inte. Analysen bygger på de fyra perspektiven resultat, kapacitet, risk och kontroll. Dessa perspektiv är modellens hörstenar. Varje perspektiv analyseras med hjälp av ett antal ekonomiska begrepp.

RESULTAT

Visar en kartläggning av årets resultat och dess orsaker, samt av investeringarna och hur de utvecklats.

KAPACITET

Visar kommunens kapacitet eller långsiktiga betalningsberedskap. Här redovisas den finansiella motståndskraft som kommunen har på lång sikt. Större kapacitet innebär mindre känslighet för kommande lågkonjunkturer.

RISK

Riskanalysen visar den finansiella riskexponeringen. God ekonomisk hushållning gör det lättare att möta finansiella problem utan att behöva vidta drastiska åtgärder.

KONTROLL

Visar hur ekonomiska mål och planer följs. Att följa budget ger bättre förutsättningar för god ekonomisk hushållning.

Sammanfattning

Skövde kommuns resultat för 2017 uppgår till 49,9 miljoner kronor. Det är 36,6 miljoner lägre än i den reviderade budgeten (86,5 miljoner kronor). Flera poster har dock påverkat resultatet positivt. Det gäller bland annat en byggbonus på tio miljoner kronor, ett överskott på 22 miljoner kronor i exploateringsverksamheten och ett lägre kapital- och personalomkostnadspålägg än budgeterat. Andra poster drar ned resultatet. Sådana exempel är nedskrivningen av Skövde Billingen AB:s aktier (38,4 miljoner kronor), en inlösen av ränteswappar på tio miljoner kronor samt en inlösen av pensioner före 1998 (24,9 miljoner kronor). De två sistnämnda kommer dock att inverka positivt på kommunens resultat framöver. Resultatet påverkas också av nämndernas underskott på 11,2 miljoner kronor (24,3 miljoner i överskott för 2016). Underskottet beror framför allt på större verksamhetsvolym för vård- och omsorgsnämnden

och på ökade personalkostnader inom barn- och utbildningsnämndens grundskolor.

Årets resultat på 49,9 miljoner kronor innebär att det egna kapitalet ökar. Samtidigt är resultatet 102 miljoner kronor lägre än föregående år. Årets nedskrivning av aktier i Skövde Billingen AB med 38,4 miljoner kronor stör jämförelsen med 2016. Däremot gjordes inlösen av pensioner före 1998 samt inlösen av ränteswappar till motsvarande belopp som föregående år, 25 (föregående år 25) respektive 19 (föregående år 17) miljoner kronor. Även föregående år visade exploateringsverksamheten ett överskott. Det lägre resultatet för 2017 beror också på ökade personalkostnader. Ökade verksamhetsvolym har höjt kostnaderna med 154 miljoner kronor jämfört med 2016.

Resultatet stärker kommunens förmåga att finansiera sina investeringar. Kommunen har under lång tid lyckats finansiera stora delar av sina investeringar med egna medel. Under 2017 har investeringsvolymen dock fördubblats. Därför har större delen av investeringarna fått finansieras med lånade medel. Påfrestningen ökar över tid när investeringarna överstiger det ekonomiska utrymmet. För att i framtiden kunna möta den höga investeringsnivån behöver kommunen antingen låna mer eller förbättra resultatet för att kunna finansiera investeringarna med egna medel. Högre belåning skulle innebära att den finansiella kapaciteten sjunker. Ett högre resultat, däremot, skulle också stärka kommunens möjlighet att klara utmaningar kring kommande demografiska förändringar.

Trots det lägre resultatet har Skövde kommun ändå ett fortsatt stabilt ekonomiskt läge. Det är till stor del tack vare att kommunens verksamheter har tagit ansvar för sin budget och att investeringarna till stor del har finansierats med egna medel. Men det senaste årets påfrestningar med höga investeringsvolym och större behov visar sig nu i utfallet. Att behålla en hög resultatnivå är viktigt för att ha finansiellt handlingsutrymme och kunna möta framtida behov, inte minst med tanke på den demografiska utvecklingen. Detta är en ekonomisk utmaning för kommunen.

Årets resultat

(mnkr)	2017	2016	2015	2014	2013
Årets resultat	49,9	151,9	77,9	101,6	126,0
% av skatter och bidrag	1,8	5,6	3,1	4,2	5,4
Reavinst och jämförelsestörande poster	81,0	64,3	41,8	-27,6	-46,8
Resultat efter reavinst och jämförelsestörande poster	130,9	216,2	119,7	74,0	79,2

För att leva upp till kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning och kommunfullmäktiges ekonomiska mål för mandatperioden (2015–2018), ska resultatet uppgå till tre procent av skatteintäkter och statsbidrag.

Årets resultat för kommunen är positivt (49,9 miljoner kronor) men lägre än de senaste fem åren. I och med resultatet ökar det egna kapitalet med motsvarande belopp. Resultatet motsvarar 1,8 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Det är 3,8 procentenheter mindre jämfört med 2016, och innebär att det genomsnittliga resultatet av skatter och statsbidrag för perioden 2015–2018 hittills landar på 3,5 procent. Per den 31 december 2017 uppfyller kommunen därmed det finansiella målet för god ekonomisk hushållning. För att nå mandatperiodens finansiella mål krävs dock att 2018 års resultat blir minst 45 miljoner kronor. Med budgeterat resultat

för 2018 stannar resultatet av skatter och bidrag på 2,8 procent.

Resultatet i årsredovisningen kan dock i hög grad påverkas av jämförelsestörande poster och reavinst. Det blir mer rättvisande om man justerar för sådana poster. Efter reavinst och jämförelsestörande poster är resultatet 130,9 miljoner kronor (se tabellen ovan).

Av posten reavinst och jämförelsestörande poster utgör 24,9 miljoner kronor partiell inlösen av pensioner före 1998 (24,8 miljoner kronor under 2016) medan 18,7 miljoner är förtidsinlösen av ränteswappar (17,2 miljoner kronor under 2016). En tredje jämförelsestörande post avser nedskrivningen av aktier i Skövde Billingen AB med 38,9 miljoner kronor.

Resultatanalys och avstämning av balanskravet

Balanskravet innebär att kommunens intäkter måste vara högre än kostnaderna. Om resultatet i bokslutet är negativt och det egna kapitalet därmed minskar, är kommunen skyldig att inom tre år återställa det egna kapitalet. Kommunen har de senaste åren haft ett positivt resultat och har klarat balanskravet varje år utom 2014. Det berodde på engångsposter som exempelvis medfinansiering av E20 med -113 miljoner kronor. Det året åberopade kommunen synnerliga skäl att slippa återställa det negativa balanskravsresultatet, eftersom kommunen hade en stark finansiell ställning och verksamheterna visade positivt resultat.

I ovanstående avstämning av det lagstadgade balanskravet

Resultatanalys och avstämning av balanskravet

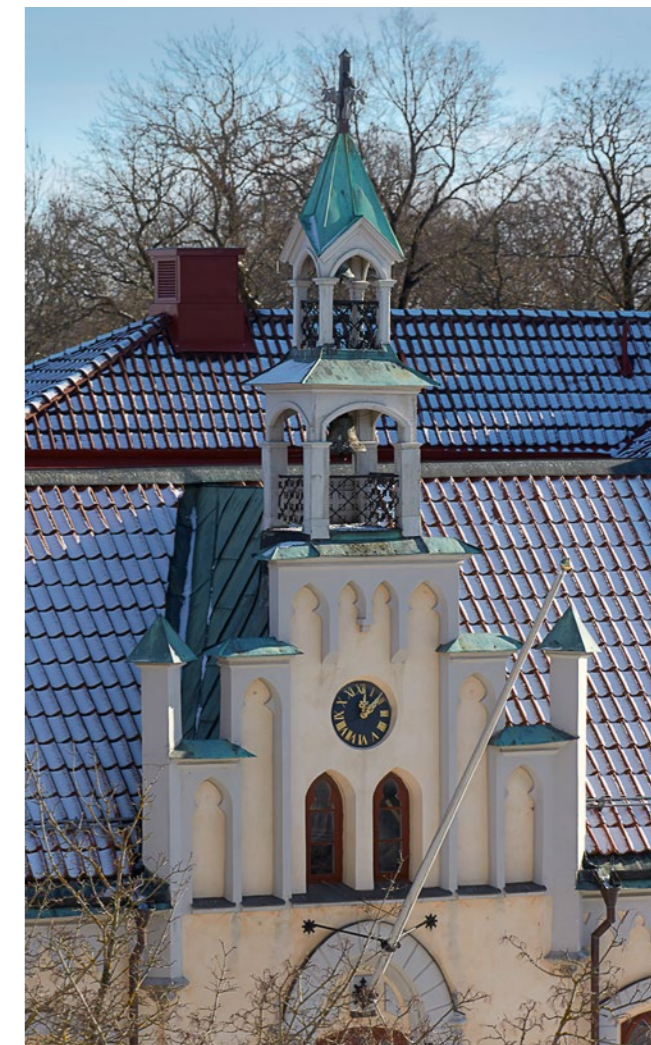
(mnkr)	2017	2016	2015	2014	2013
Årets resultat enligt resultaträkningen	49,9	151,9	77,9	101,6	126
Minus samtliga realisationsvinster	-0,9	-1,7	-2	-188	-3,3
Minus realisationsvinster enl. undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0
Plus realisationsförluster enl. undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0
Plus orealiserade förluster i värdepapper	0	0	0	0	0
Minus återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0	0	0	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	49,0	150,2	75,9	-86,4	122,7
Minus reservation av medel till resultatutjämningsreserv	-21	-123,2	-50,7	0	-99,4
Plus användning av medel från resultatutjämningsreserv	0	0	0	0	0
Årets balanskravsresultat	28,0	27,0	25,2	-86,4	23,3
Plus synnerliga skäl att inte återställa	0	0	0	86,4	0
Summa	28,0	27,0	25,2	0	23,3
Balanskravsunderskott att återställa	0	0	0	0	0

har resultatet reducerats med de realisationsvinster som uppstått under året. Däremot ingår intäkter från exploateringsverksamheten och olika former av engångsposter. Balanskravsresultatet för 2017 är positivt och inget negativt resultat finns att reglera.

Resultatutjämningsreserv

Från och med den 1 januari 2013 gör kommunallagen det möjligt att i vissa fall reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR) under eget kapital. Denna reserv kan sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjusteringar är negativt. För att göra en reservering till RUR ska resultatet överstiga en procent av skatter och generella statsbidrag. Nivån gäller för de kommuner som, liksom Skövde, har positiv soliditet inklusive hela pensionskulden. Med "årets resultat" menas det lägsta av årets resultat och årets resultat efter balanskravsjusteringen.

Kommunfullmäktige beslutade under 2013 att reservera 115,1 miljoner kronor av tidigare års resultat till RUR inom det egna kapitalet. På så vis uppfyllde vi kommunfullmäktiges beslutade krav på god ekonomisk hushållning. Under 2013 reserverades ytterligare 99,4 miljoner kronor till RUR. Under 2014 kunde kommunen inte reservera något belopp eftersom balanskravsresultatet var negativt. Under 2015 och 2016 var siffrorna dock positiva igen, och ytterligare avsättningar kunde göras med ackumulerat 173,9 miljoner kronor. Även 2017 är balanskravsresultatet positivt och ytterligare 21 miljoner kronor har kunnat reserveras. Totalt har kommunen reserverat 409,4 miljoner kronor till resultatutjämningsreserven.

Resultatutjämningsreserv

(mnkr)	2017	2016	2015	2014	2013
Resultat	49,9	151,9	77,9	101,6	126
Minus reavinst	-0,9	-1,7	-2,0	-188,0	-3,3
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	49,0	150,2	75,9	-86,4	122,7
Skatteintäkter och statsbidrag	2 805,4	2 696,6	2 515,3	2 423,0	2 334,4
1 procent av skatteintäkter och statsbidrag	28,1	27,0	25,2	24,2	23,3
Skillnad i årets resultat efter balanskravsjusteringar och 1 procent av skatteintäkter och statsbidrag	21,0	123,2	50,7	-62,1	99,4
Reservering till RUR	21,0	123,2	50,7	0,0	99,4
Ackumulerat RUR	409,4	388,4	265,2	214,5	214,5

Verksamhetsresultat

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter exklusive jämförelsestörande poster har ökat med 27 miljoner kronor, det vill säga 2,8 procent. Ökningstakten var lägre än under 2016, då ökningen var 133,1 miljoner kronor. Sett under en femårsperiod har verksamhetens intäkter ökat med i snitt 46,6 miljoner kronor per år, främst tack vare höjt driftbidrag från staten. Den lägre intäktsökningen under 2017 beror framför allt på minskade bidrag till flyktingverksamhet.

Årets intäkthöjning bottnar framför allt i två saker: Dels i höjda taxor och avgifter inom exempelvis äldreomsorgen och barnomsorgen (9,4 miljoner), dels i ökade driftbidrag i form av statsbidrag till grundskolan och till arbetsmarknadsåtgärder (15,4 miljoner).

Intäkterna för den skattefinansierade verksamheten motsvarar 91,8 procent av de totala verksamhetsintäkterna (91,2 procent under 2016). De kommer framför allt ifrån riktade statsbidrag, äldreomsorgs- och barnomsorgsavgifter, intäkter från Försäkringskassan och interkommunala ersättningar. Den taxefinansierade verksamhetens intäkter motsvarar 8,2 procent av de totala verksamhetsintäkterna (8,8 procent 2016) och gäller avgifter för VA och fiber.

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader har ökat med 214,1 miljoner kronor (203,4 miljoner föregående år), det vill säga 6,6 procent. De senaste fem åren har kostnaderna ökat med i snitt 132 miljoner kronor per år. Det beror främst på fler individer i kommunens verksamheter, att demografin förändrats och att personalkostnaderna ökat.

Personalkostnaderna står för 69,3 procent (69,9 procent för 2016) av kommunens verksamhetskostnader. Det är en minskning med 0,6 procentenheter (1,8 procentenheter föregående år). Personalkostnaderna har stigit med 153,6 miljoner kronor jämfört med 2016, vilket innebär en ökning med 6,8 procentenheter (föregående år 8,3 procent). Den budgeterade personalkostnadsökningen var 5,6 procent. Att kostnaderna höjts mer än så beror delvis på resultatet från lönerrevisionen, som blev 3,20 procent (3,31 procent 2016). Männens löner höjdes med i snitt 3,0 procent och kvinnornas med i snitt 3,2 procent. Utfallet är 0,11 procentenheter lägre än föregående år.

Att personalkostnaderna höjts beror också på att fler har

anställts – framför allt inom sektor vård och omsorg samt sektor barn och utbildning. Sektor socialtjänst har i år fått färre anställda på grund av minskad flyktingverksamhet. Dessutom har sjukfrånvaron blivit högre – 6,4 procent (föregående år 0,4 procent) under året – vilket också spelar in.

Kommunens avskrivningar är 178,6 miljoner kronor (163,0 miljoner kronor 2016). Det är 15,6 miljoner mer än förra året. Årets nettoinvesteringar är 316 miljoner högre än förra året. Avskrivningarna kommer att fortsätta uppåt även kommande år. Det beror både på att investeringsnivåerna höjts de senaste åren och på att större investeringar kommande år leder till ökade avskrivningar.

Finansnetto

Finansnettot (finansiella intäkter och finansiella kostnader) är bättre jämfört med 2016 och landar på -3,1 miljoner kronor. Under 2017 har trenden med en flerårig negativ utveckling av finansnettot brutits. Det är framför allt tack vare att räntekostnaderna sänkts – från 12,2 miljoner kronor till 5,5 miljoner. Samtidigt ökade de finansiella intäkterna, i form av borgensavgifter och utdelningar från aktier och andelar, med fyra miljoner kronor. En kostnadspost som däremot rör sig uppåt är räntekostnaderna för pensionsavsättningen. Den steg med 1,8 miljoner kronor. I finansnettot är kostnaderna för inlösen av räntederivat inte inräknade. Dessa kostnader, 18,7 miljoner kronor, har bokförts som en jämförelsestörande post.

Under 2017 har kommunens låneportfölj ökat kraftigt, med 2,2 miljarder kronor till tre miljarder. Det beror framför allt på att kommunen infört en så kallad koncernbank. Av kommunens skuld på tre miljarder lånas 1,7 miljarder vidare till bolagen inom kommunkoncernen. Kommunens egen del av skulden har ökat med 489 miljoner kronor. Ökningen beror på kommunens höga investeringsnivå i kombination med en sjunkande självfinansieringsgrad. Räntekostnaderna har dock sjunkit, trots de ökade skuldnivåerna. Nedgången förklaras av tre faktorer: Fortsatt låga marknadsräntor, billigare upplåningsmarginal till långivare samt effekter av nedstängningen av räntederivat under 2016 och 2017.

Skatteintäkter och nettokostnader

Utveckling av skatteintäkter och nettokostnader	2017	2016	2015	2014	2013
Ökning/minskning av skatteintäkter och statsbidrag (mnkr)	108,8	181,4	92,3	88,6	85,7
Procentuell förändring (%)	4,0	7,2	3,8	3,8	3,8
Nettokostnadsökning/minskning (mnkr)	181,4	89,7	127,2	126,0	3,4
Med hänsyn till större jämförelsestörande poster (mnkr)	157,5	84,8	57,1	108,8	0,4
Procentuell förändring (%)	7,2	3,7	5,5	5,8	0,2
Med hänsyn till större jämförelsestörande poster (%)	6,1	3,6	2,5	4,9	0,0

Skatteintäkterna och de generella statsbidragen har ökat med 108,8 miljoner kronor. En förutsättning för en långsiktigt hållbar ekonomi är att nettokostnaderna inte ökar snabbare än intäkterna från skatter och statsbidrag. Tabellen ovan visar att nettokostnaderna har ökat snabbare än intäkterna från skatter och statsbidrag under 2017. Nettokostnadsökningen i procent före jämförelsestörande poster är 7,2 procent, och efter jämförelsestörande poster 6,1 procent. Det kan jämföras med skatteintäkter och statsbidrag, som ökat med fyra procent. Sett över en femårsperiod har skatteintäkter och statsbidrag ökat snabbare än nettokostnaderna med hänsyn till jämförelsestörande poster. Relationen mellan skatteintäkter/statsbidrag och nettokostnader måste vara stark om kommunen ska kunna möta framtidens demografiska förändringar och investeringsbehov. I analysen för planperioden 2018 till 2020 kommer nettokostnadsökningen att bli större än ökningen av skatter och bidrag. Det kommer att försvaga kommunens ekonomi.

Nettokostnadsandel – olika kostnaders andel av skatteintäkter och utjämning (%)

	2017	2016	2015	2014	2013
Verksamheten	88,8	85,4	88,8	89,3	88,2
Avskrivningar	6,4	6,0	5,9	6,7	6,8
Nettokostnad före finansnetto och jämförelsestörande poster	95,2	91,5	94,7	96,0	95,0
Finansnetto	0,1	0,4	0,4	0,9	1,5
Jämförelsestörande poster	2,9	2,4	1,7	-1,1	-1,9
Nettokostnad totalt	98,2	94,4	96,9	95,8	94,6
Årets resultat	1,8	5,6	3,1	4,2	5,4
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Grundläggande för en god ekonomi är att det råder balans mellan löpande intäkter och kostnader. Ett sätt att belysa detta är att analysera hur stor andel av skatteintäkter och bidrag som de löpande verksamhetskostnaderna tar i anspråk.

Tabellen ovan har kopplingar till föregående tabeller. Den andel av skatteintäkterna som inte tas i anspråk av driftkostnader, alltså 1,8 procent, är årets resultat. Sett över en femårsperiod är motsvarande siffra i genomsnitt 4,0 procent.

Investerings- och exploateringsredovisning

(mnkr)	2017	2016	2015	2014	2013
Investeringar exkl. pågående anläggningar inom exploatering (mnkr)	773,4	465,4	477,3	338,3	293,4
Årets investering i pågående exploateringsprojekt (mnkr)	38,3	22,9	-98,1*	-23,3	-6,3
Årets bruttoinvesteringar (mnkr)	811,7	488,3	379,2	315,0	287,1
Årets resultat + avskrivningar (mnkr)	228,5	314,9	226,5	263,4	283,9
efter jämförelsestörande poster (mnkr)	310,4	380,9	270,3	237,1	240,4
Årets resultat + avskrivningar i förhållande till bruttoinvesteringar (%)	28,2	64,5	59,7	83,6	98,9
efter jämförelsestörande poster (%)	38,2	78,0	71,3	75,3	83,7

Från och med 2016 bokförs även kommunens pågående anläggningar i exploateringsområden under anläggningstillgångar. Detta är en ändrad princip, vilket påverkar jämförelsen.

*Här ingår en omflyttning av kommunägda anläggningstillgångar med 88,0 miljoner kronor.

Årets bruttoinvesteringar uppgår till 811,7 miljoner kronor. Budgeten för investeringar var 843,7 miljoner kronor. I den siffran finns även ombudgeteringar med – den ursprungliga budgeten låg på 782,8 miljoner kronor. Om hänsyn tas till erhållna investeringsbidrag är årets nettoinvesteringar 759,3 miljoner kronor – 316 miljoner mer än förra året. Från och med 2015 bokfördes tillgångar i avslutade exploateringsprojekt som anläggningstillgångar om de fortsatt skulle ägas av kommunen.

Från och med 2016 bokförs sådana tillgångar som anläggningstillgångar redan under pågående byggnation. Dessa förändringar påverkar jämförelsen.

Under 2016 har kommunen aktiverat kreditivränta på 4,1 miljoner kronor med räntesatsen 1,51 procent (2,1 miljoner kronor med räntesats 2,18 procent under föregående år) och fått investeringsbidrag på 52,4 miljoner kronor (45,1 miljoner för 2016). Höjningen av den aktiverade kreditivräntan beror på att investeringsunderlaget har mer än dubblats.

I den skattefinansierade verksamheten har de största investeringarna gjorts i lokaler (393 miljoner), infrastruktur (180 miljoner) och fastighetsförvärv (81 miljoner). (Läs mer om detta under investerings- och exploateringsavsnittet i förvaltningsberättelsen.)

I den taxefinansierade verksamheten har 89 miljoner kronor investerats, varav 13 miljoner kronor i fibernätet och 76 miljoner kronor i vatten- och avloppsnätet.

Tillsammans med årets resultat skapar avskrivningarna utrymme för investeringar. Relationen mellan årets resultat plus avskrivningarna och de faktiska nettoinvesteringarna ger en bild av om investeringsvolymen är påfrestande för skuldsättningen eller likviditeten. Som framgår av tabellen ovan ligger bruttoinvesteringarna för 2017 (811,7 miljoner kronor) högre än det utrymme som skapats från verksamheten (228,5 miljoner kronor). Sett över en femårsperiod är trenden att påfrestningen på likviditeten ökar för varje år – så även under 2017. Under 2018 kommer investeringsutgifterna att öka, för att sedan minska i nivå under resten av planperioden.

Kapacitet

Soliditet

(procent)	2017	2016	2015	2014	2013
Soliditet exklusive hela pensionsåtagandet	40,9	58,2	58,5	62,8	60,9
Soliditet inklusive hela pensionsåtagandet	28,1	38,3	36,3	37,2	34,3
Soliditet exklusive hela pensionsåtagandet kommunkoncernen	42,7	46,9	47,3	50,4	51,1
Soliditet exklusive hela pensionsåtagandet kommunkoncernen	31,6	33,3	31,7	31,9	30,4

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansieras av egna medel. Soliditeten exklusive pensionsåtagandet uppgår till 40,9 procent, vilket är 17,3 procentenheter mindre än föregående år. Soliditeten exklusive pensionsåtagandet har minskat de senaste fem åren, vilket främst beror på att investeringsnivån varit hög. Årets förändring är dock ovanligt stor sett till förändringen de senaste fem åren. Det beror på högre investeringsnivåer, lägre resultat samt införandet av koncernbank. Att kommunen infört en koncernbank försvagar soliditeten. Det beror på att tillgångsmassan ökar, i form av en fordran på koncernbolagen, samtidigt som också skulderna till skuldgivaren ökar. Koncernbanken bortrräknad blir soliditetsmättet 53,1 procent – 5,1 procentenheter sämre istället för 17,3 procentenheter. Det blir mer relevant att följa soliditetsmättet på koncernnivå, som 2017 uppgår till 42,7 procent exklusive pensionsåtagandet och 31,6 procent inklusive pensionsåtagandet. Mått som efter införandet av koncernbank ligger närmare nivån på kommunens soliditetsmätt, det vill säga kommunen, bär en större del av koncernens finansiella ställning.

För att få en mer rättvis bild av kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme ska soliditeten mätas inklusive hela pensionsåtagandet, det vill säga den del som klassificeras som ansvarsförbindelse och inte påverkar resultaträkningen. Soliditeten inklusive pensionsskulden (vid årsskiftet 955 miljoner kronor) hamnar 2017 på 28,1 procent, en minskning med 10,2 procentenheter jämfört med föregående år. Exklusive koncernbank men inklusive hela pensionsåtagandet är soliditeten 36,5 procent, vilket istället ger en försämring med 1,8 procentenheter.

I relation till andra kommuner av samma storlek och med samma investeringstakt har kommunen en jämförbar soliditetsnivå både inklusive och exklusive pensionsåtagandet. Men i och med införandet av koncernbank har soliditeten ändrat nivå. Detta tyder på att vi även framöver kommer att ha ett långsiktigt finansiellt handlingsutrymme. Med tanke på att de budgeterade investeringsnivåerna för 2018 uppgår till minst samma nivå som 2017, och att det budgeterade resultatet för 2018 är lägre än 2017, kommer soliditeten dock att försvagas ytterligare under 2018.

Självfinansieringsgrad av investeringarna

(procent)	2017	2016	2015	2014	2013
Självfinansieringsgrad av investeringarna*	40,9	85,9*	58,6	70,1	81,9

Avser materiella tillgångar med hänsyn till jämförelsestörande poster.

*Årets resultat minus jämförelsestörande poster, plus årets avskrivningar genom årets nettoinvesteringar. Från 2016 ingår kommunens pågående investeringar från exploatering i årets nettoinvesteringar. Självfinansieringsgraden blir utan hänsyn till denna förändring 90,6 procent. 2015 omfördes 88,0 miljoner kronor från exploatering till anläggningstillgång. Självfinansieringsgraden blir utan hänsyn till denna omföring 72,5 procent.

Självfinansieringsgraden visar hur stor andel av investeringarna som finansieras med egna medel. Ett mått på 100 procent innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar och alltså inte behöver låna.

Självfinansieringsgraden för 2017 är betydligt lägre än de senaste fem åren. En större del av investeringarna har med andra ord behövt finansieras med lånade medel. Det beror på en historiskt hög investeringsnivå, med nettoinvesteringar på 759,3 miljoner kronor, och på ett lägre resultat.

För att minska lånefinansieringsgraden måste en större andel av skatteintäkterna och de generella statsbidragen gå till årets investeringar. Med andra ord måste resultatnivån vara hög.

Risk

Finansiella tillgångar

(mnkr)	2017	2016	2015	2014	2013
Aktier och andelar, bokfört värde	1 091,1	1091	1 052,2	1 051,3	924,8
Kortfristiga placeringar	34,1	35,0	31,7	30,7	0
Likvida medel	257,0	163,2	332,9	103,3	119,1
varav koncernbolags andel av toppkonto*	176,6	146,7	183,3	133,5	105,5
Skövde kommuns andel av likvida medel	80,4	16,6	149,7	-30,2	13,6
Checkkredit	200	200	200	200	200

*Utgående saldo på toppkontot i koncernen redovisas från och med 2014-12-31 i kassa/bank och koncernbolagens andel av toppkonto.

Kommunen har tillgångar i Skövde Stadshus AB, som bildades 2010. Av det totala värdet på aktier och andelar är 1 041 miljoner kronor aktier i Skövde Stadshus AB och 48,2 miljoner andelar i Kommuninvest. Av de resterande 1,9 miljonerna står Balthazar Science Center AB för 1,2 miljoner.

Under året har kommunen köpt Skövde Billingen AB för 38,4 miljoner kronor. Aktierna skrevs i samband med köpet ned med 38,4 miljoner, eftersom den fastighet som fanns i bolaget efter förvärvet fördes över från Skövde Billingen AB till Skövde kommun till bokfört värde. I samband med detta tog kommunen också över samtliga rättigheter och åtaganden. Under året har kommunen också sålt aktier i Skövde Biogas AB, kommunens aktievärde skrevs ner till noll kronor 2015.

Föregående år ökade värdet på kommunens aktier och andelar i koncernen med 39 miljoner kronor. 37,6 miljoner av dessa bottnade i en extra inbetalning av medlemsinsats till Kommuninvest ekonomisk förening. Under 2016 uppnådde Skövde kommun därmed den högsta insatsnivån enligt Kommuninvests stadgar.

Kortfristiga placeringar avser placeringar i fonder och aktier som är kopplade till erhållna gåvor (Egnells gåva och Adamssons gåva). Inga nya gåvor har tagits emot under 2017.

Likviditetsposition

Likvida medel är ett mått på den kortsiktiga handlingsberedskapen. Medlen behövs för att garantera att verksamheterna kan fungera, men en för hög likviditet ger onödiga kostnader. Överskotts- och underskottslikviditet balanseras mellan de kommunala bolagen och kommunalförbunden som är

anslutna till koncernkontosystemet. AB Skövdebostäder och Skövde Värmeverk AB ingår inte fullt ut i koncernkontot. Per den 31 december 2017 hade kommunen 257 miljoner kronor i likvida medel. Likviditetspositionen är 93,8 miljoner kronor högre än förra året. Det beror på en väntande amortering på 100 miljoner kronor under den första veckan av 2018. Bortsett från den har likviditetspositionen fortsatt att minska i linje med likviditetsstrategin. Av kommunens likviditetsposition kommer 176,6 miljoner från ett positivt saldo hos kommunala bolag och kommunalförbund som ingår i kommunkontosystemet. Checkkrediterna på 200 miljoner kronor har inte använts under 2017.

Årets kassaflöde

Kommunens kassaflöde har varit positivt med 93,8 miljoner kronor under året. Det beror främst på ökad upplåning, som i sin tur bottnar i en hög investeringstakt. Investeringarna har till 59,1 procent finansierats genom lån. Därmed har kommunens låneskuld ökat.

Finansiella skulder

(mnkr)	2017	2016	2015	2014	2013
Lån i bank (kort- och långfristiga)	3 000	800	800	550	750
Skuldkvot*	0,59	0,42	0,42	0,37	0,39

*Kvoten av den totala skulden i förhållande till totala tillgångar, uttryckt i procent.

Kommunens låneskuld har ökat med 2 200 miljoner kronor under 2017. Av dem gäller 1 711 miljoner kronor utlåning i koncernen i och med att koncernbanken införts. Resten – 489 miljoner kronor – har lånats för att finansiera kommunens investeringar. Av kommunens totala skulder (1 288 miljoner kronor) har 200 miljoner fast ränta, 400 miljoner är intecknade i räntederivat och resten har rörlig ränta. Kommuninvest var under 2017 långgivare bakom samtliga skulder. Kommunens genomsnittliga ränta för året var 0,73 procent (1,51 procent 2016).

Skillnaden mellan de totala finansiella skulderna i balansräkningen och låneskulden beror på en långfristig leasingsskuld, anslutningsavgifter och investeringsbidrag. Skuldkvoten uttrycker kommunens skuldsättningsgrad. Ju högre skuldkvot, desto större är kommunens ekonomiska risk. Om skuldkvoten är högre än ett har kommunen mer skulder än tillgångar. En skuldkvot som är lägre än ett indikerar att kommunen har mer tillgångar än skulder. Skuldkvoten har ökat 2017 till 0,59.

Räknat per invånare uppgår de lång- och kortfristiga skulderna för 2017 till 72 529 kronor (54 975 invånare per den 31 december 2017), jämfört med 32 370 kronor året innan. Den långsiktiga trenden är att skulden per invånare stiger. Årets ökning beror dock till stor del på införandet av koncernbank eftersom i stort hela koncernens skulder nu redovisas i kommunen. Om man räknar bort de långfristiga skulderna som beror på utlåning i koncernen blir skulden per invånare istället 41 403 kronor. På koncernnivå har koncernbanken ingen effekt på skulden per invånare. Där beror ökningen helt på högre skuldnivåer. Koncernens lång- och kortfristiga skuld per invånare är 79 942 kronor för 2017 (64 318 kronor under 2016).

Redovisning av finansiell riskhantering

Finansiell verksamhet är förenad med risker, både finansiella och operativa. Skövde kommun använder sig av olika instrument för att reducera riskerna. Kommunens finanspolicy anger vilka instrument som är tillåtna samt önskad nivå av risk-exponering.

Grundprincipen för finansiella instrument är att de inte ska användas i spekulativt syfte utan endast när det finns en underliggande riskexponering.

Kommunala bolag har egna finanspolicyer. Dessa kan skilja sig åt från kommunens.

Här följer en genomgång av olika risker, vilken policy som gäller för dem samt en redovisning av årets riskhantering.

Ränterisk

Med ränterisk menas risken att räntekostnaderna höjs på grund av ändrade räntenivåer. Genom att binda räntan minimeras risken eftersom kostnaden blir stabil och förutsägbar. Beroende på hur finansmarknaden utvecklas kan bunden ränta medföra högre eller lägre kostnader jämfört med rörlig.

Fast ränta kan uppnås på två sätt: Antingen genom att avsluta lån med fast ränta eller genom räntederivat i kombination med lån med rörlig ränta. I det sistnämnda fallet byter kommunen den rörliga räntan i lånet mot en fast ränta i en så kallad ränteswap. Av kommunens låneskuld på 1 289 miljoner kronor har 200 miljoner fast ränta. Av de 1 089 miljonerna med rörlig ränta är 400 miljoner säkrade med räntederivat. Per årsskiftet finns det åtta säkringsrelationer av denna typ, så kallade kassaflödessäkringar.

I finanspolicyen anges att målet för skuldportföljens genomsnittliga räntebindning är mellan två och fem år. Vid årets slut var räntebindningen 2,2 år. Utan räntesäkringar skulle den ha varit 0,27 år.

För tillfället påverkar räntederivatet kommunens räntekostnader negativt. Samtidigt skyddar de mot eventuella framtida ränteuppgångar. De genomsnittliga räntekostnaderna under

2017 var 0,73 procent (1,51 procent 2016). Utan räntesäkringar skulle de ha varit -0,01 procent. Räntesäkringarna har höjt räntekostnaderna med 7,1 miljoner kronor.

Under året togs beslut om att avsluta några räntesäkringar i förtid. Det innebar engångskostnader på totalt 18,7 miljoner kronor. Samtidigt avslutades nya, likvärdiga räntesäkringar för betydligt lägre räntekostnader. Kostnaderna vägs upp av lägre räntekostnader de kommande åren.

Marknadsvärdet på de befintliga räntesäkringarna är negativt med 50 000 kronor. Därmed ligger derivatportföljen i linje med marknadsvärderingar. Marknadsvärdet ger en ögonblicksbild av den kostnad eller intäkt som skulle uppstå om de utestående derivatkontrakten skulle stängas. Marknadsvärdet är just nu negativt eftersom den fasta räntan är högre än marknadsräntan. Kostnaden är jämförbar med den ränteskillnadsersättning som måste betalas till banken när ett bundet lån löses in i förtid.

Finansieringsrisk

Med finansieringsrisk menas risken att vid någon tidpunkt inte ha tillgång till, eller endast mot en ökad kostnad ha tillgång till, medel för betalningar. Vid sidan av finansieringsrisken finns också en marginalrisk, som bottnar i att bankens påslag utöver den officiella rörliga räntebasen (vanligen Stibor 90 dagar) kan höjas i samband med refinansiering eller nyupplåning. För att begränsa finansieringsrisken är kommunens policy att högst 50 procent av lånevolymen får förfalla under kommande tolv månadersperiod. Per den 31 december 2017 uppgick andelen låneförfall inom ett år till tio procent. Därmed uppfylls policykravet.

Strukturen för kapitalförfall har ändrats jämfört med förra året. Främst har en ökad lånevolym tillkommit på grund av koncernbanken. Men eftersom lånens förfalldatum har spridits ut över flera år har finansieringsrisken minskat och finansieringen tryggats för flera år framåt. En större del av lånen förfaller dock inom två till tre år. Anledningen är att priset på lån med den bindningstiden har varit mest attraktivt under 2017. I kommande års nyupplåning och refinansiering ska lånens förfalldatum spridas jämnare. Kapitalförfallstrukturen återfinns i not 23.

Marginalrisken är svår att bedöma eftersom framtida räntemarginaler inte kan förutspås. Under 2017 har långivarmarginalen i koncernen sjunkit från 0,55 procent till 0,27 procent. En anledning är att Kommuninvest har lyckats sänka sina utlåningsmarginaler, men också att kommunen i och med koncernbanken har kunnat låna upp större volymer. Tack vare längre kapitalbindningstider har de nya låga marginalnivåerna tryggats för en längre tid framöver. Därmed har finansieringsrisken minskat.

Motpartsrisk

Med motpartsrisk menas risken att en motpart inte kan fullfölja förpliktelseerna i ett avtal. Motpartsrisken ska i möjligaste mån reduceras genom att riskerna sprids på flera motparter. En motpart får enligt finanspolicy stå för max 60 procent av låne- eller räntederivatportföljen. Undantag görs om motparten är svenska staten eller Kommuninvest. Undantaget för Kommuninvest görs eftersom motpartsrisken bedöms vara mycket liten. Det är tack vare deras diversifierade upplåning i marknaden och den solidariska borgen som alla medlemmar i Kommuninvest ger. Under hela 2017 var Kommuninvest långgivare för 100 procent av kommunens skulder. Motpartsfordelningen av räntederivatportföljen var 37,5 procent SEB, 42,5 procent Nordea.

Valutarisk

Med valutarisk avses risken för ökade kostnader på grund av valutakursförändringar. Valutarisker kan hanteras med olika finansiella instrument. Inom Skövde kommun används valutaterminer och valutaswappar. En valutatermin innebär att det skrivs ett kontrakt med motparten om att, på ett bestämt datum i framtiden, köpa en viss mängd utlandsvaluta mot en bestämd valutakurs. En valutaswap är en kombination av en valuta-transaktion i spotmarknaden och en valutatermin som utförs i motsatt riktning.

Hos kommunen uppstår valutarisker främst i elhandelsverksamheten eftersom all elhandel på den nordiska marknaden sker i euro. Mellan mars 2016 och oktober 2017 hanterades denna valutarisk av vår dåvarande elleverantör, och leverantörerna fakturerade oss sedan i svenska kronor. Därmed hade kommunen enbart en indirekt valutaexponering, som inte redovisades i kommunens årsredovisning. I oktober 2017 ändrades elhandelsrutinerna. Det medförde att kommunen blev direkt exponerad för valutarisk, eftersom kommunen nu betalar för sin el i euro. Valutariskerna som uppstod i oktober 2017 hanterades med en valutaswap. Inom kommunens andra verksamheter är valutariskerna inte av väsentliga belopp.

Elprisrisk

Kommunens elförbrukning kostar mycket pengar. Genom att hantera elprisrisken på ett bra sätt kan vi undvika oönskade förändringar i elpris. Under 2017 utredde Skövde kommun vilken metod för elinköp som är mest fördelaktig. Det resulterade i en ny upphandling av en elmäklare. I samarbete med den nya mäklaren togs en ny elhandelsstrategi fram, och under hösten godkändes den av servicenämnden. Den nya strategin innebär att Skövde kommun från och med första november 2017 återigen handlar el i eget namn på elmarknaden Nordpool.

Elprissäkringar handlas i Skövdes namn på handelsmarknaden Nasdaq Commodities. Handelsstrategin innebär en hög grad av elprissänkningar under innevarande budgetår. Syftet är att förebygga prissvängningar under det löpande budgetår. För att sänka priserna så mycket som möjligt tillåter kommunen därför en mer aktiv elhandelsstrategi under kommande budgetår. Skövde kommun köper med sin elhandelsrutin också in el åt Räddningstjänsten Östra Skaraborg, Avfallshandling Östra Skaraborg och Kommunalförbundet Skaraborgsvatten. Elhandelsstrategins utfall jämförs varje år med tre jämförbara utfall för att följa upp strategins resultat och effektivitet. Analysen presenteras varje höst för servicenämnden, som är ansvarig nämnd för elhandel.

Pensionsåtaganden

(mnkr)	2017	2016	2015	2014	2013
Avsättning till pensioner (inkl. löneskatt)	179,4	167,4	156,1	145,3	135,3
Pensionsförpliktelser äldre än 1998 (inkl. löneskatt)	955,0	1 027,9	1 081	1 131	1 170
Total pensionsförpliktelse	1 134,4	1 195,3	1 238	1 277	1 306
Finansiella placeringar	0	0	0	0	0
Återlånade medel	1 134,4	1 195,3	1 238	1 277	1 306

Kommunens pensionsskuld redovisas enligt den så kallade blandmodellen. Det innebär i praktiken att större delen tas upp som en ansvarsförbindelse utanför resultat och skuldredovisning. Denna del är dock lika viktig ur risksynpunkt, då ansvarsförbindelsen kommer att generera framtida utbetalningar. Skövde kommun kommer att kunna täcka dessa utbetalningar med eget kapital. Den totala pensionskulden är 1 134,4 miljoner kronor och totalt eget kapital är 3 055,6 miljoner kronor enligt balansräkningen.

Det totala pensionsåtagandet har minskat de senaste åren, så även mellan 2016 och 2017. Årets förändring beror framför allt på en partiell inlösen av pensionsförpliktelser äldre än 1998 med 24,9 miljoner kronor. Denna inlösen görs för att minska de framtida pensionskostnaderna. Mellan 2006 och 2010 löstes totalt 111 miljoner kronor in och mellan 2015 och 2016 löstes 44,8 miljoner kronor in – plus en överskottsfond på 21,3 miljoner kronor. Under 2017 gjordes ytterligare en inlösen med 24,9 miljoner kronor. Totalt har 202 miljoner kronor av kommunens pensionsåtaganden lösts in i förtid till och med 2017.

Utgående överskottsfond uppgår per den 31 december 2017 till 4,2 miljoner kronor (1,4 miljoner kronor 2016).

Eftersom utbetalningen sker långt fram i tiden ska skulden nuvärdesberäknas. En nuvärdesberäknad skuld blir högre ju lägre räntan är och vice versa. Kommunen har inte gjort några finansiella placeringar för pensionsåtagandet. Istället har hela förpliktelsen återlånats i verksamheten. På så vis begränsas kommunens låneskuld.

Borgensåtaganden

(mnkr)	2017	2016	2015	2014	2013
SkövdeNät AB	200	200	210	210	0
Skövde Värmeverk AB	0	276,9	292,2	308,6	320
Kreativa Hus AB	0	0	0	0	72,9
Egna Hem	0,1	0,1	0,2	0,6	0,7
Borgen för stiftelser	34,1	34,9	35,5	36,2	36,8
Borgen för föreningar	19,1	30,9	11,3	3,7	4,1
Borgen för icke kommunala aktiebolag	6	0	0	0	0
Totalt	259,3	542,8	549,2	559,1	434,5

Ett borgensåtagande innebär en risk att borgensmannen måste infria sitt åtagande. Riskens omfattning beror bland annat på vilken typ av borgen det gäller och för vem/vilka borgen har tecknats. 77 procent av kommunens borgensåtaganden – 200 miljoner kronor – är till bolag inom koncernen. Denna del har ändå minskat med 58 procent sedan förra året. Anledningen är att man infört en koncernbank där de kommunala bolagen istället lånar direkt av kommunen. De åtaganden som finns kvar gentemot kommunala bolag kommer att avvecklas i takt med att de befintliga lånen amorteras. Samtidigt har kommunen borgensåtaganden för stiftelser, föreningar och icke kommunala bolag på totalt 59,3 miljoner kronor. Det är tio procent mindre än förra året. Förändringen beror på en borgensförbindelse till ett fiberbolag och att borgensförbindelser till övriga organisationer minskat.

29,6 miljoner av borgensförbindelserna till stiftelser och föreningar är kopplade till stiftelserna S:ta Elins gård, Egnell och von Haugwitz Cedermarkska. Alla dessa har positivt eget kapital och skulderna kan därmed finansieras av befintliga tillgångar. Risken för att borgensåtagandena behöver infrias bedöms därför per den 31 december 2017 som liten.

Borgen för Stiftelsen Skaraborgs läns sjukhem är på 4,6 miljoner kronor. Eftersom Skövde kommun belägger alla

tillgängliga platser bedöms risken här som obefintlig. När det gäller borgensåtaganden för idrotts- och fiberföreningar är riskerna mer svårbedömda. Det beror på att det saknas tillräcklig information kring föreningarnas finansiella ställning. Skövde kommun känner dock inte till något som skulle kunna leda till att ett borgensåtagande måste infrias.

Skövde kommun ingick i oktober 2012 (KS12/10 0169-5) en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Alla som per den 31 december 2017 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening (288 kommuner/landsting/regioner) har ingått likadana borgensförbindelser. Alla medlemmar i Kommuninvest har också ingått ett regressavtal. Avtalet reglerar ansvarsfordelningen om ovan nämnda borgensåtagande skulle behöva infrias. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas utifrån hur stort medlemmarnas respektive insatskapital är, samt utifrån hur mycket respektive medlem lånat. Det kan noteras att per den 31 december 2017 uppgick de totala förpliktelseerna för Kommuninvest i Sverige AB till 342 484 miljoner. De totala tillgångarna var 349 244 miljoner kronor. Skövde kommuns andel av de totala förpliktelseerna var 3 407 miljoner och andelen av de totala tillgångarna var 3 482 miljoner.

Kontroll

Budgetavvikelse

(mnr)	2017	2016	2015	2014	2013
Budgetavvikelse årets resultat (efter jämförelsestörande poster)	-36,5	60	52,8	84,5	105,9
Varav:					
verksamhetens netto efter jämförelsestörande poster	-8,2	11,3	38,2	91,3	113
pensioner	-31,1*	-35,4	-34	-3,7	-15,4
skatteintäkter och statsbidrag	42,8**	46,9	-6,5	-3,6	1,5
finansnetto	-7,9***	-0,3	16,6	3,7	-7

*Inkluderar en pensionsinlösen på 25 miljoner kronor.

** I beloppen ingår 10,2 miljoner kronor i byggbonus samt 26,9 miljoner kronor i extra statlig satsning.

*** Inkluderar inlösen av swappar på 18,7 miljoner kronor.

Den som följer budget har goda förutsättningar för god ekonomisk hushållning. I budgetavvikelsen för årets resultat ingår bland annat extra avsättningar till pensioner och inlösen av ränteswappar (totalt 43,6 miljoner kronor) samt en nedskrivning av aktier i Skövde Billingen AB (38,4 miljoner kronor). Kommunen har också fått en byggbonus på tio miljoner kronor, samt ett överskott i exploateringsverksamheten på 22 miljoner kronor. Nämnderna exklusive våra taxefinansierade verksamheter bidrar med ett underskott på 11,2 miljoner kronor. De största negativa avvikelserna står vård- och omsorgsnämnden samt barn- och utbildningsnämnden för. De största överskotten, å andra sidan, finns hos kommunstyrelsen och servicenämnden. Budgeten har reviderats under pågående budgetår – bland annat justerades den senaste skatt- och bidragsberäkningen. Justeringen har gett relativt god följsamhet gentemot budget.

Känslighetsanalys

- En procents sämre eller bättre skatteunderlagsutveckling i riket ger kommunen cirka 25 miljoner kronor i lägre eller högre skatteintäkter.
- En procents löneökning innebär cirka 22 miljoner kronor i ökade personalkostnader.
- 100 invånare mer påverkar skatteintäkterna med i snitt 4,7 miljoner kronor.
- Tio öre i ökad skatt ger cirka tolv miljoner kronor i ökade skatteintäkter.
- En investering på 100 miljoner kronor medför årliga kostnader på i snitt tio miljoner kronor.
- En procents höjning av den rörliga låneräntan ökar låneportföljens kostnader med 1,7 miljoner kronor.
- Av en generell statlig satsning på primärkommunerna får Skövde cirka 0,5 procent.

Utveckling inom personalområdet

Personalstruktur

Antal månadsavlönade, både tillsvidareanställda och visstidsanställda, fortsätter att öka. Sedan 2015 har kommunens organisation vuxit med cirka sju procent (cirka 330 medarbetare). Procentuellt växer sektorerna barn och utbildning, vård och omsorg samt styrning och verksamhetsstöd mest. Även sektor samhällsbyggnad står för en stor ökning i förhållande till sin storlek. Att antalet medarbetare blir fler inom samhällsbyggnad och barn och utbildning är ett resultat av att Skövde växer – ett stort antal nyanlända tillkommer kontinuerligt, nya skolor byggs och så vidare. Sektor vård och omsorg, å sin sida, växer framför allt på grund av ökad efterfrågan på hemtjänstinsatser, att nya gruppboende öppnat och att kommunen stabiliserat bemanningen inom äldreboendena. Sektor barn och utbildning har fortfarande svårt att rekrytera behöriga lärare. Det avspeglas i att de visstidsanställda i sektorn blir fler. Sedan förra året har antalet visstidsanställda ökat med runt 30 personer – sedan 2015 med 100 personer. Samtidigt har antalet timanställningar inom barn och utbildning minskat med nästan 20 årsarbetare sedan 2015. Det tolkas som att fler har fått visstidsanställningar istället för timanställningar.

Antalet medarbetare i arbetsmarknadspolitiska insatser har ökat. Framst handlar det om de 125 serviceassistenter som har anställts inom vård och omsorg respektive barn och utbildning. Över 100 av assistenterna (80 procent) har varit utomeuropeiskt födda. Majoriteten har varit kvinnor (72 procent). Under året har 41 av dem avslutat sin anställning. Av dessa har elva fått en reguljär anställning och sex har börjat studera.

Läs mer om detta i personalredovisningen, kapitlet Personalstruktur och arbetstid.

Personalstruktur	2017	2016	2015
Antal årsarbeten	4 540	-	4 193
Antal tillsvidareanställda	4 427	4 257	4 113
– varav kvinnor	3 403	3 281	3 225
– varav män	1 024	976	888
Antal visstidsanställda	594	626	509
– varav kvinnor	421	448	351
– varav män	173	178	158
Totalt antal månadsavlönade	4 988	4 855	4 662
Andel tillsvidareanställda (%)	89	88	88
– varav kvinnor (%)	89	88	90
– varav män (%)	86	85	85
Antal medarbetare i arbetsmarknadspolitiska insatser	158	136	134
– varav kvinnor	87	77	64
– varav män	71	59	70
Antal årsarbeten utförda av timvikarier	398	-	325
– varav kvinnor	265	-	235
– varav män	133	-	90
Andel medarbetare med annat etniskt ursprung (%)	10	11	9
– varav kvinnor (%)	10	11	9
– varav män (%)	10	11	7

Jämställdhetsmål

Under 2017 anställdes två kvinnor som sektorchefer. De komplementerar den tidigare gruppen på fyra män, ökar andelen kvinnor på ledningsposition och skapar en jämställd ledningsgrupp på högsta nivå (42 procent kvinnor). Även på avdelningsnivå är chefskapet numera jämställt med 43 procent kvinnor – en höjning från 35 procent under 2015. På enhetsnivå är det fortfarande kvinnodominerat med 74 procent kvinnor i chefsposition.

Under 2015 var 21,2 procent av Skövde kommuns tillsvidareanställda män. 2017 har andelen ökat med två procent och ligger nu på 23,2 procent.

Efter 2017 års löneöversyn tjänar kvinnor i Skövde kommun 95 procent av vad män tjänar. Det är en ökning med 3,5 procent sedan 2015. Kvinnors löner har ökat med cirka sex procent och mäns löner med 2,5 procent.

Läs mer om detta i personalredovisningen, kapitlet Jämställdhet och mångfaldsarbete – likabehandling.

Kompetensförsörjning

Skövde kommun har som arbetsgivare en stor utmaning i att säkra kommande års kompetensförsörjning. Kommunen behöver attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare och chefer.

Med anledning av detta har en plan för strategisk kompetensförsörjning tagits fram. Planen ska ge en samlad bild av den strategiska kompetensförsörjningen i kommunen.

En kommunövergripande kompetensanalys visar att kommunen mellan 2018 och 2022 kommer att behöva anställa cirka 550 medarbetare per år. Under hela fyraårsperioden behövs

med andra ord 2 800 nya medarbetare. Beräkningen baseras på 2016 års personalomsättning (12,7 procent) och nuvarande drygt 4 400 tillsvidareanställda. I beräkningen ingår förutom pensionsavgångar även intern rörlighet.

Personalomsättningen har ökat med cirka två procent till 14,7 procent sedan föregående år. Trenden har varit att omsättningen på personal har ökat med en till två procent per år sedan 2011. Den totala personalomsättningen inkluderar både intern och extern rörlighet, varav den interna rörligheten är 3,7 procent (cirka 170 personer) och den externa är elva procent (cirka 500 personer). Av den externa rörligheten är pensionsavgångar 2,1 procent (cirka 100 personer). Personalomsättningen ser ut att fortsätta öka kommande år, i takt med att pensionsavgångarna blir fler.

Det finns flera anledningar till den stigande personalomsättningen. För det första följer utvecklingen den nationella trenden. Fler går i pension – och samtidigt väljer fler att byta arbete eftersom det råder brist på kompetens inom flera yrken och arbetsmarknaden därmed är gynnsam. Många medarbetare söker sig också vidare för att de letar efter nya utmaningar. Dessutom är det ibland svårt att som kommun konkurrera lönemässigt med privata aktörer. Till viss del kan en ökad extern personalomsättning vara positiv, men samtidigt innebär det en belastning för verksamheten eftersom kontinuiteten påverkas. Det är önskvärt att stabilisera personalomsättningen under kommande år.

För att främja vår framtida kompetensförsörjning medverkar vi på mässor för studenter, erbjuder traineeprogram både för chefer och för ingenjörer samt utreder införandet av en

rekryteringsenhet. Det sistnämnda görs för att kvalitetssäkra och effektivisera rekryteringsprocessen och samtidigt avlasta våra chefer.

Läs mer om detta i personalredovisningen, kapitlet Kompetensförsörjning.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Målet med arbetsmiljöarbetet är att våra arbetsmiljöförhållanden ska vara säkra, stimulerande och personligt utvecklande. Det bidrar till att medarbetarnas arbetsliv blir hållbart på lång sikt och att skador och ohälsa på grund av arbetet minimeras. Arbetsmiljöfrågorna är också viktiga för den framtida kompetensförsörjningen, där kraft behöver läggas på attraktivitet för att behålla medarbetare över tid.

Genom en partsgemensam utbildning som startades under våren har chefer och skyddsombud fått lära sig mer om systematiskt arbetsmiljöarbete. Under 2017 gick cirka 50 chefer och 125 skyddsombud utbildningen. Dessutom har ett verktyg implementerats för att hjälpa chefer på alla nivåer att leva upp till arbetsmiljölagstiftningens krav. Syftet är att arbetsgivaren bättre än idag ska kunna överblicka aktuella förbättringsområden och sätta in rätt åtgärder.

Överlag lyfts organisatorisk och social arbetsmiljö fram som ett utvecklingsområde. Arbetsbelastning och stress upplevs på flera håll som en arbetsmiljörisk.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet följs upp varje år. För första gången har samtliga sektorer gjort uppföljningen genom en checklista i Stratsys.

För att förebygga ohälsa och stötta medarbetare ser cheferna ett stort behov av att ha en löpande vardagsdialog, medarbetarsamtal, APT och att stötta mer när det exempelvis gäller att prioritera bland arbetsuppgifter.

Läs mer om detta i personalredovisningen, kapitlet Systematiskt arbetsmiljöarbete.

Frisknärvaro- och sjukfrånvaroutveckling

Den totala frisknärvaron i kommunen har under 2017 ökat i förhållande till tidigare år och ligger på drygt 59 procent. Frisknärvaron är högst inom sektor samhällsbyggnad (66 procent) och lägst i de kvinnodominerade sektorerna vård och omsorg (cirka 50 procent) samt service (cirka 59 procent).

Skövde kommuns totala sjukfrånvaro var under 2017 6,4 procent. Det placerar oss ungefär i mitten av Skaraborgskommunernas sjukstatistik. Den största delen av frånvaron ligger inom intervallerna dag 2–15 och dag 91–. Andelen långtidssjuka av totalen (över 60 dagar) minskar för både män och kvinnor. Kvinnor är fortsatt mer sjuka än män, vilket följer landet i övrigt. Hög sjukfrånvaro är vanligare bland exempelvis äldreomsorgschefer, biståndsbedömare, stödassistenter, sjuksköterskor, måltidsbiträden och undersköterskor.

De två stora sektorerna vård och omsorg (7,5 procent) respektive barn och utbildning (6,6 procent) står för de högsta sjuksiffrorna. De övriga sektorerna ligger runt fem procent. Kvinnor och män över 50 inom vård och omsorg har högst sjukfrånvaro. Männen ligger högre än kvinnorna i denna grupp, men det beror främst på att gruppen män är mindre. Jämfört med 2015 och 2016 har männens sjukfrånvaro totalt sett blivit högre medan kvinnornas minskat – framför allt i gruppen kvinnor 30–49 år. Inom vård och omsorg har sjukfrånvaron ökat med cirka 1,5 procent för varje åldersgrupp. Med andra ord ökar risken för sjukskrivning med stigande ålder inom

Frisknärvaro och sjukfrånvaro (procent)	2017	2016	2015
Frisknärvaro	59,3	58,2	58,3
Kvinnor	56,1	54,9	53,9
Män	69,1	68,2	73,4
Total sjukfrånvaro	6,4	7,3	6,9
Kvinnor	7,4	8,4	8,0
<29 år	5,7	6,2	5,1
30–49 år	7,3	8,5	8,7
> 50 år	8,2	8,9	8,1
Män	4	4,4	3,7
<29 år	4	4,5	3,4
30–49 år	3,5	3,8	3,6
> 50 år	4,4	4,8	3,9
Andel långtidssjukfrånvaro (=>60 dgr)	50,9	53,4	54,5
Kvinnor	53,4	56,3	56,6
Män	36,8	37,5	40,7

sektor vård och omsorg. I sektor barn och utbildning, däremot, verkar åldern inte påverka sjukfrånvaron. Männerna har relativt låg sjukfrånvaro här, runt 3,5 procent, och kvinnorna runt 7,5 procent. Både kvinnors och mäns sjukfrånvaro ökar på sektor barn och utbildning jämfört med tidigare år.

Läs mer om detta i personalredovisningen, kapitlet Systematiskt arbetsmiljöarbete.

Löneöversynsprocess

Analyserna inför 2017 års löneöversyn resulterade i en kommunövergripande prioritering av bland annat lärargrupperna, personliga assistenter, stödassistenter, ingenjörer samt enhetschefer inom socialtjänsten. Den totala löneökningnivån i löneöversyn landade på 3,2 procent, där kvinnorna fick 3,2 procent och männen 3,0 procent.

Kommunen som organisation har ingen löneglidning utöver löneöversyn. Med andra ord ligger medellöneökningen för tillsvidareanställda något lägre än det faktiska utfallet i löneöversynen. I grupperna lärare/förskollärare, hantverksarbetare (elektriker, fastighetsskötare, anläggningsarbetare och fordonsförare), tekniker (drift- och allmäntekniska), administratörer (ekonomi, skola, lön, annan), lokalvårdare och sjuksköterskor finns löneglidning.

Under året har vi sett över lönepolicyn med bilagor samt lönebildningsutbildningen. Vi har också tagit fram stöd för löneanalys. Delarna har dessutom diskuterats med både chefer och fackliga parter. Arbetet väntas avslutas och beslutas under 2018.

Läs mer om detta i personalredovisningen, kapitlet Löneöversynsprocess.

Definitioner	
Årsarbete	Antal arbetade timmar under året dividerat med schablonvärdet 1700 timmar.
Månadsavlönade	Tillsvidareanställda och visstidsanställda (exempelvis vikarier och allmän visstidsanställning) med månadslön.
Tillsvidareanställda	Medarbetare med så kallad fast anställning.
Frisknärvaro	Andel månadsavlönade som under året har fem eller färre sjukskrivningsdagar.
Sjukfrånvaro	Den totala sjukfrånvaron i timmar omräknat till procent. Avser samtliga anställda, det vill säga såväl månads- som timavlönade.
Långtidssjukfrånvaro	All sjukfrånvaro över dag 60 i sjukperioden.
Löneglidning	Medellöneökningen för tillsvidareanställda mellan åren. Utfall i löneöversyn är borträknat.

Viktiga framtidsfrågor

Skövde kommuns ambition är att hela Skövde-regionen ska blomstra – till glädje för alla invånare, besökare och näringsidkare. Vår strävan är att fortsätta utvecklas i takt med tiden och med vårt uppdrag. Vision Skövde 2025 pekar tydligt ut riktningen för hur Skövdes samhälle ska lyckas med detta, och ställer höga krav på kommunen som organisation.

Skövde är en expansiv kommun, på väg mot 60 000 invånare. Det gör att behovet av bostäder ökar. Utvecklingen av infrastrukturen är viktig, både för att skapa fler jobb och större arbetsmarknadsregioner, och för att ge förutsättningar för ökat bostadsbyggande. En annan aspekt som gör infrastrukturens viktiga i planeringen av bostadsbyggandet är att samhällsplaneringen ska bidra till minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser. Brist på bostäder för anvisade nyanlända och andra behövande innebär utmaningar i bostadsplaneringen.

Vi är också på väg mot en tid av ökade kostnader på grund av en stor generationsväxling. 1940- och 1950-talisterna går i pension samtidigt som det föds många barn. Det betyder att behovet av kommunens välfärdstjänster ökar. Unga och äldre är de två grupper som i störst utsträckning nyttjar våra välfärdstjänster. Dessa blir tydligt fler, samtidigt som antalet invånare i arbetsför ålder knappt ökar alls. Resultatet blir att en mindre grupp ska försörja en större.

Kompetensförsörjning är en av kommunens största utmaningar i rådande konjunktur, bland annat i flera kärnverksamheter. Även här syns effekterna av generationsskiftet, med yngre arbetskraft som har andra förväntningar på sina arbetsgivare. Det är viktigt att vi som organisation fortsätter att stärka vårt arbetsgivarvarumärke. Vi måste också se frågan ur ett större perspektiv och arbeta för att attrahera fler unga att stanna i eller flytta till Skövde – allt för att det lokala näringslivet ska fortsätta att utvecklas.

Med tanke på ovanstående parametrar – ökade investeringsbehov, demografiutvecklingen och kompetensförsörjningen – står Skövde kommun inför stora utmaningar. Under flera år har vi haft ett starkt ekonomiskt resultat, men de tuffare tider som vi tidigare pratat om är nu här. Ekonomin för svenska kommuner blir sämre framöver och det blir viktigt att hitta rätt strategier för att möta detta.

Kvalitetsarbetet blir en viktig pusselbit i att möta framtida utmaningar. Genom att jobba systematiskt med förbättringsarbete och effektiviseringar säkerställer vi att rätt åtgärder sätts in på rätt ställen. På så sätt höjer vi inte bara kvaliteten, vi sparar även tid och pengar. Vi måste visa både mod och uthållighet för att kunna fortsätta leverera välfärd på en god kvalitetsnivå. Ledningens engagemang och medarbetarnas delaktighet måste gå som en röd tråd genom hela arbetet för att vi ska lyckas.

3

Uppföljning av kommunfullmäktiges styrkort och Vision Skövde 2025

Så fungerar vårt styrkort.....	44
Uppföljning av kommunfullmäktiges styrkort.....	45
Kund & samhälle	45
Kvalitet & effektivitet i våra processer	48
Medarbetare & chefer.....	50
Ekonomi.....	51
Uppföljning av prioriterade utvecklingsområden för Vision Skövde 2025	52
Regionen.....	53
Attraktiva boendemiljöer	54
Kunskapsutveckling och arbete	55
Natur och Miljö	57
Tillsammans	58
Vårt varumärke	59

Vision 2025: ”Skövde regionen är känd i landet som en välkomnande och växande region där människor möts, verkar och mår bra. Vi får livspusslet att gå ihop! Vi lyckas kombinera den stora stadens möjligheter och rika utbud med en naturnära enkelhet, där det finns tid över för det som berikar våra liv. I Skövde regionen trivs vi med livet i alla åldrar och är stolta över vad vi uppnått.”

Så fungerar vårt styrkort

Kommunfullmäktiges mål har strukturerats i form av ett styrkort. Ett styrkort är en matris som tydliggör sambandet mellan vad en verksamhet vill uppnå, hur målet ska infrias och hur resultatet mäts. Målen i kommunfullmäktiges styrkort är långsiktiga och strategiskt viktiga för Skövdes utveckling, och syftar till att styra mot Vision Skövde 2025.

Styrkortet är indelat i fyra perspektiv. Perspektiven har valts utifrån utvecklingsarbetets syfte. Det första perspektivet utgör kärnverksamheten i det kommunala åtagandet, de övriga är stödjande.

Inom **Kund & samhälle** finns fem mål som rör dem vi är till för: Skövdeborna. Det handlar om att leverera välfärd till våra kunder och att skapa ett hållbart samhälle, alltså själva kärnan i vår verksamhet. Målen hänger ihop med de indikatorer som ska mäta om vi når Vision 2025. Bedömningen av måluppfyllelsen i denna redovisning görs vid utgången av mandatperioden 2015–2018. Är vi på rätt väg för att nå visionen?

Kvalitet & effektivitet i våra processer handlar om hur vi kvalitetssäkrar och effektiviserar våra processer/tjänster. Det kan exempelvis handla om utvecklingen av vår IT-säkerhet, våra rutiner för dokumentation och samordningen av transporter. Dessa förbättringar syns inte alltid för kunden, men de höjer kvaliteten och effektiviteten i det vi levererar.

Medarbetare & chefer berör hur Skövde kommun ska utvecklas som arbetsgivare. Det handlar om hur vår personalresurs ska utvecklas för att vi ska leva upp till de förväntningar

som finns på kommunal service och välfärd, och om hur kommunen som arbetsgivare ska attrahera nödvändig kompetens.

Perspektivet **Ekonomi** tar upp hur Skövde kommun ska leva upp till kommunallagens krav på ”god ekonomisk hushållning”. Begreppet innebär att vi ska planera vår ekonomi och verksamhet mer långsiktigt så att finansieringen av välfärden inte skjuts över på kommande generationer.

Färgsymboler för både mål och resultatmätningar

 Grönt betyder att målet eller målvärdet för resultatmätningen är nått eller troligtvis kommer att nås vid utgången av 2018.

 Gult indikerar ett relativt gott resultat – att vi är på väg att nå målet men fortfarande har en bit kvar.

 Rött visar att målet inte är uppfyllt eller att resultatmätningen har ett svagt resultat relaterat till den ambitionsnivå som finns.

 Positiv trendpil: indikerar att utfallet var bättre 2017 jämfört med 2016.

 Oförändrad trendpil: indikerar att utfallet var oförändrat 2017 jämfört med 2016.

 Negativ trendpil: indikerar att utfallet var sämre 2017 jämfört med 2016.

Uppföljning av kommunfullmäktiges styrkort

Perspektiv 1: Kund & samhälle

Mål 1: ”Skövde har invånare som är nöjda med sina liv och den samhällsservice som erbjuds.”

Bedömd måluppfyllelse vid mandatperiodens slut:

 JA DELVIS NEJ

Bedömning

Vi ser en positiv trend inom flera områden och bedömer därför att målet kommer att uppfyllas vid mandatperiodens slut. Arbetet med ungdomar, folkhälsa och samverkan med den sociala sektorn har fortsatt att utvecklas. Vi ser också ett bättre samarbete för att öka sysselsättningen i kommunen. Sammantaget gör det att målet bedöms som uppfyllt.

Redovisning av resultatmätningar

 ➔ **SCB:s medborgarundersökning: Nöjd medborgar-index**

Måttet fokuserar på vad medborgarna i Skövde kommun tycker om kommunens verksamheter. Vid 2017 års mätning fick Skövde ett nöjd medborgar-index på 60, vilket är i nivå med förra mättillfället.

 ➔ **SKL:s barnhälsoindex**

Barnhälsoindex är framtaget av SKL för 2014. Skövde hamnar i den övre fjärdedelen med ett utfall på 89, i jämförelse med rikets 88.

 ↑ **Sysselsättning arbetsför befolkning, 18–65 år**

På grund av eftersläpning i statistiken gäller mätningen för 2016. Sysselsättningen var då 69 procent. För att nå målet om en gynnsammare utveckling än riket behövde sysselsättningen öka med 0,67 procentenheter. Detta uppnåddes då ökningen i Skövde var 1,50 procentenheter.

 ↑ **Sysselsättning 16–24 år**

Mätningen gäller 2016 på grund av eftersläpning i statistiken. Sysselsättningen var då 51 procent. För att nå målvärdet om en gynnsammare utveckling än riket behövde sysselsättningen öka med 2,45 procentenheter. Detta uppnåddes då ökningen i Skövde var 4,14 procentenheter.

 ➔ **Lokal uppföljning av ungdomspolitiken (LUPP)**

Senaste mätningen gjordes 2016, med oförändrat resultat jämfört med föregående mättillfälle. Frågorna är utformade på ett nytt sätt och man kan se en positiv utveckling inom vissa områden och en negativ utveckling inom andra. Bland annat har andelen ungdomar som anser sig ha stora eller ganska stora möjligheter att framföra sina åsikter ökat. Andelen ungdomar som vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen har också blivit större. Däremot har andelen ungdomar som besöker fritidsgårdarna minskat kraftigt.

Mål 2: ”Skövde är 60 000 invånare år 2025.”

Bedömd måluppfyllelse vid mandatperiodens slut:

 JA DELVIS NEJ

Bedömning

Skövde kommuns senaste prognos är att kommunen 2025 kommer att ha 60 000 invånare. Prognosen bygger på antaganden om framtida bostadsproduktion och hur populationen ska utvecklas. Fram till 2025 beräknas invånarantalet öka med drygt 1 procent per år, även om förändringen kommer att variera från år till år. Under 2017 var bostadsproduktionen högre än på många år och i och med detta förväntar vi oss en kraftig befolkningsökning. En bättre bedömning kommer att kunna göras vid årsskiftet, men utifrån den senaste befolkningsprognosen som gjordes under våren 2017 bedöms målet som uppfyllt.

Redovisning av resultatmätningar

 ↑ **Antal nya bostäder**

Under 2017 byggdes 427 nya bostäder. Det är en dubbling jämfört med 2016 (213) – flera års hårt arbete börjar nu visa tydliga resultat. Av de 427 bostäderna var 296 lägenheter i flerbostadshus och 131 småhus. Under mandatperioden 2015–2018 har 729 bostäder färdigställts. Det betyder att målet om 1 000 nya bostäder under perioden har uppfyllts till nästan 73 procent.

↓ Svenskt Näringslivs ranking

I årets företagsklimat tappar Skövde 48 placeringar ner till plats 115. Näringslivsenheten ska ta fram en handlingsplan för förbättrat företagsklimat. Under januari–mars 2018 ska näringslivsenheten tillsammans med politiker och högre tjänstemän besöka över 50 företag. Besöken är en del i arbetet för ett bättre företagsklimat.

↑ Antal arbetstillfällen i Skövde

Antalet arbetstillfällen blev 76 fler under 2017 jämfört med föregående år. För att påverka antalet arbetstillfällen krävs en långsiktig strategi. Kommunen behöver skapa förutsättningar för företag att växa. Det gör vi bland annat genom att locka nya invånare till Skövde, bygga bostäder, vara lyhörda för företagens behov, fortsätta att utveckla Gothia Science Park och stärka samverkan med högskolan.

↑ Antal invånare

Under 2017 ökade Skövde kommuns befolkning med 842 personer. Det motsvarar en ökning på 1,75 procent och är rekord för Skövde kommun. Bakom ökningen ligger inflyttningar från övriga Sverige och från utlandet, samt ett födelseöverskott (fler födda än döda).

Mål 3: "Skövde har ett varumärke som är välkänt i hela Sverige"

Bedömd måloppfyllelse vid mandatperiodens slut:

○ JA   ◆ DELVIS   □ NEJ

Bedömning

Bedömningen är att målet uppfylls delvis. På det lokala planet har Skövde ett starkt varumärke med en hög andel stolta invånare – på nationell nivå krävs fortsatt arbete för att nå målet.

Under året har flera viktiga kommunikationsinsatser och varumärkesstärkande aktiviteter genomförts, både mot en bred allmänhet och mot specifika målgrupper. Dessa har bidragit till att stärka vårt varumärke och öka kännedomen om Skövde. Målet är dock högt ställt och kräver långsiktigt arbete. Slutsatsen är att vi går i rätt riktning, men att målet ännu inte är uppfyllt.

Redovisning av resultatmätningar

↑ Lokal stolthet (SCB:s medborgarundersökning: Nöjd region-index)

Måttet fokuserar på vad medborgarna i Skövde kommun tycker om kommunen som plats att bo och leva på. Vid 2017 års mätning fick Skövde ett nöjd region-index på 65, vilket är bättre än förra mättillfället. Genomsnittsvärdet för jämförbara kommuner var i årets mätning 64.

→ Nationell kännedom

Ingen ny varumärkesmätning har genomförts under 2017. Mätningen som genomfördes våren 2016 visar på låg nationell kännedom om Skövde hos den breda allmänheten. Det som ändå sticker ut i någon mån är Högskolan i Skövde, Billingen, Volvo, handboll, dialekten och militären.

↑ Antal sysselsatta inom Gothia Science Park (GSP)

Samma uppgifter som föregående år på grund av eftersläpning av statistik. Näringslivsenheten arbetar nu proaktivt med Gothia Science Park för att fylla parken med fler företag. Utbyggnaden är viktig för Skövdes utveckling och för att möjliggöra för fler företag i parken.

↑ Turistomsättning (TEM)

Siffrorna som redovisas 2017 är efter utfall 2016 på grund av eftersläpning i statistiken.

Turistomsättningen har fortsatt att öka. 2016 var omsättningen 1 597 miljoner kronor. Motsvarande siffra för 2015 var 1 538 miljoner kronor.

Mål 4: "Skövde har en andel högskoleutbildade som ökar snabbare än genomsnittet för riket under perioden 2011–2025"

Bedömd måloppfyllelse vid mandatperiodens slut:

○ JA   ◆ DELVIS   □ NEJ

Bedömning

Målet bedöms som delvis uppfyllt eftersom det finns positiva indikatorer på flera områden i kommunens egen verksamhet. 2016 ökade andelen högskoleutbildade i Skövde kommun till 24,80 procent – en ökning med 0,46 procentenheter. Motsvarande siffra för riket var 0,41 procentenheter, vilket tyder på att vi rör oss i rätt riktning. Sett över den senaste tioårsperioden är ökningen i Skövde densamma som i riket, och tittar man på de senaste fem åren har andelen högskoleutbildade ökat snabbare i Skövde än i riket. Att målet ändå bara bedöms som delvis uppfyllt är för att säkerställa den positiva trenden, och för att resultaten i grundskolan och på gymnasiet är oförändrade eller sämre jämfört med föregående år.

Redovisning av resultatmätningar

↓ Resultat (läsa faktatext) nationella prov årskurs 3
94,3 procent i grundskolans årskurs tre fick godkänt på de nationella proven på området Läsa faktatext. Det är en minskning med 0,1 procentenheter från 2016.

◆ ↓ Andel gymnasieelever med behörighet till högskola
65 procent av gymnasiets avgångselever (2016; siffror för 2017 publiceras senare under 2018) hade grundläggande behörighet till universitet och högskola. En minskning med fyra procentenheter från föregående år.

↑ Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till ett nationellt program

Andelen elever som är behöriga till ett nationellt gymnasieprogram ökade något under 2017, till 83,3 procent. Motsvarande siffra för 2016 var 82,6 procent.

↓ Andel gymnasieelever, folkbokförda, som studerar med inriktning mot naturvetenskap, teknik och matematik

13 procent studerade med inriktning mot naturvetenskap, teknik och matematik under 2017. Det är en minskning med åtta procentenheter jämfört med 2016.

↑ Antal UF-företag (ung företagsamhet) på gymnasiet
Under 2017 startades 36 nya UF-företag, en ökning med sex företag jämfört med 2016.

↑ Andel av befolkningen med akademisk examen

I Skövde har 24,8 procent av befolkningen mellan 25 och 64 år en eftergymnasial utbildning som motsvarar minst tre år studier, enligt siffror från Statistiska centralbyrån (2016; siffror för 2017 publiceras senare under 2018). I siffrorna inkluderar även officersutbildning. Andelen har ökat med 0,46 procentenheter jämfört med föregående år. Ökningen i riket var 0,41 procentenheter.

Mål 5: "Skövde använder så gott som uteslutande förnybar energi år 2025."

Bedömd måloppfyllelse vid mandatperiodens slut:

○ JA   ◆ DELVIS   ■ NEJ

Bedömning

För Skövde samhälle krävs krafttag för att nå visionen till 2025. Den stora utmaningen är att sänka andelen fossilt bränsle som används för transporter. I och med de senaste årens snabba teknikutveckling för elektrifierade fordon finns fortfarande möjlighet att drastiskt minska fordonsutsläppen till 2025, om transporterna prioriteras. Inom kommunorganisationen är det lättare att nå målet om organisationen fokuserar på icke fossil-drivna fordon, energieffektivisering av fastigheter och förnybar energiproduktion.

Redovisning av resultatmätningar

◆ → Andel förnybar energi i Skövde samhälle

De senaste åren har andelen förnybar energi legat strax under 40 procent. 2015 var 39 procent av energin i kommunen förnybar, industrin borträknad. Den icke förnybara energin kommer främst från bensin och diesel som används i transportsektorn. Industrins transporter ingår också här eftersom de inte särredovisas av SCB. I fjärrvärmens räknas en del av avfallsförbränningen som icke förnybar. Statistik visar också att runt hälften av den el som producerades i Norden under 2015 var icke förnybar.

➔ Andel förnybar energi i Skövde kommun som organisation

2017 var 65 procent av den använda energin i Skövdes kommunorganisation förnybar. För att minska kommunens klimatpåverkan behöver fokus ligga på att byta ut diesel- och bensindrivna fordon mot el- och gasdrivna fordon.

Dessutom behöver en större del av organisationens el komma från förnybara energikällor, samtidigt som fastigheter behöver energieffektiviseras kontinuerligt.

↓ Antal resenärer i kollektivtrafik

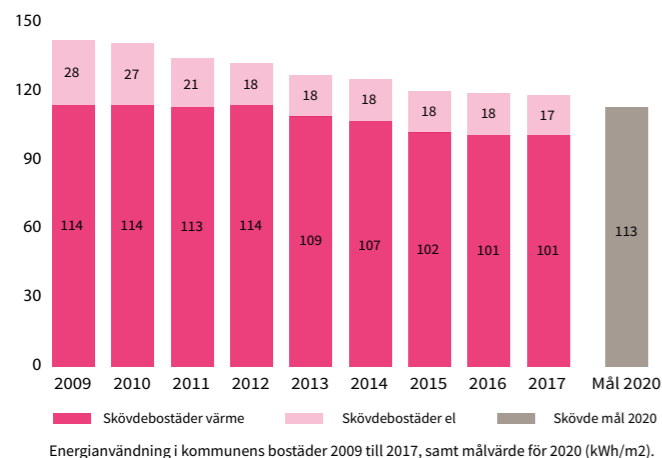
Resandet med stadsbusstrafiken i Skövde minskade med 0,5 procent jämfört med föregående år. De främsta orsakerna är förändrat ungdomsresande (fler resor på skolkort gör att ungdomar reser mycket mindre på lov/kvällar/helger) och ombyggnationen av stadsbussterminalen.

● Energianvändning i kommunens lokaler

Energianvändningen i kommunens lokaler var 2017 188kWh/m². Det är första gången måttet finns med och därför finns det inga jämförelsesiffror.

↓ Energianvändning i kommunens bostäder

Skövdebostäder har sänkt sin energianvändning med 16 procent sedan 2009. Om utvecklingen fortsätter nås målet om 20 procents sänkning till 2020.

↑ Andel svenska livsmedel i måltidsverksamheterna (varav andel svenskt kött)

Andelen svenska livsmedel i måltidsverksamheterna har fortsatt öka och var 60 procent vid årets slut. Om trenden fortsätter kommer målet att vara uppnått innan mandatperioden är slut. Andelen svenskt kött fortsätter också att öka och är nu 97,5 procent. Det är en ökning med fyra procentenheter från 2016.

Perspektiv 2: Kvalitet & effektivitet i våra processer

Mål: "Skövde kommun är en flexibel, kundorienterad och effektiv organisation"

Bedömd måloppfyllelse vid mandatperiodens slut:

○ JA   ◆ DELVIS   □ NEJ

Bedömning

Det finns goda förutsättningar att nå målet, men för att möta nuvarande och framtida krav behövs ett ökat fokus på systematiskt kvalitetsarbete.

Flera aktiviteter har gjorts under året för att ta steg i rätt riktning – exempelvis har förslag till kvalitetspolicy och kvalitetshandbok tagits fram. För att ta ytterligare kliv framåt har Skövde kommun blivit medlemmar i SIQ (Institutet för kvalitetsutveckling). Institutet ska främja kvalitetsutveckling i Sverige och stöttar sina medlemmar till ökad konkurrenskraft och lönsamhet.

Flera projekt har startats för att skapa en flexibel, kundorienterad och effektiv organisation:

- Projekt för ökat medborgarengagemang och utbyte med civilsamhället. Arbetet ska leda till att invånarna upplever större delaktighet och möjlighet att påverka kommunens tjänster. Projektet ska också göra att vi blir bättre på att fånga upp initiativ och engagemang från enskilda invånare, företag och föreningar.
- Projekt för förbättrad synpunktshantering och felanmälan. Syftar till att vi bättre ska ta tillvara synpunkter från invånarna.
- Projekt Innovationssluss Skaraborg. Satsningen ska inspirera och stödja medarbetare och chefer att arbeta med idéer, innovationer och goda exempel för verksamheterna.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att många delar är på plats. Det som nu krävs är att vi går från ord till handling och systematiskt börjar använda de förhållningssätt och arbetssätt som beslutats.

Redovisning av resultatmätningar

➔ Andel ärenden som löses i kontaktcentret vid en första kontakt

Resultatmättet mäts i förhållande till kontaktcenters samtliga ärenden – från de ärenden som kontaktcenter helt löser åt kunden, till de ärenden där kontaktcenter agerar växel.

Enligt KKiK besvaras 63 procent av alla ärenden direkt av kontaktcenter. Frågeställningen i undersökningen är inte helt representativ för den verkliga ärendefloran.

● ↑ SCB:s medborgarundersökning: Nöjd inflytande-index

Måttet fokuserar på medborgarnas syn på inflytande i kommunen. Vid 2017 års mätning fick Skövde ett nöjd inflytande-index på 44, vilket är något bättre än vid förra mättilfället.

◆ ➔ Standardkostnadsavvikelse

Standardkostnadsjämförelser är ett mått på hur bra Skövde kommun bedriver sin verksamhet utifrån en given resursram. Strukturårsjusterad standardkostnad är ett vedertaget begrepp vid jämförelser med andra kommuner. Standardkostnaden är den kostnad som Skövde kommun skulle ha om man bedrev verksamheten på en genomsnittlig avgifts-, ambitions- och effektivitetsnivå och med hänsyn till egna strukturella faktorer. När standardkostnaden jämförs med Skövde kommuns faktiska kostnad i bokslutet 2016 får man den procentuella avvikelsen. En positiv avvikelse betyder att Skövde kommun är dyrare än strukturen anger, medan en negativ avvikelse innebär att Skövde kommuns verksamhet är billigare. 2016 års siffror visar att Skövde kommuns verksamheter är billigare än strukturen anger vilket är ett oförändrat resultat jämfört med föregående år.

◆ ➔ Kommunens kvalitet i korthet (KKiK)

Skövde och 256 andra kommuner har under 2017 deltagit i Sveriges Kommuner och Landstings undersökning Kommunens kvalitet i korthet (KKiK). Undersökningen visar kommunens kvalitet och effektivitet i jämförelse med andra kommuner och består av ett 40-tal nyckeltal fördelade på följande fem områden:

- Tillgänglighet
- Trygghet
- Delaktighet och information
- Effektivitet
- Samhällsutveckling

I drygt en tredjedel av nyckeltalen hamnar Skövde kommuns resultat i kommunrankningens översta fjärdedel, men det finns också förbättringspotential.

Precis som förra året visar undersökningen goda resultat när det gäller tillgänglighet och effektivitet. Exempelvis får invånarna i stort sett alltid svar på e-postade frågor inom två dagar. De äldre är dessutom nöjda med kommunens äldreboenden. En av de verksamheter som har god utvecklingstakt och som ligger bra till i förhållande till övriga kommuner är socialtjänsten. Det finns dock områden med vikande resultat, exempelvis personalkontinuiteten inom hemtjänsten och andelen inköpta ekologiska livsmedel.

Perspektiv 3: Medarbetare & chefer

Mål: "Skövde kommun är ett starkt arbetsgivarvarumärke (employer branding)"

Bedömd måloppfyllelse vid mandatperiodens slut:

JA DELVIS NEJ

Bedömning

Under året har ett arbete genomförts tillsammans med samtliga chefer och en invånargrupp för att utifrån Skövde kommuns varumärke konkretisera vad vi som kommun och arbetsgivare står för och hur vi vill uppfattas. Arbetet resulterade i en varumärkesstrategi som ska implementeras i organisationen.

En ny strategisk kompetensförsörjningsplan för Skövde har tagits fram för att binda ihop aktiviteterna inom området. Det pågår arbete centralt samt inom sektorerna för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla personal. I detta ingår även att arbeta med en central löneprocess för att stärka kopplingen till strategisk kompetensförsörjning.

Breddad kompetensförsörjning inom ramen för Skövdemodellen fortsätter och har utvärderats med positivt resultat. En utredning har genomförts kring bildandet av en rekryteringsenhet i syfte att avlasta chefer samt kvalitetssäkra de rekryteringar som genomförs.

Under året har ett systemstöd för det systematiska arbetsmiljöarbetet implementerats i större skala, vilket säkerställer kvalitet och kontinuitet i arbetsmiljöarbetet. I jämställdhetsarbetet har arbetet med arbetsvärdering startats upp där kvinnodominerade yrkesgrupper kommer att jämföras med mansdominerade grupper.

Samarbete kring kompetensförsörjning pågår med samtliga kommuner i Skaraborg. Bland annat kring marknadsföring, ledarutveckling och traineeprogram.

Mer information kring arbetsgivarfrågor redovisas i Skövde kommuns personalredovisning.

Redovisning av resultatmätningar

● Medarbetarenkät

Under 2017 gjordes ingen medarbetarenkät. Istället har samtliga chefer fortsatt att arbeta med resultatet från 2015 års upplaga, både i sina verksamheter och tillsammans i chefsgruppen. På kommunnivå har vi i på så vis identifierat ett antal styrkor och utvecklingsområden. Styrkor som kommunen vill bevara är engagemang, stimulerande arbetsuppgifter och ett meningsfullt arbete. Utvecklingsområden finns inom bland annat arbetsbelastning, lönesättning och uppföljning.

● Extern uppfattning av Skövde kommun som arbetsgivare

Bland ej kommunanställda invånare i arbetsför ålder ser 38 procent Skövde kommun som en attraktiv arbetsgivare. Motsvarande siffra i regionen (Skaraborg exklusive Skövde) är 33 procent.

Perspektiv 4: Ekonomi

Mål: "Kommunens resultat ska över mandatperioden vara minst tre procent av skatter och bidrag"

Bedömd måloppfyllelse vid mandatperiodens slut:

JA DELVIS NEJ

Bedömning

Bedömningen är att målet delvis kommer att uppfyllas under mandatperioden. Hittills för mandatperioden är resultatet 3,5 procent, men med hänsyn till det låga resultatet i reviderad budget 2018 kommer målet för hela mandatperioden förmodligen inte att nås.

Redovisning av resultatmätningar

■ ↓ Årets resultat (kommunkoncern/kommun)

Kommunen visar ett positivt resultat på 25 miljoner kronor för 2017. Resultatet motsvarar 0,9 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

◆ ↓ Soliditet inklusive pensionskuld (kommunkoncern/kommun)

Soliditeten exklusive pensionskulden uppgår till 40,6 procent för år 2017, vilket är en försämring med 17,6 procentenheter jämfört med föregående år. Försämringen beror på höga investeringsnivåer, ett lägre resultat än tidigare år samt implementation av koncernbank. Implementation av en koncernbank påverkar uträkningen av soliditetsmättet negativt på grund av att tillgångsmassan ökar med en fordran på koncernbolagen samtidigt som skulderna till skuldgivaren också ökar. Uträkning av soliditetsmättet exklusive koncernbank ger ett mått på 52,7 procent, vilket ger en försämring med 5,5 procent istället för en försämring med 17,6 procent.

Soliditeten är dock fortsatt relativt hög trots höga investeringsnivåer under flera år, vilket förklaras av goda resultat genom åren.

För att få ett mer relevant mått på soliditeten måste hänsyn tas till det pensionsåtagande som redovisas utanför balansräkningen som en ansvarsförbindelse. Om detta åtagande, som vid årsskiftet uppgick till 954 miljoner kronor, läggs in i balansräkningen har kommunen fortfarande en positiv soliditet på 27,8 procent.

● → Skattesats

Skattesatsen är oförändrad sedan 2014: 20,86 öre per skatte-krona.

Uppföljning av prioriterade utvecklingsområden för Vision Skövde 2025

3.5 Regionen

Målbild: Vi ska förstärka vår roll som attraktiv centralort och agera draglok för hela Skövde-regionen. Vi ska verka för att skapa en större, gemensam arbetsmarknadsregion. Infrastrukturen ska utvecklas så att vi enkelt kan röra oss, både inom Skövde-regionen och till eller från andra orter och centra som är viktiga för oss. Vi ska vara en aktiv och tydlig aktör i Västra Götaland.

Fakta och utveckling under året – några exempel:

Fortsatt utveckling av infrastrukturen

- Vi har under året haft tydligt fokus på att ta fram en ny regional plan för Västra Götaland respektive en nationell plan för transportinfrastrukturen. Arbetet i Västra Stambanegruppen och Jönköpingsbanegruppen har också varit intensivt.
- En grundförutsättning för att regionen ska utvecklas positivt är goda pendlingsmöjligheter. I december beslutade kommunfullmäktige om en ny kollektivtrafikplan, som tagits fram i samverkan med Västra Götalandsregionen, Västtrafik och Nobina. Planen är ett strategiskt dokument som beskriver hur Skövdes stadsbusstrafik ska utvecklas fram till 2025, med utblick mot 2030. Planen tar också hänsyn till pendling till och från Skövde.

Aktiv och tydlig aktör i Skövde-regionen

- Nya Regionens hus beräknas stå klart för inflyttning under sommaren 2018. Byggnaden blir arbetsplats för 360 medar-

betare. I anslutning till Regionens hus byggs ett nytt parkeringshus med utrymme för 600 allmänna bilplatser.

- Sweden Game Arena har under en längre tid fått många propåer från andra regioner och städer om att få vara en del av varumärket man etablerat.
- Digitaliseringsarbetet fortsätter med våra samarbetskommuner Tibro och Hjo. Ett projekt kring informationssäkerhet har startats tillsammans med dessa kommuner och våra kommunalförbund. Första steget är att säkra organisationerna inför införandet av den nya dataskyddsförordningen (GDPR). Vi har upphandlat och slutfört en utredning om en gemensam e-tjänsteplattform i Skaraborg, och utredningen har presenterats för bland andra kommuncheferna. En lyckad e-förvaltningsdag i Skaraborg har genomförts, med över 100 deltagare från samtliga skaraborgska kommuner.

Slutsatser inför det fortsatta arbetet

- Infrastrukturen till och från Skövde-regionen är avgörande för den framtida utvecklingen. Här har viktiga steg tagits, och samarbetet med andra kommuner kring E20 och Västra stambanan behöver prioriteras även i fortsättningen. Vi måste fortsätta att vara en tydlig aktör.
- Det nätverksarbete som sker i dag, både på lokal och regional nivå, skapar förutsättningar för att gemensamt utveckla regionen. För att förbättra resultatet av nätverkandet krävs tydligare mål för vilka resultat som ska nås.

Befolkningsutveckling	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Befolkningsstillväxt Skövde kommun, antal	842	578	421	275	647	451	359	418
Befolkningsstillväxt Skövde kommun, i %	1,57	1,08	0,79	0,52	1,24	0,9	0,7	0,8
Befolkningsstillväxt Skaraborg, i %	0,61	0,97	0,67	0,59	0,62	0,1	0	0
Befolkningsstillväxt riket, i %	1,25	1,46	1,06	1,06	0,93	0,8	0,7	0,8

* i genomsnitt per år
Källa: Statistiska Centralbyrån

Lokal arbetsmarknadsregion	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Inpendling till Skövde	12 013	11 827	11 766	11 548	10 962	11 029	10 432	9 637
Utpendling från Skövde	5 459	5 338	5 200	5 151	5 161	4 953	4 936	4 739
Netto	6 554	6 489	6 566	6 397	5 801	6 076	5 496	4 898
Inpendling till Skaraborg	7 045	6 991	6 994	6 989	6 783	6 844	6 672	6 053
Utpendling från Skaraborg	10 357	10 426	10 043	9 993	9 694	8 622	9 124	9 383
Netto	-3 312	-3 435	-3 049	-3 004	-2 911	-1 778	-2 452	-3 330

Källa: Statistiska Centralbyrån

Handelsindex	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Handelsindex Skövde	135	134	132	133	135	134	133	131

Källa: Statistiska centralbyrån

3.6 Attraktiva boendemiljöer

Målbild: Vi ska skapa attraktiva boendemiljöer som är anpassade till människors olika intressen och behov. Förutsättningarna för att bygga nya bostäder ska förbättras och vi ska stimulera intressenter till att investera i Skövde.

Fakta och utveckling under året – några exempel:

Boendemiljöer som är anpassade till människors olika intressen och behov

- En revidering av det boendestrategiska programmet har genomförts under året. Under 2018 ska dokumentet ut på remiss. Planen är att programmet ska beslutas i kommunfullmäktige före sommaren 2018 och på så vis bli ett viktigt styrdokument inom området.
- En ny gruppbostad stod klar under 2017, och fler gruppbostad planeras.
- Flera aktiviteter har genomförts i Ryd under året, framför allt under sommaren och jullovet. Sommaren 2017 var den lugnaste på många år. Ungdomsutvecklare och fritidsfältare har varit anställda under hela året. Nyrekryterade trygghetsvårdare har under hösten jobbat med att genom sin närvaro göra området tryggare. Musikfestivalen Respekt och kärlek har genomförts på initiativ av och medverkan av unga. Den så kallade Bry dig-dagen arrangerades tillsammans med föreningar och blåljuspersonal. Vinterkalaset var också ett

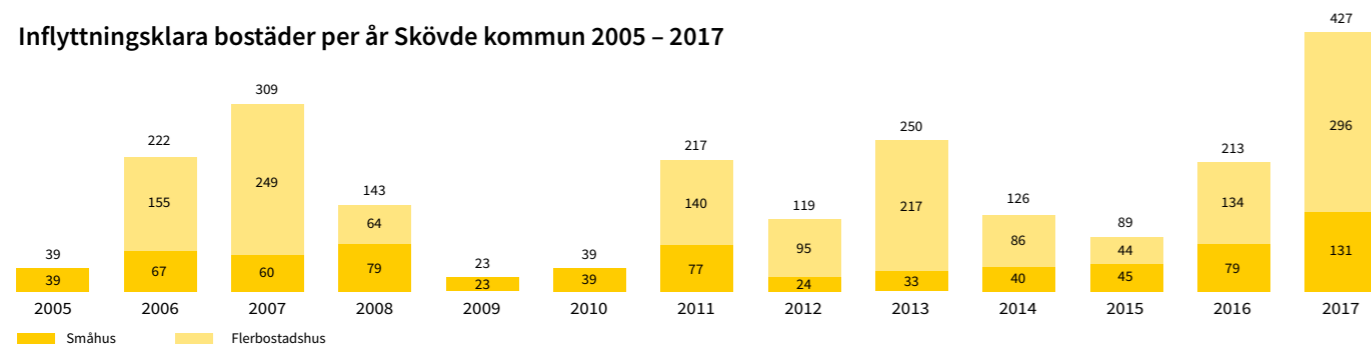
mycket lyckat arrangemang, som lockade människor från hela Skövde.

- Under året har ett cityråd bildats. Rådet samlar aktörer kopplade till stadskärnan för diskussion kring hur vi tillsammans stärker stadskärnan. Kommunen ser rådet som ett långsiktigt och viktigt forum för att kunna samverka och skapa en attraktiv stad att leva och bo i.

Slutsatser inför det fortsatta arbetet

- Bostadsproduktionen har ökat under året, och kommer att fortsätta öka de kommande åren. Samtidigt är det viktigt att vi fortsätter att fokusera även på andra delar av samhällsutvecklingen. Att arbeta med områdesutveckling och samverka med civilsamhället är också en viktig del i att skapa attraktiva boendemiljöer.
- Kommunens allmännyttiga bostadsbolag, AB Skövdebostäder, är ett verktyg och en tillgång i arbetet med att bygga nya bostäder, skapa hållbar utveckling, främja social integration och skapa balans i tillgången på hyresrätter mellan kommunens stadsdelar.

Inflyttningsklara bostäder per år Skövde kommun 2005 – 2017

Prisutveckling på bostäder*	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2010
Villor snittpris	2 368 000 kr	2 202 000 kr	2 235 000 kr	1 956 000 kr	1 787 000 kr	1 771 000 kr	1 650 678 kr
Antal försäljningar	288	273	256	238	225	181	204
Bostadsrätter snittpris	1 193 000 kr	1 092 000 kr	960 000 kr	777 000 kr	640 000 kr	557 000 kr	439 796 kr
Antal försäljningar	564	507	467	375	357	283	319

*Källa Mäklarstatistik

3.7 Kunskapsutveckling och arbete

Målbild: Vi ska arbeta för att det byggs upp erkända spetskompetenser som lockar nyetableringar till Skövde-regionen. Våra skolor ska utvecklas mot nationell toppklass! Vi ska arbeta för utbildningsmöjligheter som uppfyller kraven från kunskapsintensiva företag och organisationer, och på så vis främja ett varierat och blomstrande näringsliv.

Fakta och utveckling under året – några exempel

- I projektet Delegationen för unga och nyanlända till arbete (DUA-nyanlända) ingår en kartläggning av arbetsmarknadens behov. Kommunen har träffat en överenskommelse med Arbetsförmedlingen om att samarbeta kring nyanländas etablering. Dessutom har statsbidrag sökts för att öka samarbetet med företag som är kopplade till just DUA-nyanlända.
- Projektet Ung Arena 9.0 har fortsatt under 2017. Syftet med projektet har varit att förstärka och utveckla samverkan mellan Skaraborgs kommuner och övriga samhällsaktörer, för att ungdomar mellan 15 och 24 år som varken arbetar eller studerar snabbare ska finna en väg till arbete eller studier. Ung Arena Skövde har idag 51 ungdomar inskrivna i projektet och fem ungdomar som står i kö.
- Ett projekt som rör barn och elever som riskerar att inte nå målen startades under året. Projektet har utvecklats till att även omfatta arbetet kring ledning och stimulans. En processkartläggning av barns och elevers utveckling mot målen har genomförts, och ledningsgruppen har beslutat att gå vidare enligt förslag. Fundamentet för uppföljnings- och dokumentationsarbetet behöver delvis förändras. Nya rutiner började därför implementeras under hösten, med rektorer på grundskola och gymnasieskola. Det förändrade arbetssättet är resurskrävande och det kommer att ta tid innan man ser effekterna fullt ut.

- Ett internt arbetsdokument har tagits fram för att strukturera arbetet med etableringar på olika nivåer. De nivåer som har en direkt inverkan på företagsklimatet är marknadsföring, etablering av verksamheter samt etablering av arbetstillfällen (omlokaliseringar). Dokumentet har tagits fram i samverkan med Näringslivsforum och Gothia Science Park i syfte att samla krafterna mot ett mål.

Slutsatser inför det fortsatta arbetet

- Skövde kommun stöttar och skapar förutsättningar för nyföretagande. En viktig uppgift är att länka samman näringsliv och kommun, för att på så vis skapa relationer som kan bygga tillväxt. Det är viktigt att näringslivets röst och behov förs in i kommunens olika beslutande organ.
- Utrikesfödda, lågutbildade och personer med funktionshinder är utsatta grupper med en hög andel arbetslösa. Fortsatt riktade åtgärder behövs för att undvika utanförskap.
- Måluppfyllelsen i grundskola och gymnasieskola visar på marginella skillnader jämfört med 2016, men över tid ser vi tyvärr negativa trender inom flera områden. Ett fortsatt fokus på kvalitets- och analysarbete krävs för att vända trenden. Det gäller också att vi vågar vara uthålliga i de förändringar som vi gör, och att vi låter dem ta tid.

Nyckeltal Kunskapsutveckling och arbete

	2017	2016	2015	2014	2013
Meritvärden, grundskolan, Skövde <i>Källa: Skolverket</i>	214	215,7	228,1	209,5	207,3
Meritvärden, grundskolan, Riket <i>Källa: Skolverket</i>	223,5	224,1	224,7	214,8	213,1
Andel behöriga elever till gymnasieskolan, Skövde (folkbokförda elever) <i>Källa: Skolverket</i>	83,3	82,6	89,8	87,9	86,7
Andel elever behöriga till gymnasieskolan; (i procent), Riket <i>Källa: Skolverket</i>	82,5	81,3	85,6	86,9	87,6
Betygspoäng, gymnasieskolan, Skövde (folkbokförda elever). <i>Källa: Kolada</i> <i>* Ej jämförbart före 2014 då gymnasieskolan ändrades.</i>	14,1	14,0	14,1	14,0*	
Betygspoäng, gymnasieskolan, Riket (median) <i>Källa: Skolverket</i> <i>* Ej jämförbart före 2014 då gymnasieskolan ändrades.</i>	14,2	14,6	13,9	13,7*	
Andel gymnasieelever som fullföljt utbildning med examen inom 3 år. Elever inom Gymnasium Skövde. <i>Källa: Kolada</i> <i>**Ej jämförbart före 2015 då mätvärdet var annorlunda formulerat.</i>	72	73	77**		
Andel gymnasieelever som fullföljt utbildning med examen inom 3 år. Riket. <i>Källa: Kolada</i> <i>**Ej jämförbart före 2015 då mätvärdet var annorlunda formulerat.</i>	65	64	64**		
Andel inskrivna ungdomar inom aktivitetsansvaret, exklusive IM, som inte är i sysselsättning <i>Källa: egen statistik</i> <i>***Ej jämförbart före 2015 då mätvärdet var annorlunda formulerat.</i>	44	51	47***		
Andel elever som inom tre år går vidare till högre studier i procent, Skövde <i>Källa: Skolverket, jämförelsetal</i>	37	39	35	35	35
Andel elever som inom tre år går vidare till högre studier i procent, Riket <i>Källa: Skolverket, jämförelsetal</i>	40	42	41	36	42
Antal inskrivna arbetslösa hos arbetsförmedlingen (öppet arbetslösa och arbetssökande i program med aktivitetsstöd) i Skövde i december, åldersgrupp 16–64 år. <i>Källa: Arbetsförmedlingen</i>	1782	1853	1976	2167	2292
Antal inskrivna arbetslösa hos arbetsförmedlingen (öppet arbetslösa och arbetssökande i program med aktivitetsstöd) i Skövde i december, åldersgrupp 18–24 år. <i>Källa: Arbetsförmedlingen</i>	257	349	452	569	533
Antal nystartade arbetsställen <i>Källa: Statistiska centralbyrån</i>	389	428	402	416	447
Antal nedlagda arbetsställen <i>Källa: Statistiska centralbyrån</i>	378	391	345	348	538

3.8 Natur och Miljö

Målbild: Vi ska värna den vackra naturen i hela Skövde-regionen. Närheten till naturen berikar och ska erbjuda möjlighet till rekreation och ett hälsosamt liv. Miljömedvetenheten ska öka och vi ska verka för att såväl individer som organisation lever resurssnålt och ansvarsfullt, med kommande generationer i åtanke.

Fakta och utveckling under året – några exempel:

- Hur växer Skövde hållbart? Det var temat för Visionsdagen 2017, som hölls den 9 februari på Gothia Science Park och som även webbsändes. Dagen bjöd både på inspiration från framstående forskare och experter, och på praktiska exempel från lokala aktörer. Programmet blev mycket uppskattat av deltagarna. Många nya kontakter knöts under dagen, vilket är bra för det fortsatta hållbarhetsarbetet i Skövde.
- Under Matfestivalen genomfördes en miljödag med uppmaningen att cykla och resa mer kollektivt. Initiativet hade från början kommit från ett medborgarförslag, som en ung person lämnat in och som kommunfullmäktige hade tillstyrkt. Många Skövdebor antog uppmaningen och tog sig till festivalen på annat sätt än med bil. Tanken var att få fler att uppmärksamma de korta avstånden i Skövde och att man enkelt kan ta sig fram till fots, på cykel eller med kollektivtrafik. Kampanjerna kommer att fortsätta.
- Under 2017 har många projekt med energi- och klimatfokus genomförts med mycket positiva resultat. Teman för projekten har varit hållbart resande och solceller.
- Klimatanpassningsarbetet har kommit igång och börjar få genomslag i planarbetet. En skyfallskartering har genomförts för Skövde tätort, liksom en lågpunkts- och rinnvägskartering över hela Skövde.
- Skövde kommun och Miljösamverkan i Skaraborg har anordnat ett gemensamt utbildningstillfälle för samtliga förskolechefer om kemikaliesmart förskola. Syftet är att undvika att små barn exponeras för kemikalier som kan påverka dem negativt. Förskolorna arbetar aktivt med detta, och arbetet kommer att systematiseras framöver när en handlingsplan ska tas fram.

- Tre naturreservat med öppna betesmarker i Skövde kommun – Rånna Ryd, Ulveksbackarna samt Klasborg och Våmbs ångar – har tidigare bedömts ha hög igenväxning och delvis mycket dåligt betetryck. Kommunen har samarbetat med bönderna i berörda områden för att skapa vackrare marker med högre artrikedom. Genom att röja i områdena samt öka antalet betesdjur har man under två års tid förbättrat förutsättningarna för särskilt skyddsvärda växter. Åtgärderna har också gjort betesmarkerna mer upplevelserika och framkomliga för besökare.
- Skövde Värmeverk har invigt ett helt nytt biobränslebaserat kraftvärmeverk i Skövde. Värmeverket kommer att innebära mindre växthusgasutsläpp och bättre luftkvalitet.
- Trästad Frostaliden, som ligger i södra Karstorpsområdet på 10 minuters cykelavstånd från centrum, växte fram under året. Frostaliden är en del av det nationella projektet Trästad 2012, som vidareutvecklar modernt industriellt och klimatanpassat trähusbyggande.
- Skövde kommun har tagit fram en långsiktig plan för kollektivtrafikens utveckling i samverkan med Västra Götalandsregionen, Västtrafik och Nobina.
- Konceptet med Gröna lån har vuxit i omfång under året. För närvarande har kommunkoncernen tio investeringsobjekt finansierade med Gröna lån. Investeringarna uppgår till totalt 1 715 miljoner kronor. Exempel på investeringar som finansierats grönt är Trädgårdsstadens skola, Aspö Eko-logi och Block 4 på värmeverket.
- Kommunorganisationen har fortsatt att sänka användningen av fossila drivmedel.
- Ytterligare beskrivningar av årets utveckling inom miljö, natur- och klimatområdet finns att läsa i Miljöredovisning 2017, som är en bilaga till Skövde kommuns årsredovisning.

Slutsatser inför det fortsatta arbetet

- Ett mer systematiskt miljöarbete skulle utveckla verksamheterna i mer hållbar riktning. Miljö- och hållbarhetsarbetet behöver formaliseras och drivas mer processinriktat.
- Kommunen behöver fortsätta att kommunicera vad som faktiskt görs inom miljöarbetet – det bidrar både till ökad kunskap och ökad stolthet.

*<http://miljoskaraborg.miljobarometern.se/miljofakta/>

3.9 Tillsammans

Målbild: Tillsammans är vi starkare! Vi ska utveckla former för att mötas och samverka på alla nivåer så att alla invånare kan känna delaktighet oavsett ålder, kön eller ursprung. Mångfald, tolerans och nyfikenhet ska prägla Skövde regionen. Ett rikt och varierat kulturliv ska bidra till ökad livskvalitet.

trespråkig museiguide har tagits fram, med vägledning kring basutställningen och information kring konstnärer. Vi har också utvecklat möjligheterna för besökarna att delta i verksamheten på olika sätt. Bland annat ges möjlighet att göra animerad film, spela bildbingo och bygga bilder med pärlor. En yta har utvecklats där biblioteket och konsten möts. Här ges tillfälle till både boklån och fördjupning i konst. Tillsammans med biblioteket pågår också ett arbete med SFI, där kulturmöten ger nya ingångar till det svenska samhället.

Fakta och utveckling under året – några exempel:

- Samverkan mellan offentlig sektor, civilsamhället och andra aktörer har fortsatt under 2017. Bland annat har sex dialogträffar med föreningslivet genomförts under rubriken Öppet stadshus.
- Vi fortsätter att bygga upp professionella nätverk runt nyanlända ungdomar, bland annat tillsammans med integrationsenheten, högstadieskolorna, språkinstruktionen och skolans mottagnings- och modersmålsenhet. Vi har under året lyckats bättre med att nå nyanlända ungdomar, en grupp som med tidigare arbetsmetoder varit svår att nå. Det är mycket positivt.
- I februari invigdes Skövdes nya kulturella mötesplats, Kulturfabriken. Utvecklingen av museet har pågått under hela året och samarbete har initierats med högskolan och dataspelutvecklingen i skapandet av ett interaktivt rum.
- Under våren blev Nyeport HBQ-certifierat. För att certifieras har en utbildning genomförts ledd av RFSL (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners och queeras rättigheter).
- Konstmuseet i Skövde invigdes i september efter omfattande ombyggnation och utveckling av det publika arbetet. En

Slutsatser inför det fortsatta arbetet

- Under året har vi tagit fram former för medborgardialog. Dessa behöver utvecklas och implementeras under kommande år, som ett av våra viktigaste verktyg i våra utvecklingsprocesser. Vi behöver utveckla mötesplatser, fysiska och digitala, utifrån ett mångfaldsperspektiv så att människor kan bredda sina sociala nätverk och få det stöd som behövs.
- Kulturen har ett stort attraktionsvärde och är därför på flera sätt viktig för Skövdes utvecklings- och tillväxtarbete. Skövde kommun har ett rikt kulturliv, men vi behöver bli bättre på att visa upp både för Skövdeborna och för vår omvärld vad vi gör.
- För att ta ett samlat grepp kring integrationsfrågan behöver Skövde kommun fortsätta jobba med handlingsplanen för vårt integrationsarbete. På så vis kan vi bättre ta tillvara olika målgruppers kompetenser och förutsättningar att lyckas i det svenska samhället. Mångfald berikar Skövde.

3.10 Vårt varumärke

Målbild: Vi ska göra Skövdes varumärke starkt och tydligt. Marknadsföring och annan kommunikation förstärks och ska utgå från en genomtänkt varumärkesstrategi. Vi är alla stolta ambassadörer för vår stad och för Skövde regionen.

- Skövde kommun kom på sjätte plats i kategorin Täta kommuner när Sveriges superkommuner för tredje gången utsågs av Dagens Samhälle. Rankningen baseras bland annat på attraktivitet mätt i inrikes flyttnetto.
- Next Skövde Destinationsutveckling AB har fortsatt den nationella Skövde kampanj som kommunen och näringslivet medverkat i.

Fakta och utveckling under året – några exempel:

- Under 2017 beslutades om grafiska riktlinjer för majoritetsägda bolag. Dessa beskriver hur bolagen ska använda den koncernövergripande grafiska profilen. Syftet med profilen är att stärka varumärket Skövde och att tydliggöra koncernens erbjudande, service och tjänster gentemot invånare och andra intressenter.
- Samverkan mellan Skövde kommun och Next Skövde Destinationsutveckling AB, i syfte att stärka varumärket Skövde, har intensifierats och utvecklats under året. Parterna arbetar med flera gemensamma frågor. Kommunen samverkar också med externa aktörer kring varumärkesstärkande insatser.
- Skövde har fortsatt gott om varumärkesstärkande aktiviteter på lokal och regional nivå. Matfestivalen, Idrottsgalan och Näringslivsgalan har arrangerats under året, med goda resultat i form av många besökare och god mediebevakning. Arena Skövde och Billingen har fortsatt att spela stor roll för att locka externa besökare till staden, och utgör viktiga delar av varumärket.
- Under 2017 har också flera varumärkesstärkande evenemang på nationell och internationell nivå ägt rum i Skövde. Som exempel arrangerades Sweden Game Conference i oktober, med deltagare från 22 länder och fyra kontinenter. Sweden Outdoor Festival med SM i utomhusmatlagning arrangerades på Billingen och lockade besökare från hela landet.

Slutsatser inför det fortsatta arbetet

- Vi behöver fortsätta att arbeta långsiktigt och utveckla vår kommunikation för att stärka varumärket och se effekterna av våra kommunikations- och marknadsaktiviteter. Vi kommer att fokusera på aktiviteter som stärker varumärket Skövde och Skövde kommuns kommunikativa förmåga.
- Utvecklingen av kommunens arbetsgivarvarumärke kommer också att fortsätta under 2018, för att stärka Skövde kommun som attraktiv arbetsgivare och locka nya medarbetare.
- Vi fortsätter också att samverka med Next Skövde Destinationsutveckling AB, Högskolan i Skövde och näringslivet för att tillsammans stärka Skövdes varumärke.
- Skövde har ett antal guldkorn av nationell och internationell karaktär, exempelvis Billingen och Arena Skövde, samt viktiga samarbeten som Sweden Game Arena och Assar industrial innovation arena. Dessa guldkorn ska vårdas och utvecklas för att stärka varumärket.
- En ny varumärkesundersökning planeras under 2018.

4

Nämnder

Kommunstyrelsen.....	62
Barn- och utbildningsnämnd.....	65
Vård- och omsorgsnämnd	69
Socialnämnd	74
Kultur- och fritidsnämnd	77
Service­nämnd	80
Byggnadsnämnd	84
Kommunfullmäktige	85
Överförmyndare	85
Valnämnd.....	85
Revision	85
Arvodesnämnd.....	85

Kommunstyrelsen

Vad gör kommunstyrelsen?

Kommunstyrelsen har två olika roller. Den ena är att utgöra kommunens styrelse. Enligt kommunallagen är styrelsen ytterst ansvarig för att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämnders, kommunala bolags och kommunalförbundens verksamheter. Här ingår att styra, leda och samordna kommunens verksamheter och bolag.

I sin andra roll är kommunstyrelsen en nämnd som utför uppgifter på uppdrag av kommunfullmäktige. Dessa uppgifter är bland annat att vara anställningsmyndighet för den samlade förvaltningen och ansvarig för arbetsgivarfrågor. Annat som faller under kommunstyrelsens ansvarsområde är exempelvis samhällsbyggnadsfrågor, frågor som rör näringsliv och arbetsmarknad inklusive vuxenutbildning, medborgarkommunikation, folkhälsa, IT, redovisning, inköp och upphandling.

För en utförligare beskrivning av kommunstyrelsens ansvarsområde, se kommunstyrelsens reglemente.

Ekonomi och verksamhet

Kommunstyrelsens resultat 2017 är ett överskott på 13,6 miljoner kronor. Överskottet förklaras huvudsakligen av att vi nyttjat mindre än budgeterat av kommunstyrelsens utvecklingsmedel, samt av lägre personalkostnader på grund av vakanser och tjänstledigheter.

Arbetsmarknad

Arbetsmarknadsenheterna redovisar ett underskott för 2017 på cirka fyra miljoner kronor. Underskottet beror på ett minskat antal deltagare från arbetsförmedlingen och därmed mindre statsbidrag. Komplexiteten i verksamheten och att uppdragen kommer oregelbundet under året från arbetsförmedlingen gör att intäktsidan är svår att bedöma i budget och prognoser.

Resultat (tkr)

Verksamhet	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budgetavvikelse	Netto 2016
Arbetsmarknad	38 971	-58 122	-19 151	15 167	-3 984	-13 181
Vuxenutbildning	44 363	-82 350	-37 987	38 141	155	-39 726
Samhällsbyggnad	40 512	-161 553	-121 041	123 401	2 360	-121 749
Stöd och styrning	90 580	-216 247	-125 667	133 303	7 636	-124 833
Politik	35	-12 066	-12 031	18 591	6 560	-9 786
Bidrag och transfereringar	0	-77 312	-77 312	78 220	908	-77 057
Summa	214 460	-607 649	-393 189	406 823	13 634	-386 332

Nämndens egna verksamhetsmål

- ◆ Skövdeborna upplever ett gott bemötande och god tillgänglighet till kommunens verksamhet
- ◆ Skövdes nyanlända är snabbt i jobb eller utbildning, vilket bidrar till hållbar samhällsutveckling och inkludering
- Möjliggöra för minst 300 nya bostäder per år
- ◆ Bäst i Västra Götalandsregionen på att matcha utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden.
- Öka nyföretagandet
- ◆ Skövde ska ha ett gynnsamt företagsklimat och vara attraktivt för etableringar
- ◆ Skövde har ett varumärke som är välkänt i hela Sverige
- Arbetsmarknadsregionen utvecklas och stärks
- Samhällsplaneringen ska bidra till minskad energi-användning och minskade utsläpp av växthusgaser
- ◆ Invånarna får snabbt och enkelt god service och bra bemötande via kontaktcenter
- Utnyttja digitaliseringens möjligheter
- ◆ Strategisk kompetensförsörjning
- ◆ Effektiv lokalförsörjning

● Uppfyllt/kommer uppfyllas

◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas

■ Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

Vi har under 2017 fortsatt att arbeta enligt Skövdemodellen. Modellen har skapats för att nyanlända, funktionsnedsatta och ungdomar som står långt från arbetsmarknaden ska finna snabbare vägar till anställning. Den ska också bidra till olika branschens kompetensförsörjning. Totalt har 92 personer anställts som serviceassistenter, varav 72 procent är kvinnor och 73 procent har utomeuropeiskt ursprung. Modellen följs upp via följeforskning vid Södertörns högskola i Stockholm. Inom Skövdemodellen har det startats upp ytterligare två pilotprojekt utanför kommunens verksamhet: byggpiloten och industri-piloten. Nio personer har under året deltagit i byggpiloten, med goda resultat från byggbranschen. Industripiloten är i uppstartsfasen – planen är att komma in i industrins verksamhet under 2018.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildningen redovisar en ekonomi i balans. Dock redovisar Svenska för invandrare (SFI) ett underskott på 0,7 miljoner kronor. Det beror på att det är svårt att förutse hur många elever som kommer att delta i verksamheten. Under året har det i genomsnitt varit 473 elever per vecka i SFI. Den statliga finansieringen av yrkesutbildningen har ökat, vilket bidrar till att få ekonomin i balans.

Samhällsbyggnad

Samhällsbyggnad redovisar ett överskott om 2,4 miljoner kronor. Det beror bland annat på att ett stort antal vakanser minskat kostnaderna för personal med 5,8 miljoner, och att intäkterna, i synnerhet från bygglovsverksamheten, blivit 3,2 miljoner högre än beräknat.

En gemensam kollektivtrafikplan för Skövde har tagits fram i samverkan med Västra Götalandsregionen, Västtrafik och kollektivtrafikföretaget Nobina. Planen är ett strategiskt dokument som beskriver hur Skövdes stadsbusstrafik ska utvecklas fram till 2025 med utblick mot 2030. Planen beaktar också pendlingen till och från Skövde.

När det gäller infrastrukturarbetet har fokus framför allt legat på två saker: En ny regional plan för Västra Götaland och en nationell plan för transportinfrastrukturen. Arbetet har också varit intensivt i Västra Stambanegruppen och Jönköpingsbanegruppen samt i kommunalförbundets och SKLs infrastruktur-nätverk.

SATSNINGAR I YTTERTÄRTORTER – VÄGFÖRENINGAR

Under 2017 har 0,5 miljoner kronor lagts på satsningar i kommunens ytterområden. Bland annat har en allé av dubbelblommande fågelbärsträd planterats i Timmersdala, och nya fotbollsmål och turistbord har placerats i flera yttertätorter. Under försommaren invigdes dessutom ett utegym i Stöpen.

De vägföreningar i yttertätorterna som har begärt att kommunen ska ta över väghållaransvaret är Igelstorp, Stöpen, Tidan, Fjället och Våring. För att förändra huvudmannskapet krävs både ny detaljplan och i de flesta fall även en förrättning för att upphäva föreningen. Det innebär att förändringen kommer att ta relativt lång tid.

Tack vare en separat satsning på en miljon kronor har ett antal ansökningar om förrättningar kunnat genomföras. Förrättningarna görs för att planbestämmelser och markägande i Skultorp ska stämma bättre överens.

Stöd och styrning

Stöd och styrning redovisar för 2017 ett överskott på 7,6 miljoner kronor. Överskottet förklaras främst av lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster, samt av ökade intäkter inom IT.

Kommunfullmäktige har avsatt fem miljoner kronor för extra insatser gällande arbetsgivarskapet. Under året har fokus legat på strategisk kompetensförsörjning – bland annat genomfördes traineeprogram, ledarskapsutveckling och olika rekryteringsaktiviteter.

Från och med hösten 2016 används ett nytt HR- och lönesystem för löneutbetalningar till medarbetare hos Skövde kommun och kommunens kunder. När systemet infördes uppstod återkommande problem, bland annat med uppsättningen av systemet och försenade leveranser från leverantören. Ett intensivt arbete under året har dock gett effekt.

Kommunfullmäktige har avsatt en miljon kronor för att öka kvaliteten i arkivhanteringen. Syftet är att etablera ett e-arkiv som dels effektiviserar det inre arbetet, dels tillhandahåller ett digitalt mellanarkiv. Under året har en målbild för e-arkivet tagits fram.

Flera kommunövergripande projekt har startats för att höja kvaliteten på kommunens service och tjänster. Projektet för ökat medborgarengagemang och utbyte med civilsamhället, exempelvis, ska leda till att invånarna upplever större delaktighet och möjlighet att påverka kommunens tjänster. Ett annat projekt gör det enklare för invånarna att lämna synpunkter och göra felanmälan, samt förbättrar återkopplingen.

Framtiden

Den 1 januari 2018 börjar nya regler gälla inom Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag. En utbildningsplikt införs för nyanlända med kort utbildning. Förändringen innebär att personer inom målgruppen anvisas till reguljär vuxenutbildning, där de kan studera på heltid under sin etableringsperiod på 24 månader. Utbildningsplikten kan medföra en ökad efterfrågan på kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå. Den kan också innebära att fler elever behöver kombinera studier i SFI eller svenska som andraspråk med andra ämnen på grund-

läggande nivå, eller i viss mån på gymnasial nivå.

Lokalbehoven behöver utredas när det gäller vuxenutbildning och arbetsmarknad. Verksamheterna är spridda på fyra ställen. För att få till en enad verksamhet behöver man samla sig på en gemensam lokalyta. Lokalen på Badhusgatan kommer dessutom att försvinna om några år. Därför behöver lokalfrågan ses över inom en snar framtid.

Skövde växer och behovet av bostäder ökar. Att utveckla infrastrukturen är viktigt, både för att skapa fler jobb, större arbetsmarknadsregioner och för att skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande. En annan aspekt som gör infrastrukturens viktiga i planeringen av bostadsbyggandet är att samhällsplaneringen ska bidra till minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser. Brist på bostäder för anvisade nyanlända och andra behövande innebär utmaningar i bostadsplaneringen.

Konjunkturförändringar för byggindustrin är en faktor som påverkar i rådande högkonjunktur. Skärpta amorteringskrav, minskade ränteavdrag och höjda räntor gör det dyrare för hushållen att köpa bostad. Därför minskar efterfrågan på färdigställda bostäder. Arbetskraftsbristen i byggsektorn är högre än i många andra sektorer.

Utvecklingen av totalförsvaret, inklusive det civila försvaret, beskrivs i flera rapporter. Kommunerna kommer bland annat att behöva krigsplacera personal och öka både säkerhetsskyddet och förmågan att stötta Försvarmakten under höjd beredskap.

Inom digitaliseringsområdet går utvecklingen mot automatisering och robotisering. Tekniken ger möjligheter, men för att den ska få effekt krävs förändrade arbetssätt.

Inom de närmsta åren ska en ny upphandling av e-handels-, ekonomi- och ärendehanteringssystem göras. Upphandling och införande av kommunövergripande system är resurskrävande, både på centrala funktioner och i verksamheten.

En av kommunens största utmaningar i rådande konjunktur är kompetensförsörjningen. Bristen på arbetskraft belastar flera verksamheter. Kommunens plan för kompetensförsörjning ska säkerställa rätt kompetens på rätt plats över tid, hjälpa organisationen att vara resurseffektiv och öka möjligheterna till kommungemensamma insatser. För perioden 2018–2022 kommer det uppskattningsvis att krävas 550 rekryteringar per år. Med andra ord behövs närmare 2 800 medarbetare inom perioden. I siffrorna ingår både pensionsavgångar och intern rörlighet.

Visste du att...

- ... totalsumman över förvaltade tillgångar i Överförmyndare i samverkan är 513 miljoner kronor?
- ... 16 790 personer sökte de 1 443 tjänster som Skövde kommun annonserade ut 2017?
- ... kommunens kartsystem förser Hitta.se och Eniro.se med data om byggnader och adresser i Skövde?

Nyckeltal från verksamheten

	2017	2016	2015
Andel i arbete efter utbildningsinsats inom vuxenutbildning (procent)	82	79	87
Nettokostnad grundläggande vuxenutbildning (kronor/invånare)	-	99	102
Andel som tar kontakt med kommunen via telefon och som får ett direkt svar på en enkel fråga (procent)	47	50	51
Informationsindex för kommunens webbplats	84	76	83
Nyregistrerade företag, helårsprognos utifrån första halvåret (antal/1 000 invånare)	4,9	4,7	4,6
Nettokostnad näringslivsfrämjande åtgärder (kronor/invånare)	-	256	327
Antal sålda hustomter	32	30	45
Antal sålda verksamhetstomter	7	10	10
Antal påbörjade bostäder	408	708	179
Antal färdigställda bostäder	427	213	89
Nettokostnad gator, vägar, parkering samt parker (kronor/invånare)	-	1 317	1 240

Barn- och utbildningsnämnd

Vad gör barn och utbildningsnämnden?

Barn- och utbildningsnämnden (BUN) ska fullgöra kommunens uppgifter inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, sjukhusskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och elevhälsa. Nämnden har också det kommunala aktivitetsansvaret för ungdomar i åldern 16–19 år som antingen har valt att inte studera på gymnasiet eller som har avbrutit sina gymnasiestudier. Nämnden är dessutom ansvarig vårdgivare för elevhälsans medicinska insatser för elever i åldern 6–20 år.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt föreskrifter i lag och förordning, kommunala styrdokument samt bestämmelser i nämndens reglemente.

2 600 barn är inskrivna i förskoleverksamhet, och inom fritidshem, förskoleklass och grundskola finns 5 600 elever. I grundsärskolan är elevantalet 55. Gymnasieskolan har 2 300 elever, varav 40 procent kommer från en annan kommun. Gymnasiesärskolan har 80 elever, varav 46 procent är från en annan kommun.

Barn- och utbildningsnämnden utövar tillsyn över verksamheten på fristående förskolor och på fristående fritidshem som inte tillhör en skola.

Sektor barn och utbildning har 1 600 tillsvidareanställda medarbetare.

Ekonomi och verksamhet

Nämndens resultat för 2017, inklusive demografikompensation, visar på ett underskott om 8,4 miljoner kronor. Avvikelsen utgör 0,8 procent av nämndens kommunbidrag. Underskottet

Nämndens egna verksamhetsmål

- ◆ Ge barn och unga bästa förutsättningar för utveckling och lärande
- ◆ Skövde ska utvecklas mot att vara en ledande kommun i skolutveckling

- Uppfyllt/kommer uppfyllas
- ◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas
- Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

avser främst grundskolan och beror på att flera grundskolor haft högre personalkostnader än de haft ekonomiskt utrymme för.

Utifrån barn- och utbildningsnämndens målbild har arbetet inom tre identifierade fokusområden fortsatt under året. De tre områdena är ledarskap, rättssäkerhet samt barn- och elevhälsa. Dessa områden är grunden för det strategiska och långsiktiga arbetet med skolutveckling från förskola till gymnasieskola.

Ledarskap

För att öka barns och elevers måluppfyllelse behöver förskolechefer och rektorer skapa förutsättningar för trygghet och studiero, samt stärka förskollärares och lärares förmåga att leda och utveckla undervisningen. För att ytterligare öka förskolechefer/rektorers kompetens i att bedriva medveten skolutveckling har kompetensutvecklingsinsatser genomförts. Insatserna har bland annat fokuserat på resultatförståelse och analysförmåga.

Resultat (tkr)

Verksamhet	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budgetavvikelse	Netto 2016
Förskola	47 936	-358 592	-310 656	305 541	-5 115	-273 125
Grundskola inkl. förskoleklass, fritidshem och grundsärskola	86 509	-657 715	-571 206	552 440	-18 765	-539 208
Gymnasium inkl. gymnasiesärskola	151 571	-335 235	-183 664	189 800	6 136	-185 234
Intern styrning och stöd samt gemensamma verksamheter	11 231	-45 078	-33 847	36 623	2 776	-41 512
Summa	297 247	-1 396 620	-1 099 373	1 084 404	-14 968	-1 039 079
Demografikompensation					6 580	
Summa					-8 388	

Rättssäkerhet

När barn och elever lämnar de olika utbildningsnivåerna ska de ha tillräckliga kunskaper för att gå vidare till nästa steg. Vid övergångar mellan skolformer är det viktigt att förskolan/skolan delger och tar tillvara relevant information om barnens/elevernas kunskapsutveckling. Det är också viktigt att informationen når alla undervisande lärare. För att garantera rättssäkerhet och likvärdighet för barn och elever måste informationen hanteras med kunskap och säkerställda rutiner. Under 2018 upphandlas en ny lärplattform som ska bidra till en rättssäkrare dokumentation av barns och elevers kunskapsutveckling.

Barn- och elevhälsa

För att förebygga svårigheter hos barn och elever är det viktigt att skapa goda och tillgängliga lärmiljöer. Som stödfunktion till förskolechef/rektor ska barn- och elevhälsan hjälpa till att skapa miljöer som främjar lärande och hälsa, och som stödjer barnens/elevernas utveckling mot utbildningens mål. Utifrån sektorns kartläggning av verksamhetens huvudprocess, barns och elevers utveckling mot utbildningens mål, har nya rutiner fastställts och ett implementeringsarbete satts igång.

Vi har byggt upp en barnhälsa till förskolan, vilket ger god grund för att identifiera och tidigt möta barnens individuella behov. Ett mål för 2017 var att skapa en samlad elevhälsa på varje grundskoleenhet, där varje enhet ska ha ett tydligt definierat och samlat elevhälsoteam. I stora drag är detta uppnått.

Förskola, pedagogisk omsorg och vårdnadsbidrag

Under 2017 har i genomsnitt 2 600 barn varit inskrivna på kommunala förskolor. 390 barn har varit inskrivna på enheter med enskilda huvudmän och under våren har tre barn har varit inskrivna i pedagogisk omsorg. Från hösten 2017 finns inte pedagogisk omsorg kvar i kommunen, eftersom verksamheten inte längre efterfrågas. Vårdnadsbidraget upphörde att gälla i januari 2016, men när det gäller familjer där beslut tagits före detta datum betalas bidraget ut beslutsperioden ut.

Under 2017 har Ekedals, Tidans samt Aspö förskolor tagits i bruk.

I syfte att ge varje barn bästa möjligheter för utveckling och lärande har förskolornas kvalitetsutveckling fortsatt under året. Förskolecheferna har bland annat kompetensutvecklats i att leda utvecklingen av arbetssätt och metoder som ger en mer utvecklande undervisning för barnen.

Förskolans ekonomiska resultat för 2017 visar i stort sett en budget i balans, men både intäkter och kostnader har varit högre än planerat. Från Skolverket har verksamheten fått bidrag för omsorg på obekvämtid, minskade barngrupper och lärarlönelyft, och Migrationsverket har betalat ut schablonbidrag för asylsökande barn. Bidragen har framför allt använts

till ökade personalresurser.

Enligt befolkningsprognosen för Skövde kommun väntas antalet barn i förskoleåldern öka med cirka 100 om året de närmaste fem åren. För att möta ökningen planeras tillskott av förskoleplatser motsvarande en förskola per år.

Grund- och grundsärskola, förskoleklass och fritidshem

Under 2017 har i genomsnitt 5 600 elever varit inskrivna i kommunala grundskolor (inklusive förskoleklass). Av dessa har 2 300 också varit inskrivna i fritidshem. Motsvarande siffror för enskilda huvudmän är 340 respektive 253. Grundsärskolan har haft 55 elever under året.

Hösten 2017 startade högstadieskolan i Ryd med tre klasser i årskurs 7. Även Raoul Wallenbergsskolan öppnade under hösten en högstadieskola.

Grundskolans resultat för 2017 visar på marginella skillnader jämfört med 2016. Det gäller merparten av resultatmätningarna. Andelen elever i årskurs 1 som uppnår kunskapskraven i läsförståelse har ökat. Samtidigt har andelen elever i årskurs 3 som har uppnått kravnivån på alla nationella delprov i matematik och svenska minskat. Andelen elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen är lägre än tidigare år. Samtidigt har det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 sänkts. Andelen elever behöriga till gymnasieskolan hamnade högre än 2016 men lägre än åren dessförinnan.

Det ekonomiska resultatet för förskoleklass, grundskola, fritidshem och grundsärskola visar ett underskott. En av anledningarna är att fritidshemmen och högstadieskolorna haft fler elever än planerat, vilket har krävt mer personal. En annan orsak är att flera grundskoleenheter uppvisar underskott. Både intäkter och kostnader har varit högre än budgeterat. På intäktssidan har bidragen från Skolverket och schablonbidragen för asylsökande varit betydligt högre. Från Skolverket har verksamheten fått bidrag till läxhjälp, ökade personalresurser på lågstadiet och i fritidshemmen, ökad undervisningstid för nyanlända, ökad jämlikhet i grundskolan, karriärtjänster och lärarlönelyft. Samtliga bidrag har använts till ökade personalresurser eller löneandel.

Enligt befolkningsprognosen kommer antalet grundskolebarn i Skövde kommun att öka med cirka 150 per år de närmaste fem åren. Under året har ett omfattande arbete gjorts för att prognostisera elevkullar och antal elever som väljer en friskola. Utifrån denna prognos har en plan för både kort- och långsiktig lokalförsörjning tagits fram.

Gymnasie- och gymnasiesärskola

Gymnasieskolans nationella program har i genomsnitt haft 2 300 elever inskrivna på kommunens egna enheter. Hos Skövde kommuns gymnasieenheter kommer 40 procent av

eleverna från en annan kommun. Gymnasiesärskolan har haft 80 elever inskrivna och 46 procent av dem kommer från en annan kommun. Totalt för gymnasie- och gymnasiesärskolan har 162 elever valt att studera på andra kommuners/regionens gymnasieskolor och 312 elever på enskilda enheter. Tibro kommun beslutade under 2016 att lägga ned Fågelviksgymnasiet. Gymnasium Skövde tog då över riksidsrottsgymnasiet för motocross och enduro, och verksamheten startade hösten 2017.

Resultaten för Skövdes gymnasieelever är oförändrade eller något lägre än 2016. Andelen elever som fullföljer utbildningen inom tre år har minskat men är fortfarande betydligt högre än riket. Den genomsnittliga betygspoängen är något lägre än rikets.

Gymnasie- och gymnasiesärskolans ekonomiska resultat visar på ett överskott. Liksom övriga verksamheter har både intäkter och kostnader varit högre än budgeterat. När det gäller intäktssidan är det intäkter från andra kommuner samt bidrag från Skolverket som har blivit högre än planerat. Från Skolverket har verksamheten fått bidrag för karriärtjänster och lärarlönelyft. På kostnadssidan har personalkostnaderna blivit högre än budgeterat, vilket till viss del är direkt kopplat till bidragen från Skolverket.

Efter ett antal år med vikande elevtal i gymnasieåldern pekar befolkningsprognosen nu på ett ökat antal elever de närmaste fem åren.

Intern styrning och stöd

I intern styrning och stöd ingår kostnader för barn- och utbildningsnämnden, sektorns ledning och stab, administrativt stöd, studie- och yrkesvägledning, mottagnings- och modersmålsenheten samt det kommunala aktivitetsansvaret.

Under året har mottagnings- och modersmålsenheten påbörjat sitt uppdrag. Uppdraget innefattar mottagning och kartläggning av nyanlända samt att tillhandahålla modersmålsundervisning och studiehandledning för elever med annat modersmål. I mottagandet ingår den medicinska delen, det vill

säga hälsobesök och vaccination.

Sektor barn och utbildning fick under året tillgång till kommunens nya beslutsstödsystem. Det har underlättat uppföljningen av verksamheten, exempelvis när det gäller att sammanställa betygsresultat från individ- till huvudmannanivå. Det ekonomiska resultatet för intern styrning och stöd visar på ett överskott. Överskottet beror på lägre personalkostnader, främst för studie- och yrkesvägledarverksamheten samt för modersmålsundervisning.

Utmaningen att försörja verksamheten med pedagogisk personal kvarstår. Under våren togs dock ett viktigt steg för bättre kompetensförsörjning. Högstadieskolorna i Borås och Skövde beslutade då att från och med våren 2018 förlägga en lärarutbildning till Skövde. Beslutet innebär man i Skövde kan studera både till förskollärare och till lärare i förskoleklass till årskurs tre.

Skolinspektionen genomförde under hösten 2016 regelbunden tillsyn i Skövde kommun. Under våren 2017 kom Skolinspektionens beslut, med ett antal förelägganden som har åtgärdats under året.

Framtiden

Hösten 2017 fattade regeringen beslut om en nationell strategi för skolans digitalisering. Strategin gäller mellan 2017 och 2022. Det övergripande målet är att skolan, från förskola till vuxenutbildning, ska ta tillvara digitaliseringens möjligheter. Från och med den 1 juli 2018 ska man också förändra styrdokumentet för grundskole-, gymnasie- och vuxenutbildningen.

Reviderad läroplan för förskolan

Våren 2018 förväntas beslut om en reviderad läroplan för förskolan. Digital kompetens skrivs in och förskollärares uppdrag och ansvar förtydligas. Regeringen skriver också att läroplanen ska ha ett barnrättsperspektiv, ett funktionshinder-

perspektiv och beakta de nationella minoriteternas rättigheter. Dessa förändringar kommer att kräva både ändrade arbetssätt och ökad tillgång till digitala verktyg.

Förskoleklass blir obligatorisk

Förskoleklass är idag en ettårig skolform där de flesta barn går när de är sex år. Riksdagen har beslutat att förskoleklassen ska bli obligatorisk från och med höstterminen 2018. Skolplikten i Sverige förlängs därmed med ett år och blir tioårig. Beslutet kommer inte att påverka verksamheten i någon större utsträckning eftersom i princip alla sexåringar i Skövde kommun går i förskoleklass. Redan idag har eleverna också samma rätt till skolskjuts och måltider som eleverna i grundskolan.

Stadieindelad timplan

Idag kan den enskilda skolan till viss del välja hur undervisningstiden ska fördelas mellan olika årskurser. Skolorna får också bestämma i vilken årskurs exempelvis språkval ska starta. Detta kan leda till problem om en elev byter skola. Regeringen har därför beslutat om en stadieindelad timplan för grundskolan. Timplanen ska gälla från och med höstterminen 2018. Den garanterade undervisningstiden för varje ämne och ämnesområde kommer inte att förändras. Däremot kan den stadieindelade timplanen påverka skolornas organisation, till exempel när det gäller tjänster, lokaler och schemaläggning. En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (U2015:01)

Förslagen som regeringen presenterade i utredningen med ovanstående namn har delats upp i ett antal propositioner. Proposition 2016/17:190 ger elever rätt att fullfölja introduktionspro-

gram i gymnasieskolan efter flytt till en annan kommun. Denna lagändring trädde i kraft den 1 november 2017. I regeringens budgetproposition 2018 föreslogs en utökad lovskola för elever på språkintruktionsprogrammet. I budgetpropositionen för 2018 presenterades också en förstärkning av yrkesprogrammen i gymnasieskolan. Dessutom omnämns ett kommande förslag om att yrkesprogram ska ge grundläggande högskolebehörighet från 2022. I dagsläget är det svårt att förutse hur stor påverkan förslagen kan få på sektor barn och utbildning.

Kompetensförsörjning

Uppdraget att organisera verksamheten med lärare som har rätt behörighet är en nationell utmaning. I Skövde kommun, där antalet barn/elever ökar, är det svårt att rekrytera lärare inom samtliga skolformer. Psykologer och studie- och yrkesvägledare är andra svårrekryterade yrkesgrupper. Förutom att verksamheten växer står kommunen även inför stora pensionsavgångar. Särskilt stora är avgångarna bland barnskötare, förskollärare och lärare i grundskolans tidigare år. Att lärarutbildningen är på väg att starta på Högskolan i Skövde igen förväntas gynna rekryteringsläget. Kommunen behöver attrahera och rekrytera fler lärare, men också arbeta målinriktat för att behålla redan anställda. Utvecklings- och karriärmöjligheter, arbetsmiljö och lön är faktorer som påverkar hur attraktiv Skövde kommun är som arbetsgivare.

I takt med den hårdnande konkurrensen om behöriga lärare har även löneläget höjts. Tillskottet som staten har tillfört kommunerna, i form av riktade statsbidrag för karriärtjänster och lärarlönelyft, är positivt för kommunen men gör verksamheterna beroende av statligt bidrag.

Nyckeltal från verksamheten

	2017	2016	2015
Antal barn per årsarbetare i kommunens förskolor	5,6	5,5	5,4
Kostnad per barn inskrivet i förskolan (kronor)	-	130 700	122 200
Kostnad per betygspoäng i grundskolan (kronor)	376	338	320
Kostnad per elev i grundskolan (kronor)	-	96 100	90 400 kr
Kostnad per elev i gymnasieskolan (kronor)	-	111 000	104 500 kr
Andel elever i åk 3 som uppnått kravnivån i de nationella proven i svenska	69	77	78
Andel elever i åk 3 som uppnått kravnivån i de nationella proven i matematik	60	62	69
Andel elever i åk 6 som uppnått kravnivån i de nationella proven i svenska	95	95	97
Andel elever i åk 6 som uppnått kravnivån i de nationella proven i engelska	91	96	97
Andel elever i åk 6 som uppnått kravnivån i de nationella proven i matematik	86	93	95
Andel elever i åk 9 som är behöriga till ett nationellt program på gymnasiet	83	83	90
Fullföljda gymnasiestudier inom tre år, folkbokförda elever	70	69	76

Vård- och omsorgsnämnd

Vad gör vård- och omsorgsnämnden?

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för:

- socialtjänstens uppgifter inom områdena omsorg om äldre människor och människor med fysiska funktionshinder
- insatser enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- den kommunala hälso- och sjukvården inom nämndens ansvarsområde

Inom nämndens ansvar finns äldreboenden, gruppboendestäder, daglig verksamhet, korttidshem, personlig assistans, korttidsvistelse, anhörigstöd, hemtjänst och hemsjukvård, träffpunkter med mera. Inom hemtjänst och hemsjukvård används kundval enligt lagen om valfrihet (LOV).

Vård- och omsorgsnämndens målbild är följande: De personer som behöver omvårdnadsinsatser eller annat stöd för sin dagliga livsföring ska så långt som möjligt kunna leva och bo som självständiga medborgare i samhället. Vård- och omsorgsnämndens insatser ska präglas av trygghet, ansvarskänsla och respektfullt bemötande.

Nämndens egna verksamhetsmål

- Vård- och omsorgsnämndens verksamhet ska präglas av ett hälsofrämjande förhållningssätt
- ◆ Vård- och omsorgsnämnden ska erbjuda särskilda boendeformer och stöd som tillgodoser målgruppernas behov
- Den enskilde ska uppleva trygghet och valfrihet samt känna sig nöjd med delaktigheten i sin vård och omsorg för att därigenom uppnå välbefinnande (avser äldreomsorgen)
- ◆ Den enskilde ska uppleva trygghet och valfrihet samt känna sig nöjd med delaktigheten i sin vård och omsorg för att därigenom uppnå välbefinnande (avser funktionsnedsättningsområdet)

- Uppfyllt/kommer uppfyllas
- ◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas
- Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

Resultat (tkr)

Verksamhet	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budgetavvikelse	Netto 2016
Äldreboende	33 798	-317 588	-283 790	268 480	-15 310	-267 491
Hemtjänst	132 911	-334 679	-201 768	181 833	-19 936	-183 433
Funktionsnedsättning	110 099	-378 802	-268 703	259 153	-9 549	-249 612
Sektorsövergripande resurser	134 507	-209 250	-74 743	73 527	-1 216	-68 892
Intern styrning och stöd	7 662	-43 763	-36 101	54 209	18 108	-26 300
Summa	418 977	-1 284 082	-865 105	837 202	-27 903	-795 728

Ekonomi och verksamhet

Vård- och omsorgsnämndens nettokostnad 2017 är 865 miljoner kronor, det vill säga 69 miljoner kronor mer än 2016 (+8,7 procent). Verksamheten förbrukade 28 miljoner kronor mer än avsatt budget.

Vård- och omsorgsnämnden fortsätter att fokusera på att verksamheten ska ha en social dokumentation av god kvalitet och nationella kvalitetsregister inom det riskförebyggande arbetet. Nämnden fokuserar också på en god demensvård, med fortsatt kvalitetssäkring av vården och omsorgen till nämndens brukare. Under året har verksamheten nått målen utifrån de nationella riktlinjerna för demensvård, med en årlig skattning av beteendestörningar hos personer med demenssymtom.

Den kommunala vården och omsorgen vårdar många människor i livets slutskede. Riksstatistik visar att drygt hälften av dödsfallen under ett år sker inom den kommunala vården och omsorgen. Därför är det viktigt att personalens kompetens ökar inom detta område. Under året har personal inom de särskilda boendeformerna gått en webbaserad utbildning som genomförts i Västra Götalandsregionens regi.

I Skövde har regionen etablerat mobila hemsjukvårdsläkare om arbetar integrerat med kommunens sjuksköterskor, där utgångspunkten för vården är patientens hem.

Som egenkontrollinsats genomförs årligen en kvalitetsrevision i verksamheten. Den ger en översiktlig, sammanvägd bild av varje enhets kvalitets- och patientsäkerhetsarbete. Utifrån de kvalitetsbrister och förbättringsområden som upptäcks tar enhetschefer och medarbetare tillsammans fram åtgärder. Kvalitetsrevisionen ligger också till grund för sektorns patientsäkerhetsberättelse och kvalitetsberättelse.

Vård- och omsorgsnämndens mål för verksamheten bedöms som helt eller delvis uppfyllda. Målet "Vård- och omsorgsnämnden ska erbjuda särskilda boendeformer och stöd som tillgodoser målgruppernas behov" bedöms endast som delvis uppfyllt. Det beror på att väntetiden till demensboende är lång och att det råder brist på kontaktpersoner. Nationella brukarundersökningar visar generellt på goda resultat. Det finns dock förbättringspotential gällande trygghet och delaktighet inom funktionsnedsättningsområdet, vilket innebär att målet "Den enskilde ska uppleva trygghet och valfrihet samt känna sig nöjd med delaktigheten i sin vård och omsorg för att därigenom uppnå välbefinnande" bedöms som delvis uppfyllt.

Äldreomsorg

Att det finns boendeformer utformade efter behov och efterfrågan är ett viktigt fokusområde för vård- och omsorgsnämnden. Under 2017 har i genomsnitt 486 personer fått bistånd genom lägenhet i särskilt boende. När det gäller äldreboenden pågår sedan två år en omställning av 145 servicelägenheter

Visste du att...

- ... äldreomsorgens träffpunkter hade mer än 47 000 besök under 2017?
- ... man inom verksamheten för funktionsnedsatta haft särskilt fokus på brukarnas hälsa under 2017?
- ... drygt 1 800 personer i Skövde har hjälp från äldreomsorgen, exempelvis hemtjänst eller särskilt boende?

till trygghetslägenheter. Parallellt med denna omställning omvandlas äldreboendelägenheter till lägenheter för personer med demenssjukdom.

Det har under året rått brist på lägenheter, främst för personer med demenssjukdom. Under året har vård- och omsorgsnämnden rapporterat 22 beslut om särskilt boende till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), eftersom besluten inte har kunnat verkställas inom tre månader. Bristen på lägenheter visar sig också genom att belastningen på kommunens korttidsplatser har varit hög – nämnden har under större delen av 2017 hållit extra platser öppna. Nämnden har även köpt platser av grannkommuner, framför allt Tibro. Samtidigt har kostnaderna för betalningsansvar inom slutenvården varit höga. Dessa två poster har tillsammans kostat cirka sex miljoner kronor mer än budgeterat.

Hemtjänst

Antalet personer med hemtjänstinsatser har ökat under 2017. I slutet av året hade 860 personer hemtjänst, vilket är 62 fler än föregående år (personer med exempelvis enbart hemsjukvård eller trygghetslarm ingår inte). Totalt har 398 000 hemtjänst-timmar utförts, vilket är betydligt mer än vad nämnden hade beräknat. Totalt innebär volymökningen ett underskott på nio miljoner kronor. Inom hemtjänsten gäller lagen om valfrihet (LOV). Privata utförare står för ungefär 26 procent av de utförda timmarna. Totalt finns sju utförare utöver Skövde kommun inom hemtjänsten.

Skövde kommuns hemtjänst har redovisat underskott under flera år – det är svårt att nå uppsatta effektivitetsmål. Vissa åtgärder som påbörjades under 2016 har försenats på grund av personalomsättning, svårigheter med personaluppföljning, nya personalsystem, överprövning av upphandling med mera. Underskottet ligger kvar på cirka 10 miljoner kronor.

Funktionsnedsättning

Nämnden fortsätter att skapa fler gruppboendestäder. Under 2017

har en ny gruppboendestad öppnats på Södra Aspövägen. Totalt finns 201 särskilt anpassade lägenheter för personer med funktionsnedsättning. Som komplement/alternativ till gruppboende har vård- och omsorgsnämnden sedan några år byggt upp ett stödteam. Teamet ger boendestöd åt 18 personer.

Under året har vård- och omsorgsnämnden rapporterat 102 beslut enligt LSS till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Rapporteringarna har gjorts eftersom beslut om insats inte har verkställts inom tre månader.

Externa placeringar, antingen i en annan kommun eller i en annan enskild verksamhet, förekommer för vissa personer med särskilda behov. Behovet av externa placeringar har ökat, vilket har lett till att kostnaderna är fyra miljoner kronor högre än budgeterat.

Totalt har 145 personer någon form av personlig assistans. Det är fler än tidigare år. På grund av ändrad rättspraxis ansvarar kommunen nu för ärenden som tidigare finansierades via Försäkringskassan. Volymökningen gör att budgeten har överskridits med en miljon kronor under 2017. Nämnden förväntar sig dessutom att kostnadsökningen under 2018 blir mycket större än så. Det beror både på att befintliga ärenden får helårseffekt och på att nya ärenden väntas tillkomma.

Övrig verksamhet (sektorsövergripande resurser inkl. intern styrning och stöd)

På sjuksköterskeenheter och kommunrehab har ökande verksamhetsvolymerna lett till ett budgetunderskott. Både personalkostnaderna och kostnaderna för hjälpmedel och sjukvårdsmaterial har ökat. Utvecklingen av/tillgången till nya hjälpmedel är stark och skapar nya möjligheter till ett självständigt liv. Nämnden märker att möjligheterna till avancerad

vård i hemmet skapar en ökad efterfrågan. Skövde arbetar vidare med mobil närvård och hemsjukvårdsläkare. Det finns nu sex till åtta läkare som delvis (oftast till cirka 20 procent) tjänstgör som mobila hemsjukvårdsläkare i nära samarbete med kommunens sjuksköterskor.

Nämndens förebyggande verksamheter har etablerat ett samarbete med Volontärtorget. Syftet är att främja möjligheten till rekreation för brukare och anhöriga. Projektet Äta tillsammans fortsätter och ska breddas till fler mötesplatser. Den förebyggande verksamheten finns för att äldre ska kunna uppleva delaktighet och gemenskap med andra, och på så vis minska upplevelsen av ensamhet och otrygghet. Träffpunktsverksamheten är populär – totalt registrerades 47 000 besök under 2017.

Bemanningsenhetens samarbete med sektor barn och utbildning har utökats under året. Totalt har bemanningsenheten förmedlat 290 000 vikariatimmar under 2017, vilket är en ökning med 27 procent jämfört med föregående år. Att hela vård- och omsorgsverksamheten växer märks även på biståndsenheten, som tagit över 4 500 biståndsbeslut under 2017. Det är åtta procent fler än förra året.

Vård- och omsorgsnämnden har haft reserverade medel som inte fördelats ut till verksamheterna. Det finns också vissa centrala budgetposter som totalt har gett ett större överskott. De gäller bland annat arbetsmiljö och kompetensutveckling, bostadsanpassningsbidrag, momsersättning för köp av verksamhet från enskilda utförare. Dessa överskott balanserar upp en del av underskotten i verksamheten.

Under året har trådlösa nätverk (wifi) byggts i nämndens samtliga verksamheter. Arbetet beräknas vara avslutat under 2018.

Framtiden

Vård- och omsorgsnämndens uppdrag att tillhandahålla vård och omsorg för äldre och funktionshindrade blir allt mer omfattande. Det beror delvis på att Skövde får fler invånare och att uppdraget breddas genom förändringar i lagstiftning och rättspraxis – men framför allt beror det på att antalet äldre ökar.

Ökad efterfrågan av äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning

De närmaste åren kommer framför allt invånarna över 80 år att bli fler. I denna åldersgrupp kan mer än 40 procent förväntas efterfråga äldreomsorg i någon form. Detta innebär en kraftig ökning av antalet brukare inom äldreomsorgen, såväl på äldreboenden som i hemtjänst, korttidsvård, dagvård med mera. Av den anledningen ska Ekedals äldreboende byggas ut, och tas i drift i början av 2020.

Vi märker också en ökad efterfrågan på funktionsnedsättningsområdet. För närvarande har många sökande komplexa behov, vilket ställer specifika krav på de bostäder med särskild service som behöver byggas. Förutom fler bostäder med särskild service behöver verksamheten också ha tillgång till mindre, billiga lägenheter via allmännyttan. Detta för att möjliggöra kostnadseffektiva alternativ för grupper med lägre behov (så kallat boendestöd). Det råder också brist på kontaktpersoner, vilket gör att nämnden inte klarar att verkställa alla beslut. Samtidigt ökar efterfrågan på korttidsvistelse/korttids-tillsyn och ett nytt boende ska därför byggas 2021. Utöver detta har antalet brukare med personlig assistans ökat – anledningen är ändrad rättspraxis.

Att efterfrågan på tjänster inom hälso- och sjukvårdsområdet ökar beror inte enbart på den demografiska utvecklingen. Det beror också på att det idag är möjligt att klara mer omfattande sjukvårdsbehov i hemmet. Även utvecklingen av kognitiva hjälpmedel för personer med olika funktionsnedsättningar innebär nya möjligheter att möta behov.

Kompetensförsörjning

För att klara ett växande uppdrag i framtiden behöver nya medarbetare rekryteras, men det är också viktigt att behålla de medarbetare som finns i verksamheten. Konkurrensen om arbetskraften ställer krav på såväl lönepolitik som arbetsmiljöpolitik.

Möjligheten att arbeta heltid är en mycket viktig fråga för framtida kompetensförsörjning. Kommunfullmäktige antog en handlingsplan för heltid i december 2017.

Förändringar i lagstiftning med mera

Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård antogs 1 januari 2018. Den nya lagen innebär en snabbare process från slutenvård till primärvård och kommun. Alla veckans dagar räknas, kommunens betalningsansvar inträder tidigare och kostnader per vård dygn ökar. Detta kräver högre beredskap för att med kort varsel ta emot nya brukare och brukare med nya/större behov.

På grund av ändrad rättspraxis beviljar Försäkringskassan inte personlig assistans i samma omfattning som tidigare. Starka reaktioner från såväl brukare som kommuner har lett till en snabbutredning i frågan. Det finns för närvarande en lagrådsremiss om förändrad lagstiftning från 1 april 2018. Tanken är att ändringen ska förtydliga den förändrade praxisen kring tillsyn. Det återstår dock frågetecken kring sjukvård/egenvård som inte tas upp i lagrådsremissen. Därför kan kommunen fortfarande förvänta sig fler ärenden.

Regeringen ger under 2015 till 2018 stimulansmedel till kommunerna för att öka bemanningen inom äldreomsorgen. Stimulansmedlen ska skapa ökad trygghet och kvalitet för den enskilde. För Skövde finns tio miljoner kronor årligen under 2016 till 2018. Något besked om fortsättning har inte kommit. Om medlen avvecklas utan kompensation i kommunbidraget kommer det att påverka Skövde, som ansökt om och beviljats stimulansmedel samtliga år.

Nyckeltal från verksamheten

	2017	2016	2015
Väntetid i snitt för att få plats på särskilt boende, från ansökan till erbjudande om plats (antal dagar)	76	91	55
Antal medarbetare som besöker en äldre person med hemtjänst under en 14-dagarsperiod. I egen regi/med Skövde kommun som utförare	18	17	17
Helhetssyn hemtjänst* (procent)	93	91	90
Helhetssyn särskilt boende* (procent)	88	88	84
Bemötande hemtjänst* (procent)	97	96	98
Bemötande särskilt boende* (procent)	95	97	97
Trygghet hemtjänst* (procent)	88	89	88
Trygghet särskilt boende* (procent)	91	91	90
Kostnad hemtjänst äldreomsorg (kronor/brukare)	-	278 988	299 545
Kostnad särskilt boende äldreomsorg (kronor/brukare)	-	724 165	299 545
Kostnad boende enligt LSS (kronor/brukare)	-	671 472	794 634
Kostnad daglig verksamhet enligt LSS (kronor/brukare)	-	179 879	174 532

*Andel brukare som är ganska/mycket nöjda.

Socialnämnd

Vad gör socialnämnden?

Socialnämndens uppgift är att stödja, hjälpa och skydda utsatta grupper i samhället. Nämndens ansvarsområden innefattar både förebyggande verksamhet och individuell utredning och behandling. Verksamheten är till stora delar lagstadgad och styrs huvudsakligen utifrån socialtjänstlagen (SoL), lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) och hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Framträdande målgrupper är socialt utsatta barn och ungdomar, personer med missbruksproblem, vuxna i behov av försörjningsstöd och personer med psykisk funktionsnedsättning.

Till verksamheten hör även familjerättsliga uppgifter, familjerådgivning, familjecentraler, integrationsverksamhet, boenden för ensamkommande barn, budget- och skuldrådgivning, konsumentvägledning, alkohol- och serveringstillstånd, tillsyn av försäljning av receptfria läkemedel och tobaksvaror, sysselsättningsverksamheter för personer som står långt från arbetsmarknaden, Barnahus Skaraborg samt Skaraborgs socialjour.

Ekonomi och verksamhet

Socialnämnden visar ett resultat på 0,2 miljoner kronor. Kostnaderna för placeringar på hem för vård och boende (HVB) blev betydligt högre än budgeterat för både unga och vuxna, och slutade på ett underskott om 10 miljoner kronor. Dessutom har mer försörjningsstöd än budgeterat betalats ut. Det innebär ett underskott på 2,9 miljoner kronor mot budget. En anledning till detta är att många nyanlända behöver försörjningsstöd längre än beräknat innan de skrivs in i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag och därmed får rätt till etableringsersätt-

Resultat (tkr)

Verksamhet	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budgetavvikelse	Netto 2016
Barn och ungdom	15 014	-77 845	-62 831	60 055	-2 776	-59 721
Försörjningsstöd och integration	92 257	-124 462	-32 205	32 983	778	-17 562
Stöd och utredning	5 076	-45 623	-40 547	37 173	-3 374	-36 132
Socialpsykiatri	2 348	-44 786	-42 438	43 955	1 516	-42 755
Intern styrning och stöd	4 363	-17 129	-12 766	16 805	4 040	-12 367
Summa	119 058	-309 845	-190 787	190 971	184	-168 537

Nämndens egna verksamhetsmål

- Öka socialt utsatta barns och ungas möjligheter till en gynnsam utveckling
- ◆ Försörjningsstödet ska leda till varaktig egen försörjning
- ◆ Rehabilitering av personer med missbruksproblematik ska utformas tillsammans med den enskilde och i samverkan med andra aktörer
- Integrationsarbetet ska utifrån en helhetssyn och tillsammans med samarbetspartners skapa förutsättningar för att nyanlända kommunmedborgare ska kunna göra egna aktiva val och därmed känna delaktighet i sin egen etablering
- Psykiskt funktionsnedsatta ska ges möjlighet att leva ett självständigt och oberoende liv
- De som bor i Skövde kommun och utsätts för våld, bevittnar våld eller utövar våld i nära relation, ska utifrån ett korrekt bemötande och evidensbaserade bedömningsmetoder erhålla det skydd och det stöd som de är i behov av. Barnperspektivet ska alltid beaktas.

- Uppfyllt/kommer uppfyllas
- ◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas
- Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

ning. Bidraget som kommunen får från Migrationsverket för detta så kallade glapp räcker en månad, men behovet tenderar att kvarstå längre än så.

Vid första tertialen (årets första fyra månader) pekade prognosen mot 4,9 miljoner i underskott. Nämnden beslutade då om allmän återhållsamhet samt att pröva och, om möjligt, senarelägga tillsättningen av vakanta tjänster. Tack vare åtgärderna hade underskottet vid andra tertialen minskat till 0,2 miljoner.

Boendeenheterna för ensamkommande barn genererade ett underskott på 8,2 miljoner kronor, och den övriga kommunbidragsverksamheten gick med cirka tre miljoner i underskott. Det kunde dock justeras mot ett överskott inom den övriga integrationsverksamheten.

Barn- och ungdomsavdelningens verksamheter inriktas till stor del på att tidigt möta familjers behov och erbjuda insatser. De tidiga insatserna mäts bland annat i fler resursemöten för barn och unga och i fler besök på familjecentralerna. Måttten visar att tidiga insatser ges i tillräcklig omfattning, vilket innebär att målen nås. För att möta behoven hos barn, unga och deras familjer har stort fokus lagts på att samverka mer med berörda aktörer.

En ny familjecentral, Kärnan, startade vid årsskiftet. Verksamheten bygger på en samverkan mellan Skövde kommun och sex vårdcentraler. Antalet besök på kommunens andra familjecentral, Symfoni, har inte påverkats negativt av Kärnans tillkomst – båda har haft lika hög besöksfrekvens.

Under året har fältsekreterare byggt upp olika professionella nätverk runt målgruppen ensamkommande barn. I nätverken ingår bland andra integrationsenheten, högstadieskolorna, språkintrouktionen och skolans mottagnings- och modersmålsenhet.

Trots tidiga insatser stiger kostnaderna för placeringar. Inom barn- och ungdomsvården har dessa kostnader blivit 4,2 miljoner kronor högre än budgeterat. I flera fall har komplex problematik, som även innefattar narkotikamissbruk, gjort vårdperioderna långa.

På vuxenstödsvården har satsningar gjorts för att erbjuda fler av de evidensbaserade metoder som rekommenderas i missbruks- och beroendevårdens nationella riktlinjer. Dessutom har vi arbetat med att kvalitetsutveckla den sociala dokumentationen. Syftet är att göra klienten mer delaktig i sin rehabilitering eller habilitering. Dessa två åtgärder bedöms tillsammans leda till att vi når två mål: Dels att psykiskt funktionsnedsatta ska få större möjlighet till ett självständigt och oberoende liv, dels att rehabiliteringen av personer med missbruksproblem ska ske tillsammans med den enskilde och i samverkan med andra aktörer.

Sektorn har under året haft högre kostnader än beräknat för

externa placeringar på grund av missbruk. Anledningen är fler svåra och komplexa ärenden. Totalt har budgeten för placeringar överskridits med 5,8 miljoner kronor. Vi arbetar nu med att utveckla stödet till målgruppen på hemmaplan.

Antalet långvariga försörjningsstödsärenden, sex månader eller mer, har ökat under året. Detta trots flera åtgärder för att minska de långvariga ärendena. För att nå målet att försörjningsstödet ska leda till varaktig egen försörjning behöver vi samverka med andra myndigheter. Samverkan sker kontinuerligt, främst med arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Mellan arbetsförmedlingen och sektor medborgare och samhällsutveckling har samarbetet dessutom fördjupats, med flera olika projekt kring målgrupper som befinner sig långt från arbetsmarknaden och som riskerar långvarigt bidragsberoende. Utbetalt försörjningsstöd översteg budget med 2,9 miljoner kronor.

Från 1 juli 2017 sänktes de statliga ersättningarna för ensamkommande barn och ungdomar från 1 900 kronor per dygn till 1 350 kronor per dygn. En plan har gjorts för att omorganisera socialnämndens tre HVB-hem. Planen bottenar delvis i de minskade ersättningarna, men också i en nationell översyn som visar att de flesta ensamkommande ungdomars behov kan tillgodoses i ett stödboende.

Skövde kommun har under 2017 tagit emot 133 nyanlända (75 vuxna och 58 barn). Nämnden har lyckats hitta bostäder till denna grupp genom att hyra lägenheter av Skövdebostäder och privata hyresvärdar, samt genom tillfälliga boendelösningar i lokaler som ägs eller hyrs av kommunen.

Framtiden

Nämnden har identifierat och prioriterat sex utvecklingsområden för att möta utmaningar och behov under 2018. Här följer en kort beskrivning av områdena och det arbete som planeras inom dem:

- Boende/placeringar för ensamkommande barn
- Missbruksvården
- Bostadsfrågan
- Brukar- och anhörigmedverkan
- Serviceinsatser
- Metod- och verksamhetsutveckling

På grund av tidigare nämnda förändringar kring mottagandet av ensamkommande barn ska sektorns HVB-platser för målgruppen omorganiseras. De nuvarande cirka 80 HVB-hemsplatserna ersätts med cirka 18 platser på HVB och mellan 20 och 30 platser på stödboende.

Under 2014 till 2017 har kostnaderna för externa placeringar ökat. När det gäller personer med missbruksproblematik

hänger ökningen ihop med den ansträngda bostadsmarknaden. En översyn har gjorts av nämndens resurser i relation till målgruppens behov. Underlaget ska användas för att bättre kunna använda nämndens egna boenderesurser under rehabiliteringsprocessen.

En ny lag medför från 1 januari 2018 att nämnden får ansvar för att förebygga och erbjuda stöd vid spelmissbruk på samma sätt som vid alkohol- och substansmissbruk. Ansvaret gäller dock endast spel om pengar.

Bostadssituationen för nämndens målgrupper är fortsatt mycket ansträngd. Svårigheten att få en bostad hindrar också omsättningen i nämndens egna boenden. Skövde kommun ska under 2018 ta emot 92 nyanlända och för att möta kraven i bostättningslagen är det sannolikt att alla de hyresobjekt som tilldelas i enlighet med avtalet kommer att erbjudas till den gruppen. Den samverkan som nu sker genom avtalet mellan Skövde kommun och Skövdebostäder förväntas leda till att vi samarbetar mer även i andra boendesociala frågor. Det är också viktigt att brukare och anhöriga är med när vi utvecklar våra verksamheter. Sektorn har idag en bra brukarmedverkan på individnivå, men vi behöver fortsätta att arbeta med frågan på verksamhets- och systemnivå. En utveckling av anhörigstödet ska göras utifrån den omorganisation som gjordes 2017. Omorganisationen möjliggör bland annat ett samlat anhörigstöd kring målgrupperna missbruk och psykisk funktionsnedsättning.

Under 2018 kommer serviceinsatser att implementeras i hela sektorn. Syftet är att göra socialtjänstens öppenvårdande insatser tillgängliga utan biståndsprövning. Den första fasen genomförs i barn- och ungdomsavdelningens familjebehandlande insatser redan under första halvåret.

Projektet Förstärkt föräldraskap ska starta och kommer att pågå till och med 2020. Projektet innebär att nyblivna föräldrar bosatta i Ryd erbjuds fler och samordnade hembesök. Projektet

görs i samverkan med Västra Götalandsregionen (VGR) och i linje med områdesutveckling Ryd.

Sektorn ska under 2018 fokusera ännu mer på att utveckla både sysselsättningsverksamheterna och de arbetsförberedande åtgärderna för personer med missbruksproblematik/samsjuklighet. Arbetet sker bland annat utifrån direktiv och det kommunövergripande arbetet kring personer som står långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden.

Antalet barnfamiljer med långvarigt försörjningsstöd har ökat. Vi kommer därför att ha större fokus på barnperspektivet när det gäller att stötta familjerna till en egen försörjning.

Den 1 januari 2018 infördes förändringar i lagstiftningen som reglerar samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård. Förändringen görs för att patienter som inte längre har behov av slutenvård ska kunna lämna sjukhuset tryggt och snabbt. Arbetet pågår nu med att ta fram en överenskommelse och riktlinje för samverkan i enlighet med den nya lagstiftningen. För personer som skrivs ut från psykiatrisk och rättspsykiatrisk slutenvård till öppenvård beräknas den nya lagen träda i kraft 1 januari 2019.

Visste du att...

- ... socialtjänsten bedriver familjerätt och familjerådgivning tillsammans med andra kommuner i gamla Skaraborg?
- ... socialtjänsten har nästan 300 anställda som jobbar för kommunens invånare?
- ... socialtjänsten under 2016 och 2017 har använt kulturverksamhet som en metod för att minska utanförskap?

Nyckeltal från verksamheten

	2017	2016	2015
Handläggningstid i snitt för att få ekonomiskt bistånd, vid nybesök (dagar)	4	5	9
Andel ungdomar som inte kommit tillbaka ett år efter avslutad insats/utredning (procent)	89	86	77
Andel vuxna som inte kommit tillbaka ett år efter avslutad insats/utredning (procent)	73	91	79
Andel invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd (procent)	2	2	2,1
Nettokostnad ekonomiskt bistånd (kronor/invånare)	-	347	346
Antal besökande på familjecentralerna. Till och med 2016 fanns endast en familjecentral, därefter två.	12 621	6 879	-

Kultur- och fritidsnämnd

Vad gör kultur- och fritidsnämnden?

Nämndens uppgift är att ansvara för kommunens verksamheter inom kultur- och fritidsområdet. Nämnden ansvarar för kommunens relationer med och utvecklingen av föreningslivet. Nämnden ska också fullgöra de av Västra Götalandsregionen och Skövde kommun fastställda uppdragen för konstmuseet och GöteborgsOperan Skövdescenen.

Nämndens uppdrag omfattar kommunens verksamheter inom kultur, idrott, friluftsliv och fritid för barn, ungdomar och vuxna. Nämnden lyder också under bibliotekslagen och museilagen, och ansvarar för ärenden enligt lotterilagen.

Nämndens egna verksamhetsmål

- Skövde erbjuder mycket goda möjligheter till en aktiv och meningsfull kultur och fritid
- Skövde är ett kultur- och fritidscentrum
- Kultur- och fritidsverksamheterna är för Skövde starka varumärken

- Uppfyllt/kommer uppfyllas
- ◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas
- Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

Resultat (tkr)

Verksamhet	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budgetavvikelse	Netto 2016
Kultur	14 043	-67 154	-53 111	51 650	-1 460	-50 924
Fritid	37 821	-144 251	-106 430	111 315	4 885	-110 690
Varav Arena Skövde	30 057	-81 704	-51 646	55 199	3 553	-54 369
Övrigt	0	-571	-571	579	9	-616
Summa	51 864	-211 975	-160 111	163 544	3 433	-162 230

Ekonomi och verksamhet

Kultur- och fritidsnämnden redovisar ett överskott om 3,4 miljoner kronor. Kultur- och fritidsnämnden fick för år 2017 ett tillfälligt förhöjt kommunbidrag (5,7 miljoner kronor) som kompensation för ett beräknat intäktsbortfall för en planerad stängning av badet vid renoveringen av duschrummen. Arena Skövde har endast använt 2 miljoner kronor av dessa medel och lämnar därmed tillbaka 3,7 miljoner kronor. Det förhöjda kommunbidraget har varit tillfälligt och har endast varit avsett för renoveringen, därför bör medlen inte påverka resultatet. Det verkliga resultatet är ett underskott på 0,3 miljoner kronor.

Arena Skövde Bad har under året genomfört en omfattande renovering av omklädnings- och duschrum. Under hela renoveringsperioden höll badet öppet för besökare. Det innebar bibehållna besöksantal och marknadsandelar, och att handel, restaurang, hotell och övriga besöksmål inte påverkades som vid en stängning.

Under våren presenterades slutrapporten om Billinge projektet, och den 1 april övergick Billingebadet och Blå hallen i kommunens ägo. I juni beslutade kommunfullmäktige att ge tillstånd för att bygga tio kilometer konstsnöspår/cykelspår. Den budgeterade kostnaden för satsningen är 51 miljoner kronor. Beslut togs även om att sätta igång en detaljplaneändring, för att på så vis att förbereda för en utbyggnad av Billingebacken och en byggnad i Vasaloppscenter. Besökarna i Billings fritidsområde blir stadigt fler, framför allt tack vare cyklingen som vuxit under året. Vidare har arbetet med ett nytt spännande utflyktsmål, Skogmulleriket, startats runt Åsbotorpsjön.

Året har bjudit på många lyckade arrangemang och event, varvat med mässor och konferenser. En rad idrottsaktiviteter har utövats både inom- och utomhus. Utbudet har varit varierat med bland annat elitseriehandboll och cuper i amerikansk fotboll, innebandy, fotboll och handboll. En rad tävlingar har också genomförts, bland annat skid-, löp- och cykeltävlingar. Tävlingarna har dragit till sig deltagare från hela Sverige. På Arena Skövdes scen har man kunnat se allt från julshower till uppträdanden med Jerry Williams och Joe Labero. Sweden Game Conference arrangerades också i lokalerna för andra året i rad, vilket lockade besökare från flera kontinenter.

En rad utnämningar har kantat året. Bland annat har Arena Skövde Bad utsetts till Bästa äventyrsbad för sjätte året i rad, och till Årets turistmål 2016 i kategorin Simhallar och äventyrsbad. Nyeports verksamhetsområde blev under våren HBTQ-certifierat. För att nå dit har en utbildning genomförts ledd av RFSL (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners och queeras rättigheter).

2017 har varit ett händelserikt år för musikskolan och stads-museet – Skövdes nya kulturella mötesplats Kulturfabriken är nu invigd. Under december besökte mer än 1 200 skolbarn Kul-

turfabriken. Utvecklingen av museet går nu vidare. Bland annat ska ett interaktivt rum skapas i samarbete med högskolan och dataspelsutvecklingen där.

AiR Skövde är en residenslokal för internationell verksamhet, där en konstnär ges möjlighet att komma till Skövde för att arbeta under två månader. Årets konstnär kom från Sydafrika och uppdraget var att utifrån sitt konstnärskap förhålla sig till Skövde som plats och interagera med lokalsamhället. Verksamheten har nått uppmärksamhet långt utanför Sveriges gränser, och nätverksbygget har idag noder i Sankt Petersburg, Havanna, Kapstaden och Lissabon.

Områdesutveckling Ryd fortsätter att stärka sin samverkan med aktörer i och utanför kommunen för att utveckla stadsdelen. Under året har arbetet haft fem fokusområden: trygghet, kommunikation, ungdomar, föräldraengagemang samt hälsa och föreningsliv. Bland annat har projektanställda ungdomsutvecklare arbetat med ungas delaktighet och inflytande genom ett ungdomsråd och olika aktiviteter. Inom området trygghet har kommunen samordnat en nattvandring och genomfört en trygghetsvandring som resulterade i ny belysning i Ryds centrum. Man har också anordnat olika aktiviteter för att ungdomar ska lära känna personal i uniformsyrken.

Under året har vi också arbetat mycket med integration och delaktighet. Ett av integrationsprojekten, Megaphone, genomfördes på fritidsgården Flamman i Ryd tillsammans med ungdomar från olika delar av Skövde. Syftet var att integrera Ryd med övriga staden. Musik förenar människor – därför valdes den som pedagogisk metod.

Ett bibliotekssamarbete mellan åtta kommuner, kallat Bibliotek Mellansjö, har resulterat i gemensamma upphandlingar, modeller för styrning och ledning samt ett gemensamt bibliotekssystem. Systemet beräknas vara i full drift från och med våren 2018. Kommunens största biblioteksfilial i Södra Ryd har

Visste du att...

- ... Arena Skövde Bad under 2017 hade sitt besöksmässigt bästa år hittills, med 277 886 besökare? Det är 1 632 fler än den näst bästa noteringen, som gjordes 2015.
- ... konstnärer bosatta i Berlin, Peking och Kapstaden har arbetat, ställt ut och haft publika möten i Skövde?
- ... det slogs nytt publikrekord i Billingeohovs ishäll den 27 december, under ett hockeyderby mellan Skövde och Mariestad? Det nya officiella rekordet är 3 252 åskådare.

dessutom utrustats med ny teknik för självservice, även kallad RFID (Radio Frequency Identification).

Framtiden

Kultur- och fritidsnämnden står inför en rad utmaningar. Ett av nämndens mål är att verksamheterna ska bidra till att stärka varumärket Skövde. För att göra det måste bland annat Skövde Kulturhus, Arena Skövde och Billings fritidsområde bibehålla sin attraktivitet och sina marknadsandelar.

Omvärldsspaningen inom kultur- och fritidsområdena visar områdets stora värde för människor i alla åldrar att växa, bo, arbeta och skapa sysselsättning i. Den visar också möjligheterna för företag som ser att ett väletablerat kultur- och fritidsutbud och en strategisk idé bakom kultur- och fritidsaktiviteter bidrar till det goda livet för dess medarbetare.

Attraktivitet och kreativitet

Redan idag pratas det om kultur och fritid 3.0. Uttrycket betyder att i princip alla i och med digitaliseringen är kulturproducenter. På internet publiceras idag korta filmer, texter, bilder och låtar. Det betyder också att de flesta ser på kultur utifrån ett utövarperspektiv. Det kommer att bli självklart för fler att delta i och förkovra sig inom kultur- och fritidsområdet, vilket i sin tur betyder att förväntningarna på exempelvis verkstäder, workshoppar och så kallade makerspace kommer att öka. Förväntningarna på det offentliga rummet kommer också att höjas ur ett kulturellt och estetiskt perspektiv. Det offentliga samtalet och det fysiska mötet kommer ofrånkomligen att bli viktigare. Det gör kulturhus, idrottsarenor, friluftsområden och andra anläggningar centrala i framtida satsningar, både när det gäller organiserade och spontana aktiviteter.

Några av anläggningarna inom kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde behöver utvecklas ofta, både för att bibehålla och öka marknadsandelar och för att möta det verksamhetsbehov som finns. Behoven tillgodoses genom att förändra anläggningarna fysiskt, men också genom att variera anläggningarnas utbud. Här är det viktigt att ha en aktuell och utvecklande kommunikationsstrategi.

Nyckeltal från verksamheten

	2017	2016	2015
Nettokostnad fritidsverksamhet (kronor/invånare)	-	2 130	2 126
Nöjd medborgar-index: idrotts- och motionsanläggningar	68	-	68
Nettokostnad kulturverksamhet (kronor/invånare)	-	988	928
Nöjd medborgar-index: kultur	69	-	72

Serviceämnd

Vad gör serviceämnden?

Inom Skövde kommun som geografiskt område ansvarar serviceämnden för att tillhandahålla tjänster för kommunala behov. Det handlar exempelvis om måltid, lokalvård, fastighetskötsel, verksamhetsstöd, gatu- och parkskötsel, skogsskötsel, reparations- och verkstadsarbeten, anläggningsarbeten, ledningsnätarbeten, fordonsförsörjning och vissa andra efterfrågade tjänster. Serviceämnden ska också försörja kommunens verksamheter med lokaler och förvalta de fastigheter där kommunal verksamhet bedrivs. Dessutom fungerar nämnden som kommunens beställarfunktion vid uppdragsgivna entreprenader.

I serviceämndens ansvar ingår även att utveckla och förvalta de taxefinansierade verksamheterna VA (vatten och avlopp) och det kommunägda fibernätet. Serviceämnden är huvudman för VA inom de beslutade verksamhetsområdena.

- Uppfyllt/kommer uppfyllas
- ◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas
- Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

Nämndens egna verksamhetsmål

- Nå en god inomhusmiljö avseende objektiva mätbara variabler för förskolor, grundskolor samt gymnasieskolor. Över tid se över samtliga större boenden och verksamhetslokaler.
- Öka kundnöjdheten inom äldreomsorg för måltidsverksamheten.
- ◆ Förbättrad återkoppling samt genomförandetid för ärendehantering inom fastighet
- Skövde VA ska trygga långsiktig vattenförsörjning ur ett flergenerationsperspektiv och verka för att reservatten finns inom samtliga distributionsområden för dricksvatten
- Öka andel miljöklassat bränsle för bilar < 3,5 ton
- ◆ Skövde VA ska på ett samhällsekonomiskt och energieffektivt sätt återföra växtnäring i slammet till en nyttig användning, samtidigt som risker för hälsa och miljö minimeras
- Ökad andel svenska animalier
- Ökad andel svenska livsmedel
- Alla förskolor ska ha ftalatfria golv
- ◆ Best practice effektivitetsmått för lokalvård, fastighet samt måltid

Resultat (tkr)

Verksamhet	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budgetavvikelse	Netto 2016
Måltid	138 284	-138 340	-56	947	891	-782
Arbetsavdelningen	219 796	-219 855	-59	1 879	1 820	327
Fastighet	428 174	-424 666	3 508	697	4 205	2 617
Fastighetsservice	92 151	-92 014	137	793	930	1 449
Intern styrning och stöd	6 985	-5 800	1 185	194	1 379	2 121
Totalt skattefinansierad verksamhet	885 390	-880 675	4 715	4 510	9 225	5 732
Fiber	8 020	-7 416	604	0	604	-67
VA	82 211	-82 828	-617	0	-617	4 617
Totalt taxefinansierad verksamhet	90 231	-90 244	-13	0	-13	4 550
Summa	975 621	-970 919	4 702	4 510	9 212	10 282

Ekonomi och verksamhet

Nämnden har fått ökade uppdrag under året och medarbetarna har blivit fler. Detta är en effekt av att kommunen växer. Serviceämndens skattefinansierade verksamheter redovisar ett överskott på 9,2 miljoner kronor för 2017, och de taxefinansierade verksamheterna hamnar på ett nollresultat (fiber och VA).

Nämndens verksamheter har även i år blivit miljödiplomerade och miljöengagemanget är stort. Kvalitetsarbetet har intensifierats, med fokus på processkartläggning och ständiga förbättringar med förbättringstavlor.

Processerna fastighet, måltid, lokalvård och fordon har jämförts med andra kommuner i ett benchmarkingprojekt tillsammans med Ernst & Young. De parametrar som mäts, jämförs och viktas är ekonomi, servicegrad och nöjda kunder. Sektorn har under året arbetat med rationaliseringar utifrån utfallsanalysen och erfarenhetsutbytet.

Serviceämnden hanterar cirka hälften av kommunens inköp av material och tjänster. Avtalstroheten, att köpa rätt produkter från avtalade leverantörer, är högst i kommunen.

Måltidsavdelningen

För måltidsavdelningen har 2017 inneburit flera förändringar. Bland annat med det nya Ekedalsköket, där mat lagas på plats både till förskolan och till gäster som bor på Ekedals äldreboende. Helenaskolans och Trollsländans båda kök har byggts om.

Måltidsavdelningen redovisar ett överskott på 0,9 miljoner kronor. Avdelningen har lyckats hålla nere kostnaderna trots ökade volymer. Personalkostnaderna och livsmedelsinköpen ökade dock, men intäktsökningen blev större jämfört med budget.

Volymökningar i skola, förskola och äldreomsorg har höjt intäkterna, men den största ökningen mot budget står kassaförsäljningen för. Måltidsavdelningen har också fått fler evenemang, och fler biståndsbedömningar bidrar också till intäktsökningen.

De höjda livsmedelskostnaderna beror på volymökningarna men också på kraftigt höjda priser. Den generella prisutvecklingen har visserligen varit måttlig, men samtidigt har de nya avtalen med högre krav på svensk djurhållning gjort att kostnaderna ökat kraftigt. Delmålen för att öka andelen svenska animalier och livsmedel har nåtts.

Ett av måltidsavdelningens mål är att höja kundnöjdheten inom äldreomsorgen, men årets mätningar ligger på samma nivå som året innan. Analys pågår och åtgärder planeras för att nå målet under nästa år.

När det gäller rekrytering råder det brist på kockar. Måltidsavdelningen har hittills rekryterat kompetent personal, men underlaget till varje rekrytering är magert.

Arbetsavdelningen

Arbetsavdelningen redovisar ett överskott på 1,8 miljoner kronor. Personalen har varit fullt sysselsatt och nya uppdrag har utförts, vilket gör att avdelningen fått täckning för sina kostnader. I och med att kommunen växer får både anläggnings- och driftsidan mer arbete. Det får också effekter på verkstad, transport, eldistribution och fibergrupperna i form av ökad försäljning.

Under året har arbetsavdelningen som utförare varit delaktig i Skövde kommuns exploateringsområden. Ett sådant exempel

är utbyggnaden av Trädgårdsstaden. Dessutom har avdelningen byggt ut det kommunala vattensystemet till Varola. Projekten har utförts med ny teknik och innovativa lösningar, och är ett led i avdelningens strävan att arbeta med ständiga förbättringar och hög kvalitet.

Under 2017 har man gått över till ett fossilbränslefritt alternativ till diesel för lätta fordon. Förändringen minskar koldioxidutsläppen med 75 procent.

Fastighetsavdelningen

Fastighetsavdelningen redovisar ett överskott på 4,2 miljoner kronor. Överskottet förklaras av mer intäkter, lägre kapitalkostnader och att det akuta fastighetsunderhållet minskat eftersom avdelningen investerar mer i planerat underhåll. Det befintliga beståndet kommer att bli bättre när underhållsnivåerna nu går upp.

Under 2017 har avdelningen påverkats av en ökad investeringstakt. Vi har fått fler kvadratmeter att förvalta och fler arbetsuppgifter. Samtidigt har vi haft hög personalomsättning. I takt med att investeringsprojekten ökar i antal och storlek krävs också mer och fler resurser för att styra investeringarna i kvalitet, tid och ekonomi.

Arbetet med att förbättra inomhusmiljön pågår och samtliga grundskolor och förskolor är uppmätta. Resultaten visar att vi behöver åtgärda akustik och belysning. Mätningen har tagit längre tid än beräknat, men åtgärderna är nu igång och vi förväntas nå det långsiktiga målet. Arbetet med att byta till ftalatfria golv i förskolorna pågår och delmålet har nåtts.

Fastighetsserviceavdelningen

Fastighetsserviceavdelningen redovisar ett överskott på 0,9 miljoner kronor. Avdelningen har fått fler uppdrag, vilket gör att täckningen för fasta kostnader på kort sikt går ihop. Några exempel på uppdrag är Billingebadet, Blå hallen, mattransporter, gruppbostad Sörgårdsgatan, Kylarvägen 2 och utökat el-uppdrag för VA. Mycket arbete har lagts på att förbereda och integrera uppdragen med befintlig verksamhet.

Fastighetsserviceavdelningen har under året startat ett pilotprojekt med en städrobot. Projektet genomfördes och driftsattes under september. En utvärdering pågår nu för att hitta fler lämpliga områden för robotisering. Användningen av robotgräsklippare byggs också ut ytterligare.

Avdelningen har arbetat vidare med digitalisering, bland annat när det gäller egenkontroller inom fastighetsdriften. Målet med snabbare återkoppling och kortare genomförandetid i fastighetsrelaterade ärenden är delvis nått. Avdelningen har under året genomfört ett antal projekt för att korta handläggningstiderna, och kommer att fortsätta med det även nästa år.

Intern styrning och stöd

Intern styrning består av sektorns stab och enheten för nämndens kostnader. Intern styrning och stöd redovisar ett överskott på 1,4 miljoner kronor. Överskottet bottnar bland annat i mindre inköp av konsultstöd och förbrukningsmaterial. I resultatet ligger också ett överskott för lönekostnader, som beror på att ingen ny sektorchef anställts.

Fiber

Fibernätsutbyggnaden i kommunen är inne i ett mycket expansivt skede – flera aktörer arbetar för att ge våra invånare tillgång till tekniken. Enheten för fiber redovisar ett överskott på 0,6 miljoner kronor, vilket beror på högre intäkter och lägre kapitalkostnader.

Skövdebostäder har tecknat avtal med Open Universe. Avtalet innebär att Skövde stadsnät blir fiberleverantör till hela deras bestånd. Under våren 2017 drogs fiber i hela Lerdala. Parallellt har fiber byggt flera villaområden i stan samt levererat ett antal anslutningar till flera operatörer. Skövde stadsnät har under 2017 skapat 450 nya anslutningar.

VA-avdelningen

VA-avdelningen lämnar ett underskott på 0,6 miljoner kronor. Intäkterna har ökat något och kapitalkostnaderna har blivit högre än budget på grund av den höga investeringstakten. I budgeten finns kostnader för ett långfristigt lån upptaget. Tack vare bättre upplåningsränta har lånet kostat mindre än beräknat. Antalet läckor var lägre än 2016 men mer komplicerade, vilket innebar högre kostnader. Både Stadskvarns och Tidans reningsverk har byggts om. Investeringar i slamhanteringen på Stadskvarn har bland annat inneburit att mer biologiskt material omvandlas till gas, vilket gör att slammängderna minskar. Detta syns i att kostnaderna för att ta hand om slammet minskat något.

I början av året antog nämnden en riktlinje för den ekonomiska styrningen av VA-verksamheten. Efter att ha analyserat verksamhetens intäkter och utgifter, både tidigare och kommande års, föreslogs höjningar av både bruknings- och anslutningsavgifterna. Dessa förslag antogs av fullmäktige i juni. En vattenförsörjningsplan för Skövde kommun togs också fram under våren, och beslutades i kommunfullmäktige i juni.

Arbetet på VA-avdelningen fortsätter att präglas av en hög förnysetakt i anläggningar och byggnation. VA-avdelningen har under våren kopplat in överföringsledningen från Eggby i Skara kommun till Lerdala. Det innebär att Lerdala och Timmersdala nu får Vättervatten. Arbetet fortsätter med den viktiga östra dricksvattenmatningen, där passagen förbi Volvo västra har inneburit en del svårigheter. Projektet att dra dricks- och

spillvatten till Varola pågår och omfattar cirka 150 fastigheter.

Målet att VA ska återföra växtnäring i avloppet till produktiv mark är lite osäkert. Det beror på att vi ligger nära gränsvärdet för zink. Aktiviteter pågår också för att minska mängden zink och kadmium. Däremot kommer vi att nå målet att Skövde VA ska trygga en långsiktig vattenförsörjning.

Framtiden

Skövde kommun växer och utvecklas. Det kräver att sektor service är delaktig och uppdaterad, kan leda och styra samt använda tid och resurser effektivt.

Att finna nya vägar för rekrytering av personal är ett måste för framtiden. Ett sådant initiativ har startat under 2017. Service-nämnden kommer också att utveckla och förbättra arbetet med kommunikation och information.

För att möta besparingar och effektiviseringar kommer digitalisering och samordning att bli nödvändigt.

När det gäller servicenämndens utföraruppdrag är det viktigt att vi ständigt effektiviserar våra processer. Det kan bli nödvändigt att fundera över alternativa driftformer.

Visste du att...

- ... måltid under 2017 köpte in 21 120 kilo ägg och 11 809 kilo kaffe, samt serverade 2 763 140 glas mjölk?

Nyckeltal från verksamheten

	2017	2016	2015
Lokalvård: Städad yta (kvadratmeter)	291 407	290 101	287 102
Lokalvård: Bruttokostnad städad yta (kronor/kvadratmeter)	161	157,25	157,55
Fiber: Antal driftsatta lägenheter och hus	6 379	5 956	5 368
Fiber: Anslutningsgrad (procent)	53	39,2	31,9
Miljöfordon: Totalt kommunen (andel i procent)	70,9	70,5	68,4
Miljöfordon: Personbilar med förnyelsebart bränsle (andel i procent)	32,4	30,3	28,5
Miljöfordon: Lätta lastbilar med förnyelsebart bränsle (andel i procent)	29,9	28,4	28,1
Måltid: Antal serverade luncher inom skola	1 027 732	1 014 969	948 769
Förnysetakt ledningsnät dricksvatten*	237	147	168
Förnysetakt ledningsnät spillvatten*	122	147	83
Förnysetakt ledningsnät dagvatten*	288	9 546	142
Anslutningsgrad dricksvatten (procent)	99	99	99
Anslutningsgrad spillvatten (procent)	98	98	98
Antal nya abonnenter	1 342	634	69

*Antal nya meter/totalt antal meter

Byggnadsnämnd

Vad gör byggnadsnämnden?

Byggnadsnämnden ansvarar för kommunens bygglovsverksamhet och tillsyn enligt plan- och bygglagstiftningen, samt för handläggning av bostadsanpassningsärenden och energirådgivning. Nämnden ansvarar också för kommunens grundläggande geodata, mätning, kartframställning och GIS-samordning, liksom för namn- och adressättning samt lägenhetsregister. Byggnadsnämnden är dessutom kommunens trafiknämnd, med ansvar för lokala trafikföreskrifter och parkerings- och transporttillstånd. Den kommunala lantmäterimyndigheten (KLM) hör organisatoriskt till byggnadsnämnden, men har en självständig myndighetsroll enligt fastighetsbildningslagstiftningen.

Nämndens egna verksamhetsmål

- Tydliggöra bygglovprocessen

- Uppfyllt/kommer uppfyllas
- ◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas
- Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

Ekonomi och verksamhet

Byggnadsnämnden redovisar ett positivt resultat om 0,1 miljoner kronor. I byggnadsnämndens ram finns endast kostnader för politiker om 0,5 miljoner kronor. Verksamhetens kostnader ligger hos kommunstyrelsen.

Framtiden

Skövde växer och därmed behövs fler bostäder. För att nå målen i Vision 2025 är det viktigt att kommunen utvecklas som en helhet. Att utveckla infrastrukturen är viktigt både för att skapa fler jobb och större arbetsmarknadsregioner, men också för att underlätta ett ökat bostadsbyggande. Infrastruktursatsningarna kommer att spela en viktig roll i det sistnämnda arbetet, inte minst med tanke på att samhällsplaneringen ska bidra till minskad energianvändning och mindre växthusgasutsläpp.

Det råder brist på bostäder för anvisade nyanlända och andra behövande, vilket innebär utmaningar i arbetet med bostadsplaneringen.

Byggindustrins konjunkturförändringar är en faktor som påverka i rådande högkonjunktur. Med skärpta amorteringskrav, minskade ränteavdrag och högre räntor blir hushållen osäkra och avvaktande. Det blir dyrare att köpa bostad, vilket gör att efterfrågan på färdigställda bostäder minskar. Arbetskraftsbristen i byggsektorn är högre än i nästan alla andra sektorer.

Viste du att...

- ... uppdraget som myndighetsnämnd går ut på att väga det enskilda intresset mot det allmänna?
- ... Skövde kommun under 2017 fick in över 1 000 bygglovsärenden – 300 fler än för fem år sedan?

Nyckeltal från verksamheten

	2017	2016	2015
Handläggningstid bygglov (antal dagar med kompletta handlingar)	21	17	10
E-tjänsteärenden gällande bygglov, trafikplan, p-tillstånd eller nybyggnadskarta (procent av det totala antalet ärenden)	28	19	27
Handläggningstid nybyggnadskarta (antal dagar)	14	14	
Antal ändrade beslut i överinstans (i förhållande till samtliga beslut inom bygglov)	0	0	18

Resultat (tkr)

Verksamhet	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budgetavvikelse	Netto 2016
Politik	0	-385	-385	500	115	-300
Summa	0	-385	-385	500	115	-300

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande församling, med 61 ledamöter som valts i allmänna val. Kommunfullmäktiges arbete leds av dess ordförande. Valberedningen till styrelser och nämnder utses av kommunfullmäktige.

Överförmyndare

Överförmyndare ska utses i enlighet med föräldrabalken. Överförmyndaren i Skövde är juridiskt inte en nämnd, utan ett uppdrag för förtroendevald politiker.

Valnämnd

Varje kommun ska ha en valnämnd – en lokal myndighet som ansvarar för frågor kring allmänna val. Nämndens ansvar regleras i vallagen.

Resultat

Verksamhet	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budgetavvikelse	Netto 2016
Kommunfullmäktige	1	-3 962	-3 961	3 674	-287	-4 113
Revision	0	-1 500	-1 500	1 500	0	-1 396
Överförmyndare	2 593	-9 482	-6 889	5 210	-1 679	-4 349
Valnämnd	0	-13	-13	60	47	-6

Revision

Revisionen är fristående och oberoende. Den består av politiker som har i uppgift att granska verksamheterna och rapportera direkt till kommunfullmäktige. Revisorerna har ett personligt ansvar men fungerar också som nämnd i vissa frågor. Till stöd för sitt uppdrag har revisorerna sakkunniga biträden. I Skövde kommun är det för närvarande PwC som har uppdraget.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag, mål och gällande föreskrifter.

Arvodesnämnd

Arvodesnämnden ansvarar för att bereda frågor om ekonomiska förmåner till kommunens förtroendevalda politiker.

5

Kommunala bolag och kommunalförbund

Årets verksamhet i kommunala bolag och förbund	88
Skövde Stadshus AB	88
AB Skövdebostäder	90
Skövde Värmeverk AB	91
SkövdeNät AB.....	92
Kreativa Hus Skövde AB	92
Mariesjö Kreativa Hus AB.....	94
Next Skövde Destinationsutveckling AB	95
Skövde Flygplats AB	95
Balthazar Science Center AB.....	96
Gothia Innovation AB	97
Kommunalförbundet Miljösamverkan östra Skaraborg (MÖS)	99
Kommunalförbundet Räddningstjänsten östra Skaraborg (RÖS)	100
Kommunalförbundet Avfallshantering östra Skaraborg (AÖS)	101
Kommunalförbundet Skaraborgsvatten.....	102
Skaraborgs Kommunalförbund	103

Årets verksamhet i kommunala bolag och förbund

Kommunkoncern – redovisning av kommunala bolag och kommunalförbund

En kommuns redovisning ska även omfatta verksamheter som bedrivs av övriga juridiska personer och där kommunen har stort inflytande. Nedan anges de bolag och kommunalförbund som ingår i den totala kommunkoncernredovisningen. Här finns också en kort beskrivning av verksamheterna, viktiga händelser under året, ägd andel och en snabbfaktaruta med årets resultat. Uppgifterna är i vissa fall preliminära eftersom de inte har fastställts av respektive kommunalförbunds direktion eller respektive bolags bolagsstämma.

Skövde Stadshus AB

Allmänt om verksamheten

Skövde Stadshus AB ägs till 100 procent av Skövde kommun. Bolaget bildades genom beslut av kommunfullmäktige i september 2010. Bolaget är moderbolag i den bolagskoncern som bildades i december 2010 efter beslut i kommunfullmäktige.

Skövde Stadshus AB äger sju bolag – AB Skövdebostäder, Skövde Värmeverk AB, Kreativa Hus Skövde AB, Next Skövde Destinationsutveckling AB, Skövde Flygplats AB, SkövdeNät AB samt Eonen Fastigheter AB. Samtliga bolag ägs till 100 procent förutom Skövde Flygplats AB, där ägarandelen är 96,02 procent. Eonen Fastigheter AB är ett vilande bolag och bedriver ingen verksamhet. Detta bolag berörs därför inte i förvaltningsberättelsen.

Skövde Stadshus AB:s uppgift är att leda, driva och utveckla verksamheter inom kommunens kompetensliga områden.

Bolaget ska bland annat:

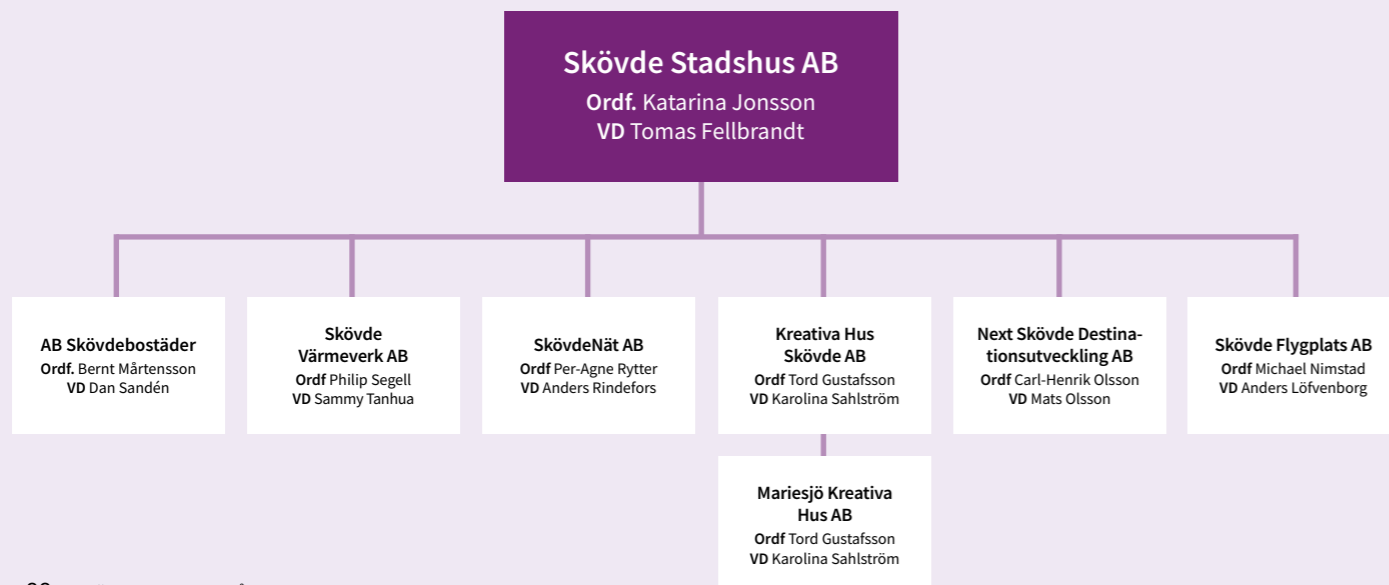
- utöva styrning, tillsyn samt uppföljning av koncernbolagen
- tillsammans med koncernbolagen bidra till kommunnyttan inom ramen för Vision 2025
- tillsammans med koncernbolagen bidra till utvecklingen av kommunens varumärke och dess värden
- tillsammans med koncernbolagen bidra till hållbar tillväxt i kommunen, god resurshållning och god resultatutveckling.

Resultat

Skövde Stadshus AB, Moderbolag

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	200	200		200
Balansomslutning	1 052 910	1 058 523		1 050 158
Årets resultat efter finansiella poster	-546	-551		-529
Eget kapital	1 042 465	1 042 461		1 042 320
Summa skulder och avsättningar	10 445	16 062		7 838
Nettoinvesteringar	0	0		0
Soliditet i procent	99	98		99
Antal anställda	0	0		0

Organisation 2017 – Skövde Stadshus AB

Skövde kommun har under året svarat för en stor del av bolagets kostnader. Det som belastat bolaget är kostnader för ekonomitjänster, revisionsarvoden, utbildning och arvoden till förtroendevalda. Detta har till viss del balanserats av erhållen aktieutdelning från AB Skövdebostäder.

Skövde Stadshus AB, Koncern

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	686 280	665 145	687 638	646 604
Balansomslutning	3 840 402	3 462 549		3 169 881
Årets resultat efter finansiella poster	127 532	115 544	166 693	133 587
Eget kapital	1 582 697	1 487 214		1 395 586
Summa skulder och avsättningar	2 257 269	1 974 904		1 773 864
Nettoinvesteringar	373 698	424 054	279 689	478 152
Soliditet (procent)	41,2	43		44
Antal anställda	158	151		140

Koncernens resultat före skatt blev 127,5 miljoner kronor. Det är 12,0 miljoner kronor mer än under 2016, när resultatet var 115,5 miljoner kronor. AB Skövdebostäder, Skövde Värmeverk AB, SkövdeNät AB och Kreativa Hus i Skövde AB redovisar positiva resultat, vilket stärker bolagskoncernen. AB Skövdebostädernas resultat, exempelvis, är 108,6 miljoner kronor och Skövde Värmeverk AB:s resultat är 9,8 miljoner kronor.

Skattekostnaden för 2017 var 26,5 miljoner kronor och årets resultat efter skatt blev 101 miljoner kronor. För 2016 blev skattekostnaden 23,9 miljoner kronor och resultatet efter skatt var 91,6 miljoner kronor.

I samband med bokslutet får moderbolaget koncernbidrag från SkövdeNät AB, Skövde Värmeverk AB och Kreativa Hus Skövde AB. Bidragen är på 2,2 miljoner kronor, 1,6 miljoner kronor respektive 1,5 miljoner kronor. Samtidigt lämnar moderbolaget koncernbidrag till Skövde Flygplats AB på 4,7 miljoner kronor för att återställa bolagets negativa resultat för 2017.

Viktiga händelser under året

Under året har bolaget följt upp och samordnat dotterbolagens

verksamheter genom ägardialoger, rapporter, budget och prognoser, protokoll, vd-träffar med mera. Inkomna protokoll, delårsrapporter, årsredovisningar och bolagsstyrningsrapporter anmäls till kommunstyrelsen, som också får regelbunden muntlig rapportering av bolagets vd. Bolaget har tidigare väckt frågan om att skapa en koncernbank för att minska kommunkoncernens upplåningskostnader. I juni 2017 beslutade kommunfullmäktige att starta ett koncernbankssamarbete för kommunkoncernen, och att samtidigt skapa ett finansråd som ska styra och utveckla arbetet. Finansrådet leds av kommunens ekonomichef. I rådet sitter moderbolagets vd samt representanter från alla dotterbolag i koncernen.

Kommunfullmäktige tog 2015 beslut om en koncernövergripande grafisk profil som ska gälla för Skövde kommun och majoritetsägda bolag. Skövde Stadshus AB har haft i uppdrag att ta fram och besluta om en grafisk manual utifrån beslutet. Med hjälp av AB Skövdebostädernas marknadschef tog bolaget under 2016 fram förslag på en grafisk manual. Styrelsen beslutade enligt förslaget under våren 2017.

I januari ägde den årliga koncernutvecklingsdagen rum. Dagen ägnades åt koncernbanksarbetet och grafiska riktlinjer. Koncernutvecklingsdagen arrangeras för att skapa en gemensam bild och öka förståelsen för olika frågeställningar inom kommunkoncernen. Alla ledamöter i bolagsstyrelserna, lekmannarevisorer, vd:ar och berörda tjänstemän bjuds in till denna dag.

I början av maj genomfördes den årliga bolagsdagen. Då informerade vd och ordförande i samtliga kommunägda bolag om året som gått, om bolagens uppdrag och om framtida utmaningar och möjligheter. Årsstämmorna hölls genom ett så kallat per capsulam-förfarande, förutom för Skövde Flygplats AB. Dagen uppskattades och cirka 75 personer deltog.

I mars utsåg styrelsen Tomas Fellbrandt till ny vd för moderbolaget. Tomas är också kommundirektör i Skövde kommun.

En översyn av dotterbolagens ägardirektiv genomförs under mandatperioden. Under 2017 pågick ett arbete tillsammans med Next Skövde Destinationsbolag AB, som mynnade ut i en revidering av ägardirektivet. Revideringen godkändes av kommunfullmäktige i april.

Framtiden

Moderbolaget ska verka för att kommunkoncernen och koncernbolaget genom samverkan och samordning använder sina resurser på ett optimalt sätt. Därför har man under 2017 börjat se över organisationsstrukturen för SkövdeNät AB och Skövde Värmeverk AB. De båda verksamheterna har nämligen flera beröringspunkter. En fördjupad utredning genomfördes under hösten 2017, där man såg över vilka ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenser en sammanslagning av bolagen skulle få. Förslag till beslut behandlas av kommunfullmäktige under våren 2018. Efter beslutet ska en integrationsprocess sättas igång.

Kommunstyrelsen skriver i sin verksamhetsplan för 2018 att stödfunktioner inom kommunkoncernen ska utvecklas. Under hösten 2018 ska det utredas hur man inom/mellan kommunen och de bolag som ingår i Skövde Stadshus AB kan samordna, utveckla och effektivisera stödfunktioner. Syftet är att hushålla med resurserna genom att ta vara på synergieffekter och kompetens samt stärka effektiviteten i kommunkoncernen.

Kommunkoncernens framtida ekonomiska förutsättningar kommer att ställa större krav på delaktighet även från bolagskoncernen.

AB Skövdebostäder

Verksamhet och resultat

AB Skövdebostäder förvaltar 4 970 bostäder, varav 876 är studentbostäder. Bolaget redovisar ett förbättrat resultat, 108,6 miljoner kronor, efter finansiella poster (103,6 för 2016). Samtidigt investerar Skövdebostäder mer än någonsin. Under året har hela 324 miljoner (256 under 2016) investerats i fastigheter, och de planerade investeringarna för 2018 ligger på närmare 378 miljoner. Här står projekten Ekedal, Frostaliden och Grubbagården för den största delen. Marknadsvärdet på bolagets fastigheter uppgick per 31 december 2017 till 5 030 miljoner kronor (4 492) inklusive projektfastigheter. Substansvärdet var 3 305 miljoner kronor (2 916). Skövdebostäder fortsätter att ha Sveriges nöjaste hyresgäster – baserat på en jämförelse av kundundersökningar gjorda 2017 fick bolaget pris för bästa service och bästa profil. Drygt 30 000 personer står i bostadskö och det strömmar in drygt 500 nya intressenter varje månad. Den genomsnittliga kötiden till lägenheterna är ungefär fem år. Bolaget är miljöcertifierade (ISO 14001) och kvalitetscertifierade (ISO 9001) samt certifierade för arbetsmiljö (OHSAS 18001).

Viktiga händelser under året

- 242 lägenheter i Aspö Eko-logi färdigställdes.
- Aspö förskola invigdes och verksamheten startade.

- Aspö gård byggdes om och till.
- 150 lägenheter på Ekedal började byggas och hyras ut.
- 189 nya lägenheter med trästomme började byggas i Frostaliden.
- 44 lägenheter på Grubbagården upphandlades.
- Detaljplanearbete för 132 nya studentlägenheter på Kurorten startade.
- Bolaget fick två kundkristaller för bästa service respektive bästa profil, baserat på 2016 års hyresgästundersökningar.
- Bolaget fick markreservation i Timmersdala.
- En bosocial enhet etablerades som bland annat ska arbeta med att främja trygga och trivsamma boendemiljöer, och integration.
- Ett bosocialt samarbetsavtal tecknades med Skövde kommun.
- Bolaget fortsatte att satsa på energi- och vattenbesparande åtgärder.
- Arbetet med radonförebyggande åtgärder fortsatte.
- Implementeringen av matavfallsinsamling fortsatte.
- Utbyggnaden av den hushållsnära förpackningsinsamlingen sattes igång.

Investering och framtid

Skövde fortsätter att växa och vi planerar därför på olika sätt för fler nya lägenheter i Skövde. Aktuella projekt utöver de redan nämnda är Mossagården (72 trygghetsbostäder) och Mariesjö (84 lägenheter).

Bolaget fyller 75 år under 2018. Det kommer att uppmärksammas på olika sätt, bland annat med firande tillsammans med hyresgästerna i alla bostadsområden. Dessutom byggs en utställning över bolagets historia. Under året ska också hela Aspöområdet invigas. Invigningen inleds på valborgsmässoafton, och därefter fortsätter jubileumsfirandet med olika aktiviteter under hela året.

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	343 288	326 610	339 464	318 552
Balansomslutning	2 378 125	2 102 754		1 901 199
Årets resultat efter finansiella poster	108 603	103 646	103 796	103 438
Eget kapital	1 050 497	983 047		922 323
Summa skulder och avsättningar	1 237 040	1 053 270		935 734
Nettoinvesteringar	201 735	258 560	244 389	215 106
Soliditet i procent	47	49		50
Antal anställda	93	85		83

Skövde Värmeverk AB

Verksamhet och resultat

Skövde Värmeverk producerar fjärrvärme och el. Bolaget säljer fjärrvärme till cirka 1 700 abonnenter i Skövde kommun. Uppdraget är att säkerställa en konkurrenskraftig och hållbar energiproduktion. Skövde Värmeverks fjärrvärmesaxa är bland de absolut lägsta i Sverige och bidrar till ett minskat nettoutsläpp av koldioxid på cirka 120 000 ton i Skövde kommun.

Normalårskorrigerat, då årsförbrukningen har korrigerats utifrån ett normalårs temperatur, har värmeförsäljningen ökat. Det förklaras av att Skövde fortsätter att växa. Under året har fjärrvärmenätet byggts ut med cirka tre kilometer. Elproduktionen var totalt 51 GWh (22 GWh).

Rörelsemarginalen har ökat till 6,3 procent genom förbättrad produktivitet. Värdeöverföringen till moderbolaget uppgår till 1,6 miljoner kronor.

Viktiga händelser under året

Årets enskilt största händelse var driftsättningen av det nya bioeldade kraftvärmeverket. Minister Ibrahim Baylan lyfte i sitt invigningstal fram satsningen som en pusselbit i det gigantiska klimatarbetet i världen, samt som ett exempel på svenskt samhällsbygge när det är som bäst.

Båda Volvobolagen har tecknat nya långsiktiga värmeleveransavtal med högt ställda krav på miljö- och klimatåtaganden.

Bolagets ledning har fortsatt att arbeta för att effektivisera interna arbetssätt och organisation. En ny teknik- och produktionsorganisation är på plats och en målstyrningsprocess är upprättad.

Under året har också möjligheterna till utökad samverkan med SkövdeNät AB utretts. Utredningen har drivits av vår gemensamma ägare Skövde Stadshus AB.

Skövde Värmeverk AB har under året beslutat att samtliga finansiella skulder ska refinansieras i koncernbanken. På så vis ska bolagets och koncernens räntekostnader sänkas.

Under 2017 har ett projekt startats för att optimera fjärrvärmenätet. Vi har också intensifierat arbetet med att minska fjärrvärmenätets läckage.

Investering och framtid

Bolaget ska fortsätta verka för att maximera vår samhällsnytta och bidra till Skövde kommun som en attraktiv och konkurrenskraftig etableringsort. Omställningen till förnybar energiförsörjning är ett tydligt mål för bolaget.

Energibranschen står inför en stor omställning både ur ett kund- och leverantörsperspektiv. Det betyder att vi behöver nya strategiska inriktningar som stärker våra affärer och skapar ökat

värde för våra kunder. Här är det avgörande vad utredningen om ett gemensamt energibolag med SkövdeNät AB mynnar ut i.

Det är mycket viktigt att bolaget även i fortsättningen kan utveckla verksamheten för att möta en energimarknad under förändring och dessutom i stor utsträckning amortera på befintliga lån.

För att visa nyttan med fjärrvärme både för befintliga och framtida kunder är det också fortsatt viktigt att kommunicera budskapet att fjärrvärme är det mest miljöriktiga energiförsörjningssystemet ur hållbarhetsperspektiv.

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	235 627	237 414	255 632	230 009
Balansomslutning	854 523	820 445		699 979
Årets resultat efter finansiella poster	9 798	4 911	10 000	24 950
Eget kapital	65 272	65 144		61 558
Summa skulder och avsättningar	511 376	567 552		453 671
Nettoinvesteringar	111 914	149 832		247 899
Soliditet (procent)	25,3	25,8		29,4
Antal anställda	30	32		27

SkövdeNät AB

Verksamhet och resultat

Verksamheten består av nätdistribution, exempelvis transport av elenergi, mätning, rapportering av leverantörsbyten, debitering, avräkning av tim- och schablonmätta kunder samt framtagning av andelstal enligt ellagen. Bolaget ansvarar också för projektering, dokumentation, drift, underhåll och nyanläggning av eldistributionsanläggningar. SkövdeNät AB har dessutom en kundservicefunktion. Den ansvarar för abonnemangs- och fakturafrågor samt debitering av avgifter för vatten och avlopp för VA-avdelningen och för elhandel för Billinge Energi AB.

Bolagets totala omsättning var 86,1 miljoner kronor under 2017. Resultatet är positivt – 12,9 miljoner kronor – vilket är 2,7 miljoner bättre än budget. Förbättringen beror framför allt på avvikelser när det gäller fasta och rörliga avgifter.

Viktiga händelser under året

SkövdeNät har gått in som delägare i Billinge Energi AB och äger nu 20 procent av aktierna. En utredning pågår också kring ökat samarbete med Skövde Värmeverk alternativt att bilda ett gemensamt energibolag. Bolaget har passerat 20 000 kunder.

En ny grafisk profil har implementerats i verksamheten och man har samtidigt tagit fram en ny hemsida. Arbetet med den nya dataskyddsförordningen har också satts igång. Förordningen träder i kraft under 2018.

Investering och framtid

Under våren 2018 väntas kommunfullmäktige besluta om ett

eventuellt gemensamt energibolag tillsammans med Skövde Värmeverk. Det kommande året ska också taxorna ses över, och inför 2019 ska en översyn göras av anslutningsavgifterna. SkövdeNät investerar i nya bostads- och industriområden i den takt som Skövde kommun växer. Utöver investeringar i exploateringsområden krävs investeringar i egna anläggningar för att behålla värdesäkring, person- och elsäkerhet i dessa.

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	78 496	78 200	78 332	76 552
Balansomslutning	424 832	397 823		435 503
Årets resultat efter finansiella poster	12 915	15 468	10 244	11 713
Eget kapital	150 139	150 131		150 121
Summa skulder och avsättningar	246 648	230 392		276 136
Nettoinvesteringar	14 393	14 700	15 300	10 158
Soliditet (procent)	42	41		36
Antal anställda	16	18	16	17

Kreativa Hus Skövde AB

Verksamhet och resultat

Bolaget ska främja nyföretagande och tillväxt i Skövde kommun genom att tillhandahålla ändamålsenliga och attraktiva företagslokaler i en teknik- och forskningspark med koppling till Hög-

skolan i Skövde. Bolaget ska tillsammans med andra berörda intressenter aktivt arbeta för att Skövde kommun ska vara en attraktiv etableringsort i regionen.

Bolagets omsättning var 13,4 miljoner kronor under 2017. Resultat efter finansiella poster är 1,9 miljoner kronor, vilket är en förbättring med 1,6 miljoner kronor mot 2016.

Räntekostnaderna har under 2017 minskat med 437 000 kronor. Det beror på att två lån under 2017 har omvandlats till företagskredit, vilket i sin tur har bidragit till en lägre räntesats.

Hysesintäkterna har ökat, bland annat beroende på efterdebitering av en hyra som inte var med i budget.

Viktiga händelser under året

I början av året skickades ett förfrågningsunderlag ut för nybyggnation av huset Pergolan – ett sju våningar högt och 6 800 kvadratmeter stort kontorshus. Fem anbud kom in och efter utvärdering blev Serneke Bygg AB totalentreprenör, med ett anbud på 99,2 miljoner kronor. I oktober sattes bygget igång. Pålningen gick enligt planen och avslutades före jul. Inför byggnationen behövde vi sälja det gamla huset Drivbänken. En köpare hittades och huset transporterades bort i juli. Det var viktigt för bolaget att huset kom till återanvändning. För att ändå täcka behovet av ytor som försäljningen av Drivbänken lämnade efter sig, köptes bolaget Mariesjö Kreativa Hus AB, där fastigheten Mariesjö 11 ingår. Där fanns tomma kontorslokaler dit verksamheten i Drivbänken kunde flyttas.

Under året har bolaget inträtt i kommunens koncernbank och lagt om ett antal lån, samt tagit upp nya lån i samband med köp av Mariesjö Kreativa Hus och byggnationen av Pergolan.

Investering och framtid

Gothia Science Park har stor attraktionskraft när det gäller att få kunskapsbaserade företag att etablera sig i Skövde. Tillgången till attraktiva kontorslokaler i innovationsmiljön är dock en begränsande faktor. Företagen i Gothia Science Park har historiskt haft en kontinuerlig tillväxt och prognoser visar samma tendenser även framåt. En central komponent i att skapa attraktivitet, innovationsförmåga och konkurrenskraft är så kallad kritisk massa. Många företag och individer i branscher och med kompetenser som finns nära varandra skapar förutsättningar för nyskapande, innovation och tillväxt. Forskning visar att företag växer snabbare och med bättre lönsamhet om de är klustrade i en fysisk närhet. I och med att Pergolan byggs finns möjlighet att utveckla teknikparken vidare. Byggnationen av Pergolan är den enskilt största händelse som påverkar bolaget både praktiskt och ekonomiskt efter räkenskapsårets slut.

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	13 376	12 537	13 200	11 729
Balansomslutning	163 022	136 982	137 800	145 673
Årets resultat efter finansiella poster	1 959	377	818	1 334
Eget kapital	66 922	66 583	67 401	66 578
Summa skulder och avsättningar	94 491	68 813	68 800	77 876
Nettoinvesteringar	9 229	297	20 000	1 078
Soliditet (procent)	42	49	49	46
Antal anställda	1	1	1	1

Mariesjö Kreativa Hus AB

Verksamhet och resultat

Resultatet i den här årsredovisningen gäller för perioden 1 september 2017 till 31 december 2017 och avser alltså fyra månader. Med detta i beaktande är intäkterna, som under perioden uppgick till 1,3 miljoner kronor, högre än tidigare år. Det beror på att bolaget löst ut en hyresgäst som flyttade i förtid. De finansiella kostnaderna är lägre än tidigare år, vilket beror på att räntesatsen blev lägre än tidigare vid omläggningen av lånen till koncernbanken.

Viktiga händelser under året

Mariesjö Kreativa Hus AB är dotterbolag till Kreativa Hus Skövde AB. Vid förvärvet flyttades Drivbänken till de tomma lokaler som fanns vid förvärvet. En viss renovering av lokalerna har pågått under hösten. En hyresgäst som hade lokaler

i fastigheten lämnade dem i november. Verkstaden är under året uthyrd till en extern hyresgäst. I fastigheten finns ytterligare två externa hyresgäster.

Under senhösten hörde ett produktionsbolag av sig till Skövde kommun för att utreda möjligheterna att spela in GAMERZ, en realityserie om e-sport. I konkurrens med andra kommuner valdes Skövde som inspelningsplats. Mariessjö Kreativa Hus ställde iordning en tidigare verkstadslokal för ändamålet. Inspelningen sker under mars månad 2018.

Bolaget är del av kommunens koncernbank.

Investering och framtid

För att ytterligare utveckla Gothia Science Park sker ombyggnationer framför allt för Drivbänken. Vad som händer med den tomma lokalen är under diskussion. Om det finns behov i Gothia Science Parks verksamheter kommer den att anpassas till dessa.

Snabbfakta

(tkr)	2017-09-01 – 2017-12-31	2016-09-01 – 2017-08-31	Budget 2017	2015-09-01 – 2016-08-31
Nettoomsättning	1 377	2 472		3 080
Balansomslutning	9 861	13 069		11 560
Årets resultat efter finansiella poster	641	1 710		2 302
Eget kapital	1 442	1 067		1 475
Summa skulder och avsättningar	7 949	11 692		10 085
Nettoinvesteringar	0	0		0
Soliditet (procent)	18	10		15
Antal anställda	0	0		0

Next Skövde Destinationsutveckling AB

Verksamhet och resultat

Next Skövde gör ett negativt resultat för året på cirka 2 300 kronor före bokslutsdispositioner. Omsättningen för bolaget ligger stabilt på strax under 24 miljoner kronor. Därutöver förmedlar bolaget biljetter på turistbyrå till ett värde av cirka tio miljoner kronor.

Viktiga händelser under året

När bolagets verksamhet 2017 summeras kan det konstateras att det varit ett händelserikt år.

Bolaget har genomfört och medverkat i 18 publika evenemang. Evenemangen har lockat stora mängder tillfälliga besökare till Skövde och stärkt stadens varumärke. Bland arrangemangen kan nämnas Junikalaset, Matfestivalen, Sweden Outdoor Festival och Sweden Game Festival. Tre marknadskampanjer har genomförts, med en total räckvidd på över två miljoner människor. Bolaget har därtill producerat tio filmer, som delats på sociala medier och setts av över 250 000 människor.

Genom turistbyråverksamheten har bolaget betjänat fler än 25 000 kunder och sålt biljetter för över tio miljoner kronor. Bolaget har lagt bud på ett stort antal roterande möten och värvat flera av dem till Skövde. Exempelvis har Naturskyddsförbundets rikskongress, Barnallergisektionens höstmöte och SM i dans förlagts hit. Bolaget har också tagit initiativ till och fått beviljat ett gemensamt utvecklingsprojekt, Visit Skaraborg, som ska stärka besöksnäringen i Skaraborg.

Besöksnäringen i Skövde utvecklades i positiv riktning under 2017. Antalet gästnätter ökade med 10,6 procent till 198 716 nätter – det utgör 33 procent av samtliga gästnätter i Skaraborg.

Internt har bolaget under året fått nya ägardirektiv som förtydligat uppdraget. Utifrån detta har organisationen anpassats under året.

Investering och framtid

Under 2018 kommer bolaget bland annat att fokusera på att stödja kommunens pågående investeringar på Billingen. Det görs genom att utveckla både innehåll och kommunikation. Bolaget har identifierat Spelstaden Skövde som en framtida destination och reseanledning för Skövde, och kommer därför att prioritera verksamhet som syftar till att utveckla Skövde som spelstad. Under 2018 kommer bolaget dessutom att flytta verksamheten till Regionens hus.

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	9 211	10 399		8 992
Balansomslutning	11 470	10 066		9 721
Årets resultat efter finansiella poster	-2	97	154	241
Eget kapital	3 537	3 535		3 534
Summa skulder och avsättningar	7 358	5 942		5 244
Nettoinvesteringar	145	0		3 244
Soliditet (procent)	35	40		10
Antal anställda	12	11		10

Skövde Flygplats AB

Verksamhet och resultat

Bolaget tog vid årsskiftet 2016/2017 över driften av flygplatsen. Det har lett till bättre ekonomisk styrning och enklare ledning av personal och uppgifter. Verksamheten har till största delen varit flygrelaterad men även en del markbunden verksamhet, bland annat halkkörning, har förekommit. Den kommersiella delen flyg ökade från 102 till 414 landningar under året. Fraktflyget ökade med cirka 30 procent och ambulansflyget från 42 till 56 landningar. Under Almedalsveckan genomfördes linjeflyg till Visby.

Underskottet blev 4,7 miljoner kronor, jämfört med beräknade 8,1. Det främsta skälet till att underskottet blivit mindre är att avsatta medel för upplupen skuld återförts, att Försvarsmakten utökade sin övningsverksamhet på flygplatsen samt att flygplatsen köpt fordon och inventarier av sektor service.

Viktiga händelser under året

Från och med den 1 januari 2017 tog bolaget över flygplatsdriften från Skövde kommuns sektor service. Det första linjeflyget på 15 år genomfördes med lyckat resultat. Under hösten övade Försvarsmakten på flygplatsen i samband med övningen Aurora. Av säkerhetsskäl förlängdes inte avtal med Trafikverket och Skövde halkbana. Bolaget tecknade däremot avtal med Västra Götalandsregionen om flygbränsleförsörjning inklusive tankanläggning och skötsel vid Skaraborgs sjukhus i Skövde.

Investering och framtid

Bolaget har investerat i en tankanläggning, en kortautomat för tankning på flygplatsen, uppgradering till referenskod 3C som innebär att flygplatsen får trafikeras med större flygplanstyper än tidigare, nya inflygningsprocedurer och nytt luftrum.

Framöver planerar man att investera i nytt skärmtak vid hangar och i ny tankanläggning vid Norra Älvsborgs länssjukhus i Trollhättan. Bolaget arbetar för att öka det småskaliga fraktflyget och ska göra en marknadsundersökning kring en eventuell flyglinje till Bromma. Under 2019 kommer cross- och endurogymnasiet att förlägga delar av sin utbildning till flygplatsens lokaler. En ny trafikövningsplats inne på området planeras vara i drift 2019. Bolaget planerar för att kunna köpa anläggningen och resterande byggnader från Skövde kommun. Inför nyasfaltering av banan 2020 undersöker vi möjligheterna att bredda banan till 45 meter.

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	5 562	1 438	1 010	2 114
Balansomslutning	12 617	14 861		16 674
Årets resultat efter finansiella poster	-4 704	-8 172	-8 319	-7 369
Eget kapital	10 948	10 952		10 824
Summa skulder och avsättningar	1 669	3 909		5 850
Nettoinvesteringar	1 390	254		0
Soliditet (procent)	87	74		65
Antal anställda	4	4		1

Övriga hel- och delägda aktiebolag

Utöver de bolag som ingår i koncernen Skövde Stads- hus AB äger kommunen också Balthazar Science Center AB och Skövde Billingen AB till 100 procent, samt har andelar i Gothia Innovation AB. Gothia Innovation AB redovisas som intressebolag i kommunens redovisning, eftersom kommunens ägarandel understiger 50 procent. Skövde Billingen AB bedriver ingen verksamhet och berörs därför inte i förvaltningsberättelsen.

Balthazar Science Center AB

Verksamhet och resultat

Balthazar Science Center ska stimulera och väcka intresse för teknik- och naturvetenskapliga ämnen. Bolaget ska också långsiktigt bidra till kommunens kompetensförsörjning och Skövde som ett regionalt nav för utbildning. Utvecklingen av vårt utbud och vårt sätt att arbeta har sin grund i pedagogiken och syftet är att stärka individens entreprenöriella förmågor.

Under året har totalt 36 646 besökare upptäckt och utmanats i de kunskapsupplevelser vi erbjuder. Det är färre än förra året. Anledningen är att den fysiska miljön under två månader var stängd för besökare (1 september–27 oktober) på grund av ut- och ombyggnation. Stängningen blev en månad längre än planerat. Det berodde på oförutsedda händelser i renoveringen av den fastighet där bolaget bedriver verksamhet.

Däremot noteras en positiv trend för allmänhetsöppet – årets resultat på 18 020 besökare är högre än någonsin. Verksamheten nyöppnade den 28 oktober, i samband med höstlovet. Under lovveckan kom 3 118 familjebesökare till Balthazar. Räknet från nyöppningen den 28 oktober och året ut ökade antalet besök under allmänhetsöppet med 197 procent jämfört med samma period föregående år.

Drygt 14 000 elever har deltagit i någon av de pedagogiska aktiviteter som skolprogrammet erbjuder. Utbudet av fritidskurser i teknik- och entreprenörsskola har under året resulterat i över 2 400 meningsfulla kurstimmar för deltagarna. Dessutom har 358 lärarfortbildningsdagar genomförts under året. Större delen var fortbildning i programmering för lärare och pedagoger. Fortbildningen genomfördes i form av ett pilotprojekt kallat Kom igång med koden. Under våren anordnades totalt fem kurstillfällen à tre timmar per deltagare, och under hösten gavs ytterligare fortbildningstillfällen. Under hösten utvecklades konceptet också till att omfatta digital kunskap och programmering, med anledning av de nya läroplansmål som träder i kraft under 2018.

Omsättningen landar på 8,97 miljoner kronor och rörelseresultatet på -414 000 kronor. En resultatutjämnning på 200 000 kronor ger ett negativt resultat på -214 000 kronor. Det är sämre än det budgeterade resultatet på -174 000 kronor. Under verksamhetsåret har bolaget gjort investeringar på cirka 1,25 miljoner kronor. Investeringarna har finansierats med egna medel och avskrivningstiden för de olika objekten (som är temamiljöer) är

mellan tre och sju år beroende på objektens karaktär. Avskrivningarna aktiverades per den 1 oktober.

Viktiga händelser under året

Verksamhetsåret har präglats av den investerings- och expansionsplan samt förnyelseprocess som bolagets styrelse antog hösten 2016. Expansionen har krävt ett genomgående arbete med att förnya verksamhetens koncept och innehåll, både vad gäller temamiljöer – befintliga och nya – och en förstärkt pedagogisk plattform för programverksamheten.

Tillgängligheten har blivit bättre genom att verksamheten är öppen sju dagar i veckan, både för bokade grupper inom skola och utbildning och för allmänheten. Den fysiska ytan har fördubblats, från 900 kvadratmeter till 1 800 kvadratmeter. Verksamheten ligger dock kvar i den fastighet som benämns U-hallen och som är en del av Volvos industriområde nära Skövde resecentrum. Som en del av förnyelseprocessen har följande nya temamiljöer utvecklats: (r)evolution – en smart fabrik och industri för ett hållbart samhälle, Bazaren – ett matematiktorg, LEGO-borgen – fria bitars möjligheter, Labbet – laborera och experimentera, Makerverkstan – analog och digital verkstad för skapande, Hjärnastiksalen, Splash – vatten och energi samt Kretsloppet – vetenskapscafé för hållbarhet och hänsyn.

En ny organisationsstruktur trädde i kraft vid årets början, och följdes av en rekryteringsprocess. Tack vare processen har tre nya medarbetare kompletterat och förstärkt bolagets medarbetargrupp under året, både när det gäller formell kompetens, personlighet och förmågor.

Viktiga insatser under året har varit att fortsätta implementera det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det har lett till trendbrott i kartläggningen av den psykosociala arbetsmiljön, till en positiv utveckling när det gäller uppföljningsaktiviteter och till låg incidentrapportering i fysisk miljö.

Investering och framtid

Marknadspotentialen är god när det gäller vetenskapsupplevelser och så kallad edutainment. Antalet besök på svenska science center ökar både på nationell och regional nivå. Behovet av och efterfrågan på kunskap kring digitalisering, programmering och hållbar utveckling är stor och viktig för landets och regionens välfärd och tillväxt. Bolaget ska under 2018 öka flödet av besökare inom samtliga grupper; fler elever, lärare och besökare från allmänheten. Målet är 45 000 besökare under 2018. Styrelsen har under verksamhetsåret 2017 arbetat i en strategiprocess för att peka ut vision, strategi och kunskapsområden inför kommande år. I december fick bolagets vd i uppdrag av styrelsen att under 2018 utforma en ny affärsplan för bolaget 2019–2022, med beslut i november 2018.

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	6 914	6 702	6 559	6 165
Balansomslutning	5 235	5 149		3 057
Årets resultat efter finansiella poster	-402	314	-97	267
Eget kapital	1 439	1 601		1 409
Summa skulder och avsättningar	3 796	3 348		1 516
Nettoinvesteringar	1 243	0		40
Soliditet (procent)	28	34		52
Antal anställda	10	10		10

Gothia Innovation AB

Verksamhet och resultat

Gothia Innovation AB driver och utvecklar teknik- och forskningsparken Gothia Science Park (GSP). Gothia Science Park är en samlad miljö för entreprenörskap och affärsutveckling, integrerad i Högskolan i Skövdes campusområde. Bolaget driver Gothia Science Park som en öppen innovationsarena. Syftet är att stimulera ökad innovationsförmåga och samverka mellan teknikparkens medlemsföretag, högskolan och näringslivet i regionen. Bolaget driver också inkubatorn Gothia Science Park Inkubator för att underlätta för entreprenörer att starta kunskapsbaserade företag. Bolaget har en filial till sin inkubator på Lindholmen Science Park i Göteborg. Filialens inriktning är dataspelsutveckling.

Bolaget stöttar entreprenörer och företag med skalbara affärsidéer när det gäller affärsutveckling och innovationsledning, för att på så vis skapa tillväxt.

Bolaget är också grundare till och delägare i Skaraborg Invest AB, som investerar och medverkar i såddfinansiering av potentiella tillväxtföretag.

166 företag och 2 346 individer deltog under året i bolagets innovations- och kompetensutvecklingsaktiviteter i Gothia Science Park.

Elva nya företag startades i Gothia Science Parks inkubator och åtta alumniföretag lämnade för att gå vidare på egen hand.

Det ekonomiska resultatet för Gothia Innovation AB landade på 1,9 miljoner kronor efter skatt. Bolaget ägs till 51 procent av Gothia Intresseförening (org.nr 866601-5048), och till 49 procent av Skövde kommun (org.nr 212000-1710).

Gothia Innovation AB är delägare (18,1 procent) i Skaraborg Invest AB (org.nr nr 556936-6924).

Kommunalförbundet som ingår i den totala kommunkoncernredovisningen

Kommunalförbundet Miljösamverkan östra Skaraborg (MÖS)

Verksamhet och resultat

Kommunalförbundet Miljösamverkan Östra Skaraborg ska bidra till hållbar utveckling för att garantera dagens och morgondagens invånare en hälsosam och god miljö.

Kommunerna Falköping, Hjo, Karlsborg, Skövde och Tibro är medlemmar i kommunalförbundet.

Under 2017 genomförde Miljösamverkan 3 355 tillsyns- och kontrollinsatser. Tillsynen har i ett helhetsperspektiv genomförts på ett effektivt och ändamålsenligt sätt inom alla områden.

Miljösamverkan Östra Skaraborg visar ett resultatöverskott på 2,6 miljoner kronor. Överskottet förklaras dels av lägre kostnader, dels av högre intäkter. Kostnaderna är 5,3 procent lägre än budgeterat och intäkterna är 4,0 procent högre.

Kommunalförbundet hade per den 31 december 2017 ett eget kapital på 6,6 miljoner kronor. Direktionen har beslutat att det egna kapitalet inte får överstiga fyra miljoner kronor. Därför kommer 2,6 miljoner kronor att återbetalas till medlemskommunerna under 2018.

Viktiga händelser under året

Under året har kommunalförbundet genomfört tillsyn av bland annat små avlopp, fordonstvättar, dricksvattenanläggningar och lantbruk. Det ligger i linje med miljönämndens mål om att tillsynen ska prioriteras utifrån vattenstatus.

Tillsyn av förpackningssortering har också utförts i samband med livsmedelskontroll hos livsmedelsanläggningar i våra medlemskommuner.

Under året har miljönämnden beslutat om en handlingsplan för arbetet med förorenade områden. Planen sträcker sig till och med 2020 och syftar till att öka åtgärdstakten så att vi kan uppnå miljö kvalitetsmålet giftfri miljö.

Miljösamverkan har genomfört två informationsinsatser under året. En har riktats till hushåll med råd om vedeldning och en har handlat om radonmätning i villor.

Investering och framtid

Miljösamverkan kommer i sin tillsyn att fortsätta fokusera på god ekologisk och kemisk status i grundvattnet. Nya direktiv och utredningar från bland andra Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har fört upp frågan ytterligare på agendan.

Det senaste årets många fall av livsmedelsfusk visar att krafttag behövs. Det visar också att livsmedelskontrollen måste fokusera mer på den här typen av bedrägerier.

Sveriges Kommuner och Landsting arbetar med ett nytt förslag till miljöbalkstaxa. Arbetet beräknas vara klart under april 2018. Syftet är att förenkla och skapa likvärdighet.

Livsmedelsverket föreslår att en modell för efterhandsbetalning blir obligatorisk för kontrollmyndigheterna. Enligt modellen ska avgiften tas ut efter utförd kontroll.

Tillgången på miljöinspektörer bedöms bli mindre än efterfrågan i framtiden. Det blir således fortsatt en utmaning för Miljösamverkan att rekrytera personal.

Våra kunder ställer allt högre krav på digitala lösningar, samtidigt som vår verksamhet kan effektiviseras genom digitalisering. Miljösamverkan måste de kommande åren ta fler steg i sin digitaliseringsresa.

Viktiga händelser under året

Ett par större utvecklingsprojekt avslutades under verksamhetsåret. Av den anledningen har antalet medarbetare i bolaget minskat. Bolaget kan därmed redovisa ett extraordinärt resultat.

Bolaget invigde under 2017 en väsentlig expansion av Gothia Science Park i kvarteret Penta. Fastigheterna U-hallen och K1 är nu renoverade och tillgängliga för parkens medlemsföretag.

Bolaget erhöll en tvåårig projektfinansiering från Västra Götalandsregionen för att fortsätta att utveckla Sweden Game Arena.

Intressebolaget Skaraborg Invest AB genomförde en nyemission där Gothia Innovation inte deltog. Bolagets ägarandel minskade därmed från 27,8 till 18,1 procent.

Investering och framtid

Bolaget planerar för fortsatt expansion och utveckling av Gothia Science Park.

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	40 877	39 085	43 563	36 042
Balansomslutning	19 672	14 380		11 290
Årets resultat efter finansiella poster	3 110	299	1 307	439
Eget kapital	5 978	4 052		3 435
Summa skulder och avsättningar	12 153	9 405		6 950
Nettoinvesteringar	463	0		0
Soliditet (procent)	37	33		36
Antal anställda	23	25		23

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	29 778	28 261	28 625	26 608
Balansomslutning	11 119	10 397		8 968
Årets resultat efter finansiella poster	2 643	1 942	67	822
Eget kapital	6 643	5 942	4 067	4 822
Summa skulder och avsättningar	4 476	4 455		4 146
Nettoinvesteringar	57	234	0	0
Soliditet (procent)	60	57		54
Antal anställda	42	40		40

Kommunalförbundet Räddningstjänsten östra Skaraborg (RÖS)

Verksamhet och resultat

Räddningstjänsten Östra Skaraborg är ett kommunalförbund med medlemskommunerna Skövde, Mariestad, Hjo, Tibro, Töreboda, Karlsborg och Gullspång. Förbundet svarar för räddningstjänst och förebyggande brandskydd enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), samt för tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE).

Arbetet under 2017 har genomförts i enlighet med fastställt handlingsprogram och verksamhetsplan för året. Myndighetsutövningen i form av ärendehantering (tillsyn) har minskat. Förändrat arbetssätt samt personalvakanser har lett till att färre ärenden har hanterats.

Antalet insatser under året är ungefär detsamma som förra året. 2017 larmades räddningstjänsten till 1 593 larm och under 2016 till 1 535 larm. Trafikolyckorna står för den i särklass största andelen. Antalet utryckningar till brand i byggnad, däremot, har minskat i antal. Åtta personer har tyvärr omkommit till följd av olyckor under året.

Inom personaltjänsten fortsätter pensionsavgångarna. Rekryteringen av deltidspersonal inom förbundets område fortsätter att vara en prioriterad uppgift. Generellt sett är rekryteringsläget besvärande. Det blir dessutom svårare att rekrytera heltidspersonal (inklusive kategorin brandingenjörer). Förbundets operativa ledningsförmåga har fortsatt stärkts genom prioriterad stabsutbildning.

Arbete med att säkerställa övningsfältet i Hasslum i Skövde har fortsatt. Under 2017 har övnings- och utbildningsverksam-

heten kunnat bedrivas i planerad omfattning.

Ekonomi har i huvudsak följt planen. Resultatet för året visar på ett överskott på 1,9 miljoner kronor. Med tanke på det givna uppdraget (att nå nollresultat) anses det ekonomiska resultatmålet vara uppnått.

Viktiga händelser under året

Förbundsledningen Rickard Johansson har på egen begäran entledigats från sin befattning. Han har istället påbörjat en anställning vid Försvarmakten.

Räddningstjänsten medverkade under flera dagar med personal och materiel vid en stor mossbrand i Värnamo kommun. Vidare medverkade räddningstjänsten också i bemanningen vid Skövde Flygplats under försvarmaktsövningen Aurora. Två heltidsstyrkor var också beredskapsatta för understöd vid EU-toppmötet i Göteborg.

Ett nytt avtal för räddningspersonal i beredskap medförde ett utdraget samverkansarbete för att hantera beredskapsläget vid deltidstationerna. Uppgiften löstes till slut.

Investering och framtid

Anskaffning av fordon har genomförts enligt plan. Samma sak gäller för övriga investeringar.

I det korta perspektivet kommer stor kraft att läggas på att övningsfältet vid Hasslum ska kunna användas även i fortsättningen. I det längre perspektivet fortsätter vi att analysera och skapa förutsättningar för en fortsatt långsiktig utveckling av räddningstjänsten. Vi ser från och med 2018 begränsningar i att kunna lösa vårt uppdrag med nuvarande ekonomiska ramar. Personalförsörjningen kommer att prioriteras.

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	99 271	95 513	96 672	91 615
Balansomslutning	106 994	101 084	100 084	97 471
Årets resultat efter finansiella poster	1 873	1 092	-1 000	850
Eget kapital	29 236	27 363	26 363	26 271
Summa skulder och avsättningar	77 758	73 721	73 721	71 199
Nettoinvesteringar	6 506	6 228	9 695	7 907
Soliditet (procent)	27	27	26	27
Antal anställda	359	347	359	346

Kommunalförbundet Avfallshantering östra Skaraborg (AÖS)

Verksamhet och resultat

Avfallshantering Östra Skaraborg är ett kommunalförbund som ansvarar för den kommunala renhållningsskyldigheten i de nio medlemskommunerna. Ansvaret omfattar hushållsavfall samt avfall hos annan verksamhet som är jämförbart med hushållsavfall.

Resultatet för 2017 visar ett underskott med -8,8 miljoner kronor. Det är bättre än det förväntade resultatet på -13 miljoner kronor. Soliditeten är 62,8 procent, vilket innebär att det finansiella målet är uppfyllt.

Viktiga händelser under året

I slutet av året startades Grönt kort på ytterligare en av AÖS återvinningscentraler – i Väsås utanför Skövde. Grönt kort ger efter

en kortare utbildning tillgång till återvinningscentralen alla dagar i veckan året runt – från klockan 7.00 till klockan 21.00.

Under året har en kundundersökning genomförts i AÖS medlemskommuner. Resultatet visar att hela 83 procent av kunderna är nöjda eller mycket nöjda med avfallshanteringen.

Investering och framtid

Årets investeringar landar på 4,8 miljoner kronor. De består bland annat av två nya sopbilar och investeringar i samband med Grönt kort i Väsås.

Den ekonomiska ställningen är fortsatt god, med ett eget kapital på 55 miljoner kronor. Det egna kapitalet minskar dock i stadig takt allteftersom kostnaderna ökar och ger ett negativt resultat. För att klara det finansiella målet på 35 procents soliditet behöver intäkterna öka. Under ett par år framöver kommer taxehöjningar att bli nödvändiga för att få ekonomin i balans, klara målet och samtidigt upprätthålla en god finansiell ställning.

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	122 082	118 174	120 190	83 383
Balansomslutning	87 393	92 669		68 514
Årets resultat efter finansiella poster	-8 827	-8 610	-13 045	-3 901
Eget kapital	54 911	63 738		51 037
Summa skulder och avsättningar	32 482	28 931		17 478
Nettoinvesteringar	4 762	17 705		2 859
Soliditet (procent)	63	69		75
Antal anställda	54	55		31

Kommunalförbundet Skarborgsvatten

Verksamhet och resultat

Skarborgsvattens bildades 1955 av Skövde, Skara och Falköpings kommuner för att lösa medlemskommunernas vattenförsörjning. Sedan förbundets anläggningar togs i drift 1959 och till och med utgången av 2017 har förbundet levererat 453 miljoner kubikmeter dricksvatten, av hög kvalitet och med mycket hög tillgänglighet.

Ägarandelen baseras på kommunernas procentuella förbrukning sedan start. Skövde svarar för ungefär hälften och Skara respektive Falköping för vardera en fjärdedel. Den procentuella fördelningen av kommunernas förbrukning under året har varit 51,2 procent för Skövde, 23,3 procent för Skara och 25,5 procent för Falköping.

Råvattnet tas från Vättern och pumpas cirka tre mil till Borgunda vattenverk. Där sker all behandling av vattnet innan det pumpas vidare till respektive kommun. Den totala produktionen under 2017 var 8,6 miljoner kubikmeter, vilket är lite mindre än föregående år. Det ger en medelproduktion per dygn på 23 505 kubikmeter. För desinfektion, alkalinitetshöjning och pH-justering används natriumhypoklorit, ammoniak, koldioxid och kalk. Vi har även UV-ljus installerat sedan några år tillbaka för att ytterligare höja säkerheten på vattnet. 131 vattenanalyser samt extraprover har utförts enligt fastställt kontrollprogram. Samtliga var med marginal godkända.

Årets resultat på 13,4 miljoner kronor var lite högre än det budgeterade resultatet på 12,5 miljoner kronor. Det har sin förklaring i lägre avskrivningar, vilket i sin tur beror på att investeringar har förskjutits i tid.

Viktiga händelser under året

Med anledning av nya EU-regler har ammoniaken bytts mot ammoniumsulfat som desinfektionsmedel. Det har samma effekt vid den önskade kloraminbildningen, men har krävt en del ombyggnader. Med hjälp av dykare har vi under året fått reparera den äldre delen av intagsledningen i Vättern.

Investering och framtid

Skarborgsvattens anläggningar har varit i drift sedan 1959. Med tanke på åldern finns ett stort underhållsbehov, och förbundet följer den plan som tagits fram för investeringar i framför allt ledningsnätet. Av de cirka 110 kilometer överföringsledningar som förbundet förvaltar är nu ungefär 24 kilometer dubblade ledningar. Investeringarna under 2017 landar på 2,8 miljoner kronor. Det är betydligt lägre än budget och beror på att planerade projekt blivit försenade.

Det pris som medlemskommunerna betalar för dricksvattnet är fortfarande lågt – 3,80 kronor per kubikmeter fritt levererat till respektive kommuns reservoar. Priset är jämförbart med andra dricksvattenproducenter i landet som har liknande organisationsform.

Skarborgsvatten är medlem i Vätternvårdsförbundet. Förbundets syfte är att bevara Vätterns unika egenart och samordna åtgärder, övervakningsprogram och forskning i och omkring sjön.

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	33 258	32 154	33 677	30 175
Balansomslutning	109 666	95 045	109 264	105 023
Årets resultat efter finansiella poster	13 434	14 009	12 522	11 666
Eget kapital	104 720	91 286	104 264	77 276
Summa skulder och avsättningar	4 946	3 759		27 747
Nettoinvesteringar	2 794	5 512	38 800	9 945
Soliditet (procent)	95	96	95	74
Antal anställda	6	6	6	6

Skarborgs Kommunalförbund

Verksamhet och resultat

Det ekonomiska resultatet av årets verksamhet visar ett överskott på 26 000 kronor (785 000 kronor för 2016). Det budgeterade resultatet var 334 000 kronor. Det försämrade resultatet jämfört med budget förklaras med ökade kostnader för pensioner som varit svåra att förutse.

Viktiga händelser under året

Under året har förbundets verksamhet utvärderats. Anledningen var det beslut som fullmäktige fattade 2014 vid införandet av ny politisk organisation från och med 2015. Resultatet av utvärderingen har varit positivt. Utredarna uttrycker "... att vi som helhet fått ett gott intryck av förbundets arbete och vad som åstadkommit till gagn för Skarborg". Kommunalförbundet har också fått och tagit hand om ett antal förslag på hur förbundets arbete kan utvecklas.

En avsiktsförklaring har ingåtts med Högskolan i Skövde, för att tillsammans skapa attraktivitet, regional utveckling och tillväxt. En ny samverkansmodell har också startats mellan förbundet och Östra hälso- och sjukvårdsnämnden. Syftet är att stödja samverkan mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna på områden där verksamheterna tangerar varandra, och att se till att våra gemensamma resurser utnyttjas optimalt.

Investering och framtid

Genomförandeplan 2017–2020 för Skarborg lyfter fram tre områden som särskilt viktiga inför framtiden. Områdena är digitalisering, kompetensförsörjning samt integration och social hållbarhet. Under 2018 kommer ny finansiering att sökas för fortsatt arbete med branschutveckling och kompetensförsörjning. Inom fokusområde kultur kommer man under 2018 att tydligt fokusera på målgruppen barn och unga. När det gäller fokusområdet hållbar samhällsutveckling har det under 2017 lagts stor kraft på att ta fram förslag till nationella och regionala planer. Beslut kring planerna väntas under våren 2018. Inom fokusområde kunskapsutveckling ska arbetet med Måldokument utbildning Skarborg och Skarborgs genomförandeplan fortsätta efter uppställda mål. Måldokumentet kommer att revideras. Nätverkens arbete med att stärka studie- och yrkesvägledningen och det kommunala aktivitetsansvaret kommer att vara centrala frågor under 2018.

Snabbfakta

(tkr)	Helår 2017	Helår 2016	Budget 2017	Helår 2015
Nettoomsättning	29 801	26 490	29 699	28 403
Balansomslutning	49 250	45 064		37 346
Årets resultat efter finansiella poster	26	785	334	423
Eget kapital	5 569	5 543		4 758
Summa skulder och avsättningar	43 680	39 521		32 587
Nettoinvesteringar	0	48	0	0
Soliditet (procent)	11	12		13
Antal anställda	31	18		18

6

Räkenskaper

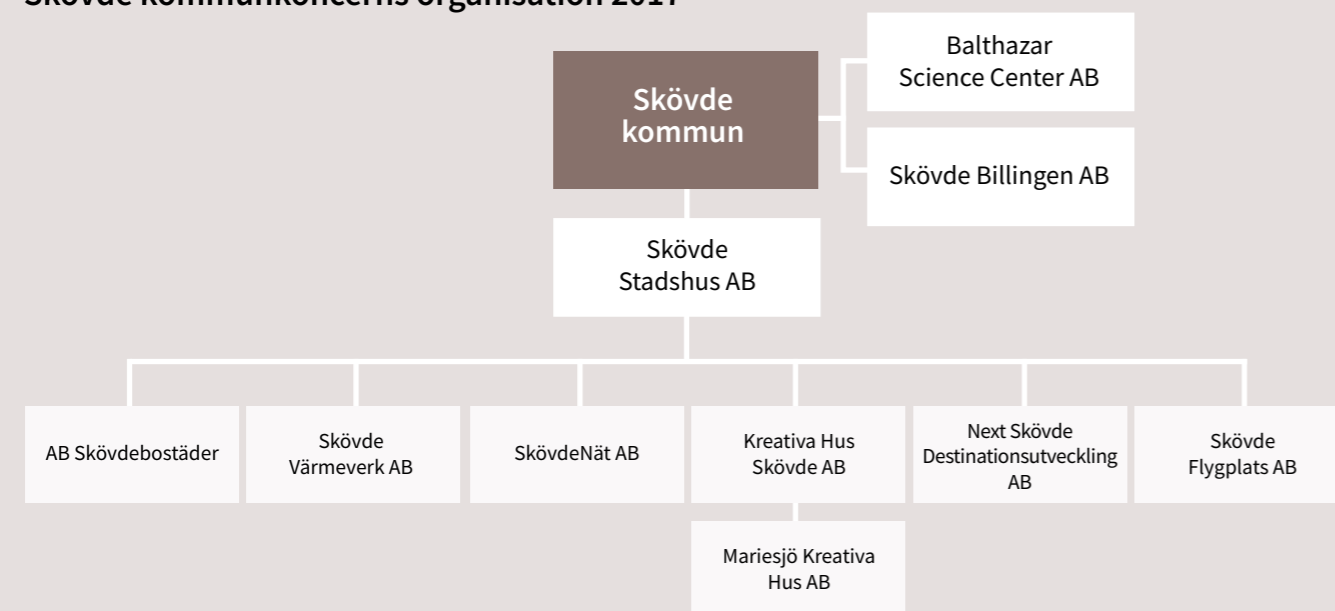
Resultaträkning	106
Balansräkning	107
Kassaflödesanalys.....	108
Noter.....	109
Särredovisning VA	121
Noter.....	123
Redovisningsprinciper	126
Övergång till komponentredovisning	132
Revisionsberättelse	135
Fem år i sammandrag.....	137

Resultaträkning

(mnkr)	Not	Kommunen			Kommunkoncernen		
		Utfall 2017	Utfall 2016	Budget 2017	Budget 2016	2017	2016
Verksamhetens intäkter	1	983,8	957,4			1 685,0	1 661,8
Jämförelsestörande poster	2	-24,9	-48,8			-24,9	-48,8
Verksamhetens kostnader	3	-3 475,7	-3 261,6	-2 497,3	-2 364,3	-3 873,3	-3 696,3
Avskrivningar	4	-178,6	-163,0	-165,0	-165,0	-322,7	-284,3
Verksamhetens nettokostnader		-2 695,4	-2 516,0	-2 662,3	-2 529,3	-2 535,9	-2 367,6
Skatteintäkter	5	2 464,2	2 353,3	2 458,3	2 357,6	2 464,2	2 353,3
Generella statsbidrag och utjämning	6	341,2	343,4	304,4	292,1	341,2	343,4
Finansiella intäkter	7	7,6	3,6	6,5	6,5	7,8	6,6
Finansiella kostnader	8	-10,7	-15,1	-20,4	-35,0	-36,4	-44,5
Jämförelsestörande poster	2	-57,0	-17,2	0,0	0,0	-57,0	-17,2
Resultat före extraordinära poster		49,9	151,9	86,5	91,9	183,9	274,0
Extraordinära intäkter		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat efter extraordinära poster		49,9	151,9	86,5	91,9	183,9	274
Uppskjuten skatt obeskattade reserver		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-7,6
Skattekostnad		0,0	0,0	0,0	0,0	-26,7	-16,4
Årets resultat	9	49,9	151,9	86,5	91,9	157,2	250

* Koncerninterna ekonomiska förhållanden framgår av not 29

Skövde kommunkoncerns organisation 2017

I kommunkoncernen ingår även Skövde kommuns andel av Avfallshantering i östra skaraborg, Räddningstjänsten östra skaraborg, Skaraborgs kommunalförbund, Kommunalförbundet Skaraborgs vatten, Miljösamverkan östra skaraborg och Gothia Innovation AB.

Balansräkning

	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		2017	2016	2017	2016
TILLGÅNGAR					
Immateriella anläggningstillgångar					
Dataprogram, rättigheter m.m.	10	3,9	1,6	5,3	2,7
Summa immateriella anläggningstillgångar		3,9	1,6	5,3	2,7
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekn.anläggningar	11	3 634,6	3 220,4	6 052,4	5 405,5
Maskiner och inventarier	12	137,7	122,4	1 034,2	956,9
Pågående arbeten	13	451,8	252,9	630,5	482,9
Summa materiella anläggningstillgångar		4 224,2	3 595,7	7 717,1	6 845,3
Finansiella anläggningstillgångar					
Aktier, andelar och bostadsrätter	14	1 091,1	1 091,0	68,8	51,2
Långfristiga fordringar	15	5,4	0,0	5,4	0,3
Uppskjuten skattefordran	15	0,0	0,0	2,2	1,8
Summa finansiella anläggningstillgångar		1 096,5	1 091,0	76,4	53,3
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		5 324,6	4 688,3	7 798,8	6 901,3
Omsättningstillgångar					
Förråd m.m.	16	3,9	3,8	37,6	27,6
Fordringar	17	1 846,2	277,7	483,3	413,1
Kortfristiga placeringar	18	34,1	35,0	42,5	43,4
Kassa och bank	19	257,0	163,2	283,2	172,1
SUMMA OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR		2 141,1	479,8	846,6	656,2
SUMMA TILLGÅNGAR		7 465,7	5 168,1	8 645,4	7 557,5
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
Eget kapital	20				
Eget kapital vid årets början		3 005,7	2 850,8	3 545,8	3 284,7
- varav resultatutjämningsreserv			3,0	-10,6	11,1
Justering					
Årets resultat		49,9	151,9	157,2	250,0
SUMMA EGET KAPITAL		3 055,6	3 005,7	3 692,4	3 545,8
Minoritetsintressen		0,0	0,0	0,4	0,4
Avsättningar					
Pensionsskuld	21	179,4	167,4	193,9	180,8
Övriga avsättningar	22	243,5	242,7	363,9	349,0
SUMMA AVSÄTTNINGAR		422,8	410,1	557,8	529,8
Skulder					
Långfristiga skulder	23	3 186,1	888,0	3 370,8	2 492,3
Kortfristiga skulder	24	801,2	864,3	1 024,0	989,2
SUMMA SKULDER		3 987,3	1 752,3	4 394,8	3 481,5
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		7 465,7	5 168,1	8 645,4	7 557,5
Inom linjen					
Ställda panter	25	0,0	0,0	94,0	1 397,6
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	26	955,0	1 027,9	957,0	1 029,1
Övriga ansvarsförbindelser	27	259,3	542,7	60,0	66,4
Leasing	28				

Kassaflödesanalys

(mnkr)	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		2017	2016	2017	2016
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		49,9	151,9	157,2	250,0
Justering för av- och nedskrivningar		178,6	163,0	322,7	284,3
Justering för pensionsavsättningar	21	12,0	11,2	13,1	12,2
Justering för övriga avsättningar	22	0,7	15,0	14,9	29,4
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	30	21,6	-22,3	16,1	-22,2
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		262,8	318,8	524,0	553,7
Ökning/minskning förråd och varulager	16	-0,1	2,0	-10,0	3,7
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	17	-1567,5	-72,4	-70,2	-69,7
Ökning/minskning kortfristiga skulder	24	-101,1	-7,3	-3,2	46,0
Medel från den löpande verksamheten		-1 405,8	241,1	440,6	533,7
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar	10	-2,5	-1,4	-3,1	-2,1
Investering i materiella anläggningstillgångar	31	-808,8	-459,7	-1 189,3	-899,2
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	32	1,9	2,6	3,2	3,1
Likvidnetto exploateringsverksamhet		54,8	20,8	54,8	20,8
Investering i finansiella anläggningstillgångar	33	-38,4	-36,3	-69,2	-36,4
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0,0	3,2	0,0	5,6
Ökning/minskning kortfristig placering	18	0,0	0,0	0,9	-3,3
Medel från investeringsverksamheten		-793,1	-470,7	-1 202,7	-911,5
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Ökning/minskning långfristiga lån	23	2 298,1	59,5	878,7	209,1
Ökning av långfristiga fordringar		-5,4	0,0	-5,5	-0,7
Minskningar av långfristiga fordringar	15	0,0	0,3	0,0	0,0
Medel från finansieringsverksamheten		2 292,7	59,9	873,2	208,4
ÅRETS KASSAFLÖDE		93,8	-169,7	111,1	-169,4
Likvida medel vid årets början		163,2	332,9	172,1	341,5
Likvida medel vid årets slut		257,0	163,2	283,2	172,1

Noter

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
1. Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	59,6	66,6	108,0	92,5
Taxor och avgifter	190,0	180,6	241,6	242,0
Hyror och arrenden	108,0	105,0	453,1	428,9
Bidrag	390,8	375,4	420,7	410,3
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	212,0	205,5	185,0	198,8
Exploateringsintäkter	22,5	22,3	22,5	22,3
Realisationsvinster	1,0	2,0	1,0	2,0
Fjärrvärme/Avfallshantering/Biogas	0,0	0,0	230,4	244,3
Övriga intäkter	0,0	0,0	22,7	20,7
Summa verksamhetens intäkter	983,8	957,4	1 685,0	1 661,8
2. Jämförelsestörande poster				
Verksamhetens kostnader				
Avsättning exploatering	0,0	-23,9	0,0	-23,9
Försäkringslösen pensioner	-24,9	-24,8	-24,9	-24,8
Summa jämförelsestörande poster	-24,9	-48,8	-24,9	-48,8
Finansiella kostnader				
Förtidsinlösen ränteswapar	-18,7	-17,2	-18,7	-17,2
Nedskrivning av aktier	-38,4	0,0	-38,4	0,0
Summa jämförelsestörande poster	-57,0	-17,2	-57,0	-17,2
3. Verksamhetens kostnader				
Personal	-2 261,2	-2 087,0	-2 421,1	-2 245,8
Pensioner*	-146,9	-167,5	-157,6	-177,0
Bidrag och transfereringar	-121,2	-102,8	-103,2	-76,7
Material/Varor	-408,8	-376,4	-464,7	-464,9
Köp av verksamhet/tjänster	-474,0	-462,7	-660,7	-663,2
Lokalhyror, fastighetsservice, hyra/leasing av anl.tillg	-61,6	-58,9	-63,9	-62,4
Realisationsförluster	-2,1	-6,3	-2,1	-6,3
Summa verksamhetens kostnader	-3475,7	-3261,6	-3873,3	-3696,3
<small>* Pensioner inkluderar löneskatt med 24,26% I förändring pensionsavsättning ingår ränta 3,2 mnkr som redovisas bland finansiella kostnader.</small>				
4. Av- och nedskrivningar				
Avskrivningar immateriella tillgångar	-0,2	0,0	-0,5	0,0
Avskrivningar byggnader och anläggningar	-145,9	-133,4	-217,8	-200,2
Avskrivningar maskiner och inventarier	-30,6	-29,6	-102,5	-83,0
Nedskrivningar	-1,8	0,0	-1,8	-1,1
Summa	-178,6	-163,0	-322,6	-284,3

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
5. Skatteintäkter				
Preliminär kommunalskatt	2 472,4	2 362,1	2 472,4	2 362,1
Preliminär slutavräkning innevarande år	-11,0	-11,0	-11,0	-11,0
Slutavräkningsdifferens föregående år	2,8	2,2	2,8	2,2
Summa	2 464,2	2 353,3	2 464,2	2 353,3
6. Generella statsbidrag				
Inkomstutjämningsbidrag	356,8	344,7	356,8	344,7
Kommunal fastighetsavgift	91,8	89,1	91,8	89,1
Bidrag LSS-utjämning	43,2	37,6	43,2	37,6
Regleringsbidrag	-0,5	-1,8	-0,5	-1,8
Byggbonus	10,2	16,2	10,2	16,2
Införandebidrag	26,9	28,9	26,9	28,9
Kostnadsutjämning	-187,2	-171,2	-187,2	-171,2
Summa	341,2	343,4	341,2	343,4
7. Finansiella intäkter				
Ränteintäkter	3,4	2,1	3,2	2,5
Övriga finansiella intäkter	1,5	0,0	1,9	2,6
Utdelningar på aktier och andelar	2,7	1,5	2,7	1,5
Summa	7,6	3,6	7,8	6,6
8. Finansiella kostnader				
Räntekostnader	-5,5	-12,2	-29,9	-39,3
Ränta på pensionsavsättning	-3,2	-1,4	-3,5	-1,4
Övriga finansiella kostnader	-1,9	-1,5	-3,0	-3,8
Summa	-10,7	-15,1	-36,4	-44,5
9. Årets resultat, avstämning mot balanskravet				
Årets resultat enligt resultaträkning	49,9	151,9	157,2	250,0
Avgår realisationsvinster	-0,9	-2,0	-0,9	-2,0
Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet				
Synnerliga skäl enligt KL 8:5				
Ianspråktagande av sparande				
Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet				
Justerat resultat enligt balanskravet	49,0	149,9	156,3	248,0
10. Immateriella anläggningstillgångar				
Anskaffningsvärden				
Ingående anskaffningsvärde	1,6	0,2	5,1	4,7
Årets investeringar	2,5	1,4	3,1	2,1
Försäljningar/utrangeringar	0,0	0,0	-1,2	-1,7
Omklassificeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga justeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående anskaffningsvärde	4,1	1,6	7,0	5,1

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Avskrivningar				
Ingående avskrivningar	0,0	0,0	-1,3	-2,9
Årets avskrivningar	-0,2	0,0	-0,5	-0,1
Avskrivning på försäljningar/utrangeringar	0,0	0,0	0,1	1,7
Omklassificeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga justeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avskrivningar	-0,2	0,0	-1,7	-1,3
Nedskrivningar				
Ingående nedskrivningar	0,0	0,0	-1,1	-1,1
Försäljningar/utrangeringar	0,0	0,0	1,1	0,0
Årets nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	-1,1
Summa redovisat värde vid årets slut	3,9	1,6	5,3	2,7
11. Mark, byggnader och markanläggningar				
Anskaffningsvärden				
Ingående anskaffningsvärde	4 951,0	4 638,6	7 965,9	7 388,3
Ingående anskaffningsvärden genom förvärv	0,0	0,0	10,5	0,0
Årets investeringar	305,2	215,2	372,5	255,0
Försäljningar/utrangeringar	-0,8	-7,9	-21,8	-7,9
Omklassificeringar	257,7	106,5	487,7	331,9
Omklassificering exploatering	0,0	-1,4	0,0	-1,4
Övriga justeringar	0	0	0,0	0,0
Utgående anskaffningsvärde	5 513,2	4 951,0	8 814,8	7 965,9
Avskrivningar				
Ingående avskrivningar	-1 723,7	-1 591,7	-2 538,5	-2 339,7
Ingående avskrivningar genom förvärv	0,0	0,0	-1,3	0,0
Årets avskrivningar	-145,9	-133,3	-218,9	-200,1
Avskrivning på försäljningar/utrangeringar	0,0	1,3	5,1	1,3
Omklassificeringar	0	0,0	0,0	0,0
Övriga justeringar	0	0,0	0,0	0,0
Utgående avskrivningar	-1 869,6	-1 723,7	-2 753,6	-2 538,5
Nedskrivningar				
Ingående nedskrivningar	-7,0	-7,0	-21,9	-20,8
Årets nedskrivningar	-1,9	0,0	-1,8	-1,1
Återföring nedskrivningar	0,0	0,0	14,9	0,0
Utgående nedskrivningar	-9,0	-7,0	-8,8	-21,9
Summa redovisat värde vid årets slut	3 634,6	3 220,4	6 052,4	5 405,5
<i>Avskrivningstider</i>	<i>3-80 år</i>	<i>3-80 år</i>		
Specifikation				
Mark	203,5	177,9		
Verksamhetsfastigheter	2 394,2	2 252,9		
Fastigheter för affärsverksamhet	327,6	246,8		
Publika fastigheter	654,1	487,3		
Fastigheter för annan verksamhet	55,2	55,4		
Summa	3 634,6	3 220,4		

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
12. Maskiner, inventarier och tekniska anläggningar				
Anskaffningsvärden				
Ingående anskaffningsvärde	329,3	300,1	1 521,0	1 294,6
- därav finansiell leasing	22,6	21,8	22,6	21,8
Årets investeringar	47,1	37,6	181,5	211,2
- därav finansiell leasing	5,9	4,4	5,9	4,4
Försäljningar/utrangeringar	-40,8	-8,3	-83,2	-10,2
- därav finansiell leasing	-6,7	-3,5	-6,7	-3,5
Omklassificeringar	0,0	0,0	0,0	25,4
Utgående anskaffningsvärden	335,6	329,3	1 619,3	1 521,0
Avskrivningar				
Ingående avskrivningar	-206,9	-185,4	-564,1	-491,1
- därav finansiell leasing	-12,1	-11,1	12,1	-11,1
Årets avskrivningar	-30,6	-29,6	-102,5	-82,8
- därav finansiell leasing	-4,5	-4,4	-4,5	-4,4
Avskrivning på försäljningar/utrangeringar	39,7	8,0	81,5	9,8
- därav finansiell leasing	6,7	3,4	6,7	3,4
Omklassificeringar	0	0	0,0	0,0
Utgående avskrivningar	-197,8	-206,9	-585,1	-564,1
Summa redovisat värde vid årets slut	137,7	122,4	1 034,2	956,9
<i>Avskrivningstiden</i>	<i>3-80 år</i>	<i>3-80 år</i>		
13. Pågående arbeten				
Anskaffningsvärden				
Ingående anskaffningsvärde	252,9	88,0	482,9	347,0
Årets investeringar	456,7	271,5	635,3	493,2
Försäljning/utrangeringar	0	0	0	0
Omklassificering	-257,8	-106,6	-487,7	-357,3
Varav pågående exploateringsprojekt	42,3	60,2	42,3	60,2
Utgående anskaffningsvärde	451,8	252,9	630,5	482,9
14. Aktier, andelar och bostadsrätter				
Aktier Bokfört värde = Nominellt värde om inget annat anges				
Skövde Stadshus AB	1 041,0	1 041,0	0,0	0,0
Gryning Vård AB	0	0,0	0,3	0,3
Mediapoolen Västra Götaland AB	0	0,0	0,1	0,1
Skövde Biogas AB	0,0	75,3	0,0	0,0
<i>nedskrivning</i>	0,0	-75,3	0,0	0,0
Gothia Innovation AB	0,2	0,2	0,0	0,0
Balthazar Science Center AB	1,2	1,2	0,0	0,0
Netwest AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Skövde Billingen AB	38,4	0,0	0,0	0,0
-nedskrivning	-38,4	0,0	0,0	0,0
Summa bokfört värde aktier	1 042,6	1 042,5	0,5	0,5
<i>Nominellt värde aktier</i>	<i>1,3</i>	<i>1,3</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Andelar				
Stiftelsen Skaraborgs Länsteater	0,3	0,3	0,3	0,3
Kommuninvest ekonomisk förening	48,2	48,2	48,2	48,2
Nasdaq	0,0	0,0	0,0	0,0
SKL Pensionsstiftelse	0,0	0,0	1,9	2,1
Andelar aktie- o andelsinnehav, värdepapper	0,1	0,0	18,0	0,2
Summa andelar	48,5	48,4	68,3	50,7
Summa aktier, andelar och bostadsrätter	1 091,1	1 091,0	68,8	51,2
15. Långfristiga fordringar, utlämnade lån				
Återbäringsfordran HBV	0,0	0,0	0,0	0,3
Fordran Nasdaq	5,4	0,0	5,4	0,0
Summa	5,4	0,0	5,4	0,3
16. Förråd m.m.				
Förråd	3,9	3,8	37,6	27,6
Summa	3,9	3,8	37,6	27,6
17. Fordringar				
Kundfordringar	70,1	62,3	140,2	119,3
Skattefordringar	92,3	36,9	92,9	40,2
Förutbetalda kostnader/upplupna intäkter	146,5	178,5	170,1	219,8
Fordringar koncernföretag	1 534,6	0,0	0,0	0,0
Övriga fordringar	2,6	0,0	80,1	33,8
Summa	1 846,2	277,7	483,3	413,1
<i>Kortfristiga fordringar övriga koncernbolag avser nyttjande av det kommun-gemensamma bankkontot, fördelning enligt följande:</i>				
Skaraborgs Kommunalförbund	-27,0	0,0		
Skövde Stadshus AB	5,6	0,0		
Miljösamverkan i Östra Skaraborg	-8,7	0,0		
Räddningstjänsten Östra Skaraborg	-17,2	0,0		
SkövdeNät AB	-61,9	0,0		
Kommunalförbundet Skaraborgsvatten	-24,2	0,0		
Avfallshantering Östra Skaraborg	-32,2	0,0		
Balthazar Science Center AB	-1,3	0,0		
Kreativa Hus Skövde AB	51,0	0,0		
Mariesjö Kreativa Hus	6,3	0,0		
Skövde Värmeverk AB	548,3	0,0		
Skövde Flygplats AB	-3,0	0,0		
Next Skövde AB	-1,1	0,0		
Skövde Bostäder AB	1 100,0	0,0		
Övriga koncernföretag	-0,1	0,0		
	1 534,6	0,0		

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
18. Kortfristiga placeringar				
Öhman Stiftelsefond	0,0	23,2	0,0	23,2
Öhman Utländskfond	0,4	3,5	0,4	3,5
Öhman Global Sustainable Brands A	4,1	0,0	4,1	0,0
Öhman Penningmarkandsfond SEK A	0,0	6,3	0,0	6,3
Öhman Sverige Hållbar A	16,8	0,0	16,8	0,0
Öhman Obligations fond A	11,7	0,0	11,7	0,0
Aktiefonder och räntebärande papper	0,0	0,0	8,4	8,3
Elcertifikat	1,1	2,0	1,1	2,0
Redovisat värde vid årets slut	34,1	35,0	42,6	43,4
Marknadsvärden				
Öhman Stiftelsefond	0,0	23,2	0,0	23,2
Öhman Utländskfond	0,4	3,5	0,4	3,5
Öhman Global Sustainable Brands A	4,1	0,0	4,1	0,0
Öhman Penningmarkandsfond SEK A	0,0	6,3	0,0	6,3
Öhman Sverige Hållbar A	16,8	0,0	16,8	0,0
Öhman Obligations fond A	11,7	0,0	11,7	0,0
Aktiefonder och räntebärande papper	0,0	0,0	9,4	9,1
Elcertifikat	1,1	2,0	1,1	2,0
Marknadsvärde vid årets slut	34,1	35,0	43,5	44,1
Orealiserad kursvinst	0,0	0,0	0,9	0,8
19. Kassa och bank				
Summa	257,0	163,2	283,2	172,1
Utnyttjad checkkredit	0,0	0,0	0,0	0,2
Beviljad checkkredit	200,0	200,0	225,0	225,0
<i>Varav koncernföretagens andel av toppkonto</i>	<i>176,6</i>	<i>146,7</i>		

20. Eget kapital

Fullmäktige har under 2017 beslutat att reservera 21,0 miljoner kronor av tidigare års resultat till resultatutjämningsreserven.

21. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Specifikation - Avsatt till Pensioner	2017	2016	2017	2016
Särskild avtals/ålderspension	0,8	1,2	0,8	1,2
Förmånsbestämd/kompl pension	13,8	10,8	14,8	11,8
Ålderspension	129,7	122,7	143,2	135,0
Summa pensioner	144,3	134,7	158,8	148,0
Löneskatt	35,0	32,8	35,0	32,9
Summa avsatt till pensioner	179,4	167,4	193,9	180,8
Antal visstidsförordnanden				
Politiker	1	1		
Tjänstemän	0	2		

Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Avsatt till pensioner				
Ingående avsättning	167,4	156,1	180,8	168,7
Nya förpliktelser under året	14,7	15,1	16,6	16,5
Varav				
<i>Nyintjänad pension</i>	<i>7,8</i>	<i>13,0</i>	<i>8,1</i>	<i>13,8</i>
<i>Ränte och basbeloppsuppräknig</i>	<i>3,2</i>	<i>1,4</i>	<i>3,5</i>	<i>1,5</i>
<i>Pension till efterlevande</i>	<i>1,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Övrig post</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,5</i>	<i>0,0</i>
<i>Årets utbetalningar</i>	<i>-5,0</i>	<i>-5,4</i>	<i>-5,8</i>	<i>-6,1</i>
Förändring av löneskatt	2,3	1,6	2,3	1,7
Summa avsatt till pensioner	179,4	167,4	193,9	180,8
Aktualiseringsgrad %	96	93	96	93
Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.				

22. Övriga avsättningar**Avsatt av för återställande av deponi**

Redovisat värde vid årets början	86,5	91,1	86,5	91,1
Nya avsättningar	2,7	2,8	2,7	2,8
lanspråkta avsättningar	-3,3	-7,4	-3,3	-7,4
Outnyttjade belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring av nuvärdet	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	85,9	86,5	85,9	86,5

Avsättningen avser återställande av deponin Risängen.
Återställandet påbörjas 2002 och beräknas pågå tom år 2030.

Avsatt för medfinansiering infrastruktur

Redovisat värde vid årets början	129,8	133,1	129,8	133,1
Nya avsättningar	4,8	0,0	4,8	0,0
lanspråkta avsättningar	-1,0	-3,3	-1,0	-3,4
Outnyttjade belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	133,7	129,8	133,7	129,7

Avsättningen avser medfinansiering till statlig infrastruktur till följande projekt:

E20 118,2 mnkr, planerad utbetalningstid 2019-2025

Heneporten, 10,2 mnkr, planerad utbetalningstid 2015-2020

G-C väg Huseby, 5,3 mnkr, planerad utbetalningstid 2015-2020

Övriga avsättningar

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Redovisat värde vid årets början	26,4	3,5	132,8	95,3
Nya avsättningar	0,0	23,9	14	38,5
lanspråktaga avsättningar	-2,5	-1,0	-2,5	-1,0
Outnyttjade belopp som återförts	0	0	0	0
Utgående avsättning	23,9	26,4	144,3	132,8
Avsättning avser kostnad för exploatering av mark om 23,9 milj. Avsättning uppskjuten skatt i kommunkoncernen uppgår till 110,5 mnkr (fg år 99,6 mnkr). Av dessa avser 46,2 mnkr temporära skillnader i avskrivningar på byggnader.				
Summa övriga avsättningar	243,5	242,7	363,9	349,0
23. Långfristiga skulder				
Låneskulder bank och kreditinstitut				
Ingående låneskuld	800,0	800,0	2 404,2	2 254,8
Återföring av beräknad amortering	0	0	0	44,7
Nyupplåning under året	2 200,0	125,0	2 541,0	296,7
Årets amorteringar	0,0	-125,0	-1 711,2	-160,3
Nästa års beräknade amortering som kortfr skuld	0,0	0,0	-50,0	-31,7
Summa	3 000,0	800,0	3 184,0	2 404,2
<i>Långfristiga skulder per kreditgivare</i>				
Swedbank	0,0	0,0	0,0	650,0
Nordea	0,0	0,0	0,0	754,2
Kommuninvest	3 000,0	800,0	3 000,0	1 000,0
Låneskuld finansiell leasing				
Ingående leasingskuld	9,0	9,5	9,0	9,5
Återföring kortfristig del	4,5	3,8	4,5	3,8
Årets anskaffning	5,9	4,4	5,9	4,4
Årets amortering	-3,5	-4,2	-3,6	-4,2
Nästa års beräknade amortering som kortfr skuld	-3,8	-4,5	-3,8	-4,5
Summa	12,0	9,0	12,0	9,0
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Investeringsbidrag	56,8	32,0	57,5	32,0
återstående antal år (vägt snitt)	20	50	20,0	50,0
Gatukostnadsersättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
återstående antal år (vägt snitt)	0,0	0,0	0,0	0,0
Anslutningsavgifter	71,0	45,8	71,0	45,8
återstående antal år (vägt snitt)	31	36	31,0	36,0
Summa förutbetalda intäkter	127,8	77,8	128,5	77,8
<i>Investeringsbidrag, gatukostnadsersättningar och anslutningsavgifter periodiseras linjärt under samma nyttjandetid som motsvarande tillgång har.</i>				
Övriga långfristiga skulder	46,2	1,1	46,2	1,3
Summa långfristiga skulder	3 186,1	888,0	3 370,7	2 492,3

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut				
Genomsnittlig ränta	0,73%	1,51%	1,31%	1,64%
Genomsnittlig räntebindningstid	2,20 år	1,95 år	2,14 år	2,46 år
Genomsnittlig kapitalbindningstid	2,05 år	1,87 år	2,72 år	1,32 år
Lån som förfaller inom				
0-1 år	300	200	411	1839
1-2 år	425	200	448	311
2-3 år	1075	325	1175	448
3-4 år	600	75	600	175
4-5 år	300	0	300	0
5-6 år	300	0	300	0
23a. Marknadsvärden ränteswappar				
Säkrad låneskuld	400	300,0	1130,0	992,6
Marknadsvärde ränteswap	0	-22,5	-30,1	-63,5
<i>Genomförda säkringar har inneburit en högre räntekostnad för kommunen uppgående till 7 143 tkr för år 2017 (10 088 tkr för år 2016)</i>				
23b. Marknadsvärden valutaderivat				
Säkrad valuta	12,6	0,0	12,6	0,0
Marknadsvärde valutaderivat	-0,2	0,0	-0,2	0,0
<i>Se finansiell analys</i>				
23c. Marknadsvärden elderivat				
Säkrad el	135,5	0,0		
Marknadsvärde elderivat	-0,9	0,0		
<i>Se finansiell analys</i>				
24. Kortfristiga skulder				
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	3,8	4,5	59,4	36,2
Kortfristiga skulder till övriga koncernbolag	0,0	146,7	0,8	0,0
Leverantörsskulder	200,0	203,0	255,9	319,1
Moms och punktskatter	7,6	5,8	19,5	8,2
Personalens skatter, avgifter och löneavdrag	78,3	75,2	80,3	85,8
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	511,5	429,1	608,1	539,9
Summa kortfristiga skulder	801,2	864,3	1024,0	989,2
Kortfristiga skulder övriga koncernbolag avser nyttjande av det kommundemensamma bankkontot, fördelning enligt följande:				
Skaraborgs Kommunalförbund	0,0	26,5		
Skövde Stadshus AB	0,0	2,9		
Miljösamverkan i Östra Skaraborg	0,0	8,2		
Räddningstjänsten Östra Skaraborg	0,0	15,0		
SkövdeNät AB	0,0	28,7		
Kommunalförbundet Skaraborgsvatten	0,0	8,2		
Avfallshantering Östra Skaraborg	0,0	40,4		
Balthazar Science Center AB	0,0	4,6		
Kreativa Hus Skövde AB	0,0	5,3		
Skövde Värmeverk AB	0,0	0,4		
Skövde Flygplats AB	0,0	3,6		
Next Skövde AB	0,0	2,9		
	0,0	146,7		

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
25. Panter och därmed jämförliga säkerheter				
Fastighetsinteckningar	0	0	33,8	1 337,4
Företagsinteckningar	0	0	60,0	60,0
Övrigt	0	0	0,2	0,2
Summa	0	0	94,0	1 397,6
26. Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulderna eller avsättningarna				
Ingående ansvarsförbindelse	1027,9	1081,5	1 029,5	1 082,6
Försäkring IPR	-20,2	-41,0	-20,2	-41,0
Aktualisering	-5,6	0,0	-5,6	0,0
Räntepåräkning	6,6	7,1	6,6	7,1
Basbeloppsuppräknings	17,4	5,8	17,4	5,8
Ändringar av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0,0
Nyintjänande	0,0	1,5	0,0	1,5
Övrig post	-22,0	23,3	-21,9	23,8
Årets utbetalningar	-39,8	-39,3	-39,9	-39,3
Summa pensionsförpliktelser	964,3	1 038,9	965,9	1 040,5
Förändring löneskatt	-9,3	-11,0	-8,9	-11,4
Utgående ansvarsförbindelse	955,0	1 027,9	957,0	1 029,1

I posten försäkring IPR ingår en partiell linlösen med 20 mnkr. Överskottsfonden uppgår per 171231 till 4,2 mnkr.
Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper. Uppgifter enligt RKR 7 finns i förvaltningsberättelsen under finansiell analys.

Antal förtroendevalda med ansvarsförbindelse	10	10		
27. Övriga ansvarsförbindelser				
Borgensåtaganden				
SkövdeNät AB	200,0	200,0	0,0	0,0
Skövde Värmeverk AB	0,0	276,9	0,0	0,0
Egna hem, 40%	0,1	0,1	0,1	0,1
Stiftelsen Skaraborgs Läns Sjukhem	4,6	5,2	4,6	5,2
Borgen för föreningar och stiftelser	54,6	60,5	54,6	60,5
Summa borgensåtaganden	259,3	542,7	59,3	65,8
Se finansiell analys borgensåtaganden				
Garantifond Fastigo	0,0	0,0	0,7	0,6
Summa övriga ansvarsförbindelser	259,3	542,7	60,0	66,4

28. Leasing				
Finansiella leasingavtal över 3 år				
(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Maskiner och inventarier				
Totala minimileaseavgifter	12,9	13,1		
Framtida finansiella kostnader	1,1	-0,2		
Nuvärdet av minimileaseavgifterna	14,0	12,9		

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt nedan:				
Inom 1 år	3,8	4,5		
Senare än 1 år men inom 5 år	10,1	8,4		
Senare än 5 år	0,0	0,0		
Operationell leasing				
Finansiella avtal varav				
periodiserad ränta innevarande år (kr)	0,1	0,2		
periodiserad amortering innevarande år (kr)	3,8	4,2		
Summa	3,9	4,3		
Hyreskostnad kommande år	19,7	23,3		
Hyreskostnad senare än ett men inom fem år	11,7	16,6		
Hyreskostnad senare än fem år	0,0	0,0		

Not 29. Koncerninterna förhållanden

Enhet	Ägd andel	Aktieägartillskott		Koncernbidrag		Utdelning	
		Givna	Mottagna	Givna	Mottagna	Given	Mottagen
Kommunen							0,4
Skövde Stadshus AB	100%			4,7	5,3		0,1
AB Skövdebostäder	100%					0,1	
Kreativa Hus Skövde AB	100%			1,5			
Skövde Värmeverk AB	100%			1,6			
Skövde Flygplats AB	96,02%				4,7		
Next Skövde Destinationsutveckling AB	100%						
Eonen Fastigheter AB	100%						
SkövdeNät AB	100%			2,2			
Kommunalförbundet Skaraborgsvatten	53%						
Kommunalförb. Räddningstjänsten Östra Skaraborg	37,39%						
Kommunalförb. Avfallshantering Östra Skaraborg	38%						
Kommunalförb. Miljösamverkan Östra Skaraborg	47,55%					0,4	
Skaraborgs Kommunalförbund	20%						
Skövde Biogas AB	49%						
Gothia Science Park AB	49%						
Balthazar Science Center AB	100%						

Enhet	Ägd andel	Försäljning		Lån		Räntor och borgensavgifter		Borgen	
		Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare	Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare
Kommunen		37,2	92,4			0,2	0,1	200,0	
Skövde Stadshus AB	100%	0,2	0,3				-0,4		
AB Skövdebostäder	100%	5,4	32,2						
Kreativa Hus Skövde AB	100%	2,1	3,1				0,1		
Mariesjö Kreativa Hus AB	100%		-0,2						
Skövde Värmeverk AB	100%	40,3	9,1			0,1	0,5		
Skövde Flygplats AB	96,02%	0,1	1,5						
Next Skövde Destinationsutveckling AB	100%	17,6	0,9						
Eonen Fastigheter AB	100%								
SkövdeNät AB	100%	16,1	14,3						200,0

Enhet	Ägd andel	Försäljning		Lån		Räntor och borgensavgifter		Borgen	
		Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare	Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare
Kommunalförbundet Skaraborgsvatten	53%	8,8	0,2						
Kommunalförb. Räddningstjänsten Östra Skaraborg	37,39%	13,4	1,2						
Kommunalförb. Avfallshantering Östra Skaraborg	38%	4,0	4,8						
Kommunalförb. Miljösamverkan Östra Skaraborg	47,55%	3,8	0,8						
Skaraborgs Kommunalförbund	20%	0,7	0,7						
Skövde Biogas AB	49%								
Gothia Science Park AB	49%	4,4	2,1						
Balthazar Science Center AB	100%	5,4	0,7						

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
30. Ej likviditetspåverkande poster				
Realisationsvinster	-0,9	-2,0	-1,0	-2,5
Korrigerig utrangering	1,1	6,2	1,1	6,2
Försäljningsvinst exploatering	-22,5	-22,3	-22,5	-22,3
Nedskrivning tillgångar	38,4	0,0	38,4	0,0
Övrig justeringspost	5,5	-4,2	0,1	-3,6
Summa	21,6	-22,3	16,1	-22,2
31. Investering i materiella tillgångar				
Kommunen	-803,0	-455,4	-1 183,4	-955,0
Leasing	-5,9	-4,4	-5,9	-4,4
Summa	-808,8	-459,7	-1 189,3	-959,4
32. Försäljning av materiella tillgångar				
Övrigt	1,9	2,6	3,2	3,1
Summa	1,9	2,6	3,2	3,1
33. Investering i finansiella tillgångar				
Kommuninvest	0	-36,3	0	-36,4
Mariesjö Kreativa Hus AB	0	0	-27,1	0
Skövde Billingen AB	-38,4	0,0	-38,4	0,0
Övrigt			-3,7	0,0
Summa	-38,4	-36,3	-69,2	-36,4

Särredovisning VA

Resultaträkning

(kr)	Not	2017	2016
Verksamhetens intäkter	1	82 210 910	80 058 569
Verksamhetens kostnader	2	-69 425 520	-63 768 572
Avskrivningar	3	-11 699 497	-9 851 414
Verksamhetens nettokostnader		1 085 894	6 438 583
Finansiella intäkter	4	453	8 781
Finansiella kostnader	5	-1 703 646	-828 555
Resultat före extraordinära poster		-617 299	5 618 809
Extraordinära intäkter		0	0
Extraordinära kostnader		0	0
Årets resultat	6	-617 299	5 618 809
Avgår förutbetalda brukningsavgifter		0	-3 391 912
Reglering av föregående års underskott		0	-2 226 897
Slutligt resultat		-617 299	0

Balansräkning

(kr)	Not	2017	2016
TILLGÅNGAR			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och markanläggningar	7	322 149 083	240 722 209
Inventarier	8	8 882 480	4 145 802
Summa materiella anläggningstillgångar		331 031 562	244 868 011
Omsättningstillgångar			
Kundfordringar		29 581 734	13 511 117
Övriga fordringar		0	0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	-521 243	114 037
Kassa och bank		0	0
Summa kortfristiga fordringar		29 060 491	13 625 154
Summa omsättningstillgångar		29 060 491	13 625 154
SUMMA TILLGÅNGAR		360 092 054	258 493 165
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	10	0	-2 226 897
Årets resultat		-617 299	2 226 897
Summa eget kapital		-617 299	0
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner	11	400 053	174 047

Långfristiga skulder			
Skuld till Skövde kommun	12	0	26 680 393
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		28 040 317	20 424 380
Utnyttjad checkkredit		271 237 224	163 283 329
Övriga skulder		2 485 727	7 015 585
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	13	58 546 034	40 915 432
Summa kortfristiga skulder		360 309 300	231 638 725
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		360 092 054	258 493 165

Kassaflödessanalys

(kr)	2017	2016
Den löpande verksamheten		
Årets resultat	-617 299	2 226 897
Årets av- och nedskrivningar	11 699 496	9 851 414
Justeringspost (Förändring pensionsavsättning)	226 006	-750 575
Justeringspost (Reavinst försäljning inventarier)	0	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	11 308 203	11 327 736
Kassaflöde från förändring i rörelsekapital		
Ökning (-) / Minskning (+) av fordringar	-15 435 337	18 121 594
Ökning (+) / Minskning (-) av kortfr skulder	20 716 680	10 226 255
Kassaflöde från den löpande verksamheten	16 589 546	39 675 585
Investeringsverksamheten		
Nettoinvesteringar	-97 863 048	-66 885 146
Försäljning av inventarier	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-97 863 048	-66 885 146
Finansieringsverksamheten		
Amortering av långfristiga skulder	-26 680 393	-6 715 314
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-26 680 393	-6 715 314
Årets kassaflöde	-107 953 895	-33 924 875
Likvida medel vid årets början	-163 283 329	-129 358 454
Likvida medel vid årets slut	-271 237 224	-163 283 329

Noter

Noter och tilläggsupplysningar

- Verksamhetens resultat- och balansräkning har upprättats i enlighet med Lagen om kommunal redovisning samt de rekommendationer som lämnas av Rådet för kommunal redovisning.
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges.
- Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Anslutningsavgifter har tidigare intäktsförts under en 5 års period. From 160101 intäktsförs anslutningsavgifterna under den genomsnittliga nyttjande-perioden som uppgår till 45 år.

From 160101 har det skett en övergång till komponentredovisning.

Not 1 Verksamhetens intäkter	2017	2016
Brukningavgifter	78 526 901	75 273 474
Anslutningsavgifter (se noter och tilläggsupplysningar)	929 849	562 587
Övriga intäkter	2 754 161	4 222 508
Summa	82 210 910	80 058 569
<i>Intäkter fördelade per verksamhetsgren</i>		
Dricksvatten	36 092	34 068
Spillvatten	38 728	41 887
Dagvatten	6 918	6 759

Not 2 Verksamhetens kostnader	2017	2016
Inköp av vatten	16 924 447	15 797 566
Kemikalier	2 733 481	2 363 298
Material	2 654 370	2 357 203
Personalkostnader	15 075 064	14 233 339
Hyror	661 568	698 919
Tjänster entreprenader	12 170 704	10 249 511
Extern köpta tjänster	19 205 886	18 068 736
Kapitalkostnad, övergångsberäkning	0	0
Summa	69 425 520	63 768 572

Samtliga kostnader fördelade per verksamhetsgren (Inkl. kapitalkostnad)

Dricksvatten	39 686	35 306
Spillvatten	39 340	34 953
Dagvatten	4 112	3 608

Not 3 Avskrivningar

Avskrivningar enligt plan baseras på tillgångarnas historiska anskaffningsvärden samt på dess beräknade ekonomiska livslängder. De årliga värdeminskningssavdragen uppgår till 2–10%.

Materiella anläggningstillgångar	År	%	%
Vatten- och avloppsledning	50	2	2
Byggnader, vattenverk, avloppsverk och grundvattenbrunnar	25	4	4
Vattenmätare, maskiner och andra tekniska anläggningar	25	4	4
Inventarier, verktyg, fordon och installationer	10	10	10

Årets avskrivningar fördelas på:	2017	2016
Byggnader och markanläggningar	11 114 335	9 693 711
Inventarier, verktyg, fordon och installationer	585 161	157 703
Summa	11 699 496	9 851 414
Not 4 Finansiella intäkter	2017	2016
Ränteintäkter	453	8 781
Summa	453	8 781
Not 5 Finansiella kostnader	2017	2016
Räntekostnader leverantörsskulder	405	419
Räntekostnader kommunen (internränta checkcredit)	1 703 241	0
Räntekostnader på långfristiga skulder (hos kommunen)	0	828 135
Summa	1 703 646	828 554
Not 6 Avstämning överuttag och underuttag	Årets resultat	Avstämning över/ under uttag
År 2009	-4 816 709	-4 816 709
År 2010	1 208 621	-3 608 088
År 2011	-275 130	-3 883 218
År 2012	-1 214 990	-5 098 208
År 2013	2 637 598	-2 460 610
År 2014	4 745 168	2 284 558
År 2015	-5 021 396	-2 736 838
År 2016	5 618 809	3 391 913
År 2017	-617 299	2 774 614
Not 7 Byggnader, mark och markanläggningar	2017	2016
Överfört anskaffningsvärde	386 906 271	324 138 365
Årets investeringar	92 541 209	62 767 907
Försäljning och utrangering	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	479 447 480	386 906 272
Överförda ingående avskrivningar	-146 184 062	-136 490 352
Avskrivning på försäljning och utrangering	0	0
Årets avskrivning	-11 114 335	-9 693 711
Utgående ackumulerade avskrivningar	-157 298 397	-146 184 063
Utgående planenligt restvärde	322 149 083	240 722 209
Not 8 Inventarier, verktyg, fordon och installationer	2017	2016
Överfört anskaffningsvärde	4 433 921	316 683
Årets investeringar	5 321 839	4 117 238
Försäljning och utrangering	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	9 755 761	4 433 921

Överförda ingående avskrivningar	-288 120	-130 417
Försäljning och utrangering	0	0
Årets avskrivning	-585 161	-157 702
Omklassificeringar pga komponentredovisning	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-873 281	-288 119
Utgående planenligt restvärde	8 882 480	4 145 802
Not 9 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2017	2016
Utgiftsförskott	0	0
Not 10 Eget kapital	2017	2016
Ingående eget kapital	0	-2 736 838
Justeringspost	0	509 942
Ombokning förutbetalda brukningsavgifter	0	-3 391 913
Årets resultat	-617 299	5 618 809
Utgående eget kapital	-617 299	0
Not 11 Avsättningar för pensioner	2017	2016
Pensionsskuld	321 949	140 067
Löneskatt	78 104	33 980
Belopp vid årets utgång	400 053	174 047
Not 12 Långfristiga skulder	2017	2016
Lån från kommunen	0	26 680 393
Not 13 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2017	2016
Upplupna löner	103 916	0
Semesterlöneskuld	407 550	430 371
Avgiftsbestämd ålderspension inkl löneskatt	563 068	644 224
Förutbetalda brukningsavgifter	3 391 913	3 391 913
Övriga upplupna kostnader	929 895	1 814 975
Förutbetalda intäkter för anslutningsavgifter	53 149 693	34 633 949
Summa	58 546 034	40 915 432

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR). Det innebär att:

- Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Kostnader redovisas fortlöpande i den takt de uppstår, med beaktande av försiktighetsprincipen.
- Fordringar tas upp till de belopp de beräknas komma in. Fordringar och skulder i utländsk valuta redovisas till balansdagens kurs.
- Tillgångar och skulder tas upp till anskaffningsvärde om inget annat anges. Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.
- Tillkommande kortfristiga placeringar under året har värderats till det lägsta av det verkliga värdet och anskaffningsvärdet.

Undantag från rekommendationerna

Undantag från rekommendationerna görs när det gäller RKR 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar och RKR 13 Redovisning av hyres- och leasingavtal (se avsnitt Redovisning av kostnader).

Upplysningskraven i RKR 8 som gäller sammanhållen förvaltningsberättelse efterlevs inte helt. Fullständig information och analys lämnas nämligen inte när det gäller de kommunala bolagens affärsmässiga och finansiella risker.

Statsbidragen för flyktingverksamhet intäktsförs inte enligt villkoren i bidragen, det vill säga i takt med att prestationen fullföljs. Istället matchas de mot nedlagda kostnader och följer därför inte RKR 18. Oförbrukade bidrag balanseras i max tre år.

Förändrade redovisningsprinciper

Under 2016 infördes komponentredovisning enligt RKR 11 Materiella anläggningstillgångar på VA-anläggningar. Redovisningssättet har nu införts på samtliga materiella anläggningstillgångar. I avsnittet Övergång till komponentredovisning redogörs för ställningstaganden och resultatpåverkan i och med övergången. Ingen omräkning har skett av tidigare års balansräkning och resultaträkning.

Rättelse av fel

Före den 31 december 2015 bokfördes kommunens investeringar inom exploateringsområden felaktigt som omsättningstillgång. Från och med den 31 december 2015 omfördes därför

tillgångar som gata, gatubelysning och park (enligt RKR 11) från omsättningstillgång till anläggningstillgång i samband med ibruktagandet. Omklassificeringen för 2015 blev 88 miljoner kronor. Per den 31 december 2016 justerades kommunens investeringar ytterligare. Tillgångar omfördes då från omsättningstillgångar till pågående nyanläggningar även för de delar som ännu inte tagits i bruk. Den felaktiga klassificeringen ger ingen resultateffekt eftersom avskrivningarna startar först när investeringen tas i bruk. Inkomsterna är per balansdagen större än utgifterna för de tillgångar som inte stadigvarande innehas av kommunen. Posten redovisas som kortfristig skuld. En genomgång av exploateringsprocessen pågår. Genomgången ska resultera i att en successiv vinstavräkning införs. I övrigt har principerna varit oförändrade jämfört med föregående år.

Sammanställd redovisning

I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunalförbund där kommunen har minst 20 procents inflytande. Sammanställd redovisning upprättas enligt förvärvsmetoden enligt RKR 8.

Kommunkoncernens och koncernen Skövde Stadshus AB:s medlemmar och ägarandelar presenteras i avsnittet Kommunala bolag och kommunalförbund. I koncernen Skövde Stadshus AB tillämpar moderbolaget samma redovisningsprinciper som för koncernens dotterbolag. För samtliga aktiebolag i kommunkoncernen tillämpas Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Kommunalförbunden tillämpar lagen om kommunal redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

VA-verksamhetens resultat och ställning finns särredovisat i en egen årsredovisning samt i ett eget avsnitt i årsredovisningen.

Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden med proportionerlig konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att kommunen eliminerar det förvärvade egna kapitalet i dotterbolaget. Proportionerlig konsolidering innebär att den andel av dotterbolagens räkenskaper som tas upp i den sammanställda redovisningen motsvarar den ägda andelen. Ekonomiska transaktioner mellan koncernens bolag och kommunen har i allt väsentligt tagits bort.

Obeskattade reserver och bokslutsdispositioner har i den sammanställda redovisningen fördelats mellan latent skatt (22 procent) och eget kapital (78 procent). De tilläggsposter vid sammanställd redovisning som inte täcks av den kommunala

redovisningslagens räkenskapsscheman är följande:

- Skatt på årets resultat redovisas i resultaträkningen under skatter.
- Uppskjutna skatter redovisas under avsättningar.

När de sammanställda räkenskaperna upprättas ska kommunens redovisningsprinciper vara vägledande. Ett undantag är redovisningen av pensionsåtaganden, där kommunen redovisar enligt den så kallade blandmodellen. Ett annat undantag är att dotterbolagen redovisar samtliga leasingavtal som hyresavtal (operationell leasing), oavsett om de är finansiella eller operationella.

Koncernen redovisar uppskjuten skatt som beror på tillfälliga skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder.

I koncernen redovisas immateriella tillgångar som immateriell tillgång, vilket skiljer sig från tidigare redovisning i kommunen (se nedan under Immateriella tillgångar). I koncernbolagen får inte anslutningsavgifter periodiseras, vilket görs i kommunen. Detta innebär att det inom kommunkoncernen finns en skillnad i regelverk. Någon justering för övriga skillnader har inte gjorts eftersom de inte har ansetts vara av väsentlig betydelse.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas på egen rad i resultaträkningen och specificeras i not. I kassaflödesrapporten särredovisas jämförelsestörande poster i not till respektive rad, samt specificeras i not enligt RKR 3.

Poster som är sällan förekommande, som överstiger tio miljoner kronor och som inte är extraordinära betraktas som jämförelsestörande.

Redovisning av intäkter

Försäljning av varor och tjänster redovisas vid leverans till kunden, i enlighet med försäljningsvillkoren. Försäljningen redovisas efter avdrag för moms och rabatter.

Barnomsorgs- och äldreomsorgsavgifter med mera

Inkomsten förs som intäkt i samband med fakturering. Vid bokslutet periodiseras levererad, ännu ej fakturerad prestation. Den redovisas som intäkt i enlighet med gällande taxa.

VA-avgifter

När avgiftsuttaget uttryckligen styrs av självkostnadsprincipen och detta uttag är högre än självkostnaden, minskas intäkten och överuttaget bokförs som en förutbetalad intäkt. Om årets

resultat visar ett underskott i VA-verksamheten och överstiger bokförd förutbetalad intäkt reduceras eget kapital (se not Eget kapital).

Anläggnings-/anslutningsavgifter

Från och med den 1 januari 2015 redovisas anslutningsavgifter i enlighet med rekommendationen RKR 18. Det betyder att de förs som intäkt över anläggningens nyttjandetid. Från och med den 1 januari 2016 gäller detta även för VA-verksamheten. Avskrivningstiden följer därmed nyttjandeperioden för kommunens anläggningar.

I regelverket K3, som tillämpas av bolagskoncernens bolag, får anslutningsavgifter inte periodiseras. Istället ska intäkten bokföras direkt mot resultaträkningen. Här finns alltså en skillnad i regelverk för kommunkoncernen.

Övriga investeringsbidrag

Investeringsbidrag redovisas som skuld för investeringsbidrag (långfristig skuld) och återförs under anläggningens nyttjandeperiod.

Försäljning av fastigheter

Intäktsredovisning görs på tillträdesdagen. Villkoren är dock att transaktionens ekonomiska fördelar sannolikt kommer att tillfalla kommunen och att avtalet är utformat så att både inkomsten och de utgifter som följer av transaktionen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Tomtförsäljningar bokförs löpande på ett exploateringsområde och resultatet räknas av när området avslutas. Utgifter för gata, park och gatubelysning som tillfaller Skövde kommun aktiveras som pågående anläggning till dess att ianspråktagande sker. Gatukostnadsersättning tas inte ut.

Specialdestinerade/riktade statsbidrag samt villkorade bidrag

Specialdestinerade/riktade statsbidrag redovisas i resultaträkningen tillsammans med övriga verksamhetsanknutna intäkter. Periodisering sker till den period där kostnaderna som statsbidraget avser är redovisade.

Statsbidrag för flyktingverksamhet intäktsförs inte enligt bidragens villkor, det vill säga i takt med att prestationen fullföljs, utan matchas mot nedlagda kostnader. Oförbrukade bidrag balanseras i max tre år.

Inkomster som motsvarar bidragsberättigande kostnader beräknas och redovisas som intäkt i tillhörande period. Om villkoren inte uppfylls och inkomsten därmed inte bedöms som säker ska den inte intäktsredovisas. Om betalningen för

Redovisning av bidrag

Redovisning av bidrag

bidragsberättigade prestationer ännu inte kommit in redovisas en fordran i form av en upplupen intäkt för denna del av bidraget. Om bidrag lämnas för anskaffning av anläggningstillgång redovisas intäkten på samma sätt som andra investeringsbidrag.

Generella statsbidrag och utjämning

Generella statsbidrag och utjämning redovisas i resultaträkningen tillsammans med bidrag och avgifter i utjämningssystemen i posten Generella statsbidrag och utjämning. Redovisning sker enligt kontantmetoden.

Kommunal fastighetsavgift

Beräknade intäkter från kommunal fastighetsavgift periodiseras till det år intäkten hänför sig.

Utdelning

Utdelningar redovisas när rätten att få utdelning bedöms som säker.

Redovisning av skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4. Efter att bokslutet hade upprättats publicerade SKL i februari en ny prognos. Prognosen pekar på ett utfall som avviker från tidigare prognos med minus 130 kronor per invånare. Det medför en negativ korrigeringspost på 7,0 miljoner kronor.

Redovisning av kostnader

Redovisning av kostnader

Pensionsförpliktelser, särskild avtalspension och visstidspension

Förpliktelser för pensionsåtaganden för kommunens anställda är beräknade enligt RIPS07 och redovisas inklusive löneskatt enligt rekommendation 17. Uppgift lämnas i not om aktualiseringsgrad. Pensionsåtaganden för anställda i bolag som ingår i kommunkoncernen redovisas enligt Bokföringsnämndens allmänna råd 2012:1 (K3).

Särskild avtalspension och visstidspension beräknas enligt RKR 2. Visstidsförordnanden (inklusive förtroendevalda med rätt till pension) som ger rätt till visstidspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse. Beräkning erhålls från KPA och görs enligt SKL:s normalreglemente samt enligt reglementet för OPF-KL. Från och med 2012 inkluderas samtliga förtroendevalda som omfattas av PBF i beräkningen.

Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser

Redovisning av kostnader

Redovisning av kostnader

lämnas enligt RKR 7 i finansieringsanalysen.

Redovisning av lånekostnader

För redovisning av lånekostnader används alternativmetoden enligt RKR 15. Med andra ord räknas lånekostnader in i tillgångens anskaffningsvärde. Detta görs dock endast för investeringar som överstiger fem miljoner kronor. Lånekostnader för övriga investeringar belastar resultatet för den period de hänför sig till (se avsnittet Materiella anläggningstillgångar, där årets aktiverade ränta framgår).

Redovisning av hyres-/leasingavtal

Enligt RKR 13 ska leasingavtal klassificeras antingen som operationella eller finansiella. Från och med 2012 års årsredovisning har varje avtal klassificerats för sig, enligt klassificeringsprinciperna i RKR 13. Leasingavgiften för operationella leasingavtal fördelas linjärt över leasingperioden. Avtal med en avtalstid på högst tre år (eller där värdet understiger ett halvt basbelopp) redovisas som operationellt oavsett om det i övrigt uppfyller kriterierna för ett finansiellt avtal. När ett finansiellt leasingavtal tas upp nuvärdesberäknas tillgången och skulden. Leasingbetalningarna fördelas sedan mellan ränta och amortering med en fast räntesats. Avskrivningstiden för dessa tillgångar är densamma som avtalslängden. Denna princip gäller samtliga leasingavtal förutom hyresavtal för lokaler. En översyn av klassificeringen enligt RKR 13 på hyresavtal om lokaler kommer att genomföras. Per den 31 december 2017 hade 61,6 miljoner kronor bokförts på konto för lokalhyror (58,9 miljoner kronor föregående år).

Avskrivningar

Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning, baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Avskrivningstider och nyttjandeperiod

Komponentredovisning implementerades under 2015, förutom inom VA-verksamheten. Under 2016 implementerades komponentredovisning även inom VA-verksamheten (enligt RKR 11 Materiella anläggningstillgångar, se separat bilaga, avsnitt Övergång till komponentredovisning). Till och med den 31 december 2014 användes nedanstående riktlinjer kring avskrivningar. En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgång och avsteg från riktlinjerna kunde göras.

I huvudsak användes till och med den 31 december 2014 följande avskrivningstider:

Antal år	Anläggningstyp
3	Datorer
5–10	Maskiner
3–10	Övriga inventarier
20–50	Byggnader
10–15	IT-infrastrukturinvesteringar samt vissa tilläggsinvesteringar i fastigheter
20–25	Vatten- och avloppsreningsverk samt pumpstationer
50	Vattenledningar

Redovisning av tillgångar

För tillgångar där nyttjandeperioden styrs i avtal (till exempel leasing) används den planerade verkliga nyttjandeperioden som avskrivningstid.

Nyttjandeperioden omprövas om det finns omständigheter som gör det nödvändigt (exempelvis verksamhetsförändringar, tekniskiften eller organisationsförändringar) och beloppet är väsentligt.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång. När det gäller materiella anläggningstillgångar som inventarier och maskiner samt immateriella tillgångar ska beloppet också överstiga gränsen för mindre värde, som är ett halvt basbelopp.

Medfinansiering statlig infrastruktur

Beviljade bidrag redovisas i resultaträkningen direkt.

Nedskrivning

Se även not för materiella anläggningstillgångar samt finansiella anläggningstillgångar. Nedskrivning görs efter nedskrivningsprövning. Nedskrivningen har kostnadsförts och påverkat årets resultat.

Nedskrivning av materiella anläggningstillgångar görs när beslut om rivning har fattats och byggnaden inte används eller hyrs ut. Bedömt nedskrivet belopp på anläggningstillgångar prövas genom bedömning av återvinningsvärdet vid varje årsbokslut. Det bedömda återvinningsvärdet på nedskrivna tillgångar är noll kronor per den 31 december 2017. Därför kvarstår det bokförda värdet med noll kronor.

Nedskrivning av finansiell anläggningstillgång, andelar i intresseföretag, görs då det finns indikationer på att tillgångens värde minskar och det finns betydande svårigheter hos emittenten. Nedskrivningen av andelarna har beräknats som skillnaden mellan tillgångens redovisade värde och det bästa möjliga belopp som kommunen hade kunnat få för tillgången

Redovisning av kostnader

Redovisning av kostnader

om den hade överlåtits på balansdagen. Då marknadsvärde inte har kunnat fastställas har kommunens andel av eget kapital i bolaget använts.

Immateriella anläggningstillgångar

Enligt RKR 12 ska kostnader för IT-system, utvecklingskostnader och licenser som uppfyller kriterierna för immateriell tillgång aktiveras som immateriell. IT-system och utvecklingskostnader har aktiverats som materiella anläggningstillgångar eller resultatförts till och med 2013. Tillgångar som anskaffas från och med 2014 och som uppfyller kriterierna för immateriell tillgång, det vill säga har en nyttjandeperiod på minst tre år och överstiger gränsen för mindre värde, klassificeras enligt RKR 12. Det avskrivningsbara beloppet fördelas då på ett systematiskt sätt över nyttjandeperioden.

Materiella anläggningstillgångar

Anskaffningsvärde

Investeringar som löper över en längre tidsperiod, exempelvis nybyggen och större anläggningar, ska påföras ränta över tidsperioden om investeringsbeloppet överstiger fem miljoner kronor. Ränta beräknas till dess investeringen tas i bruk, och läggs till investeringsutgiften. Räntesatsen beräknas utifrån kommunens genomsnittsränta för upplåning.

I anskaffningsvärdet för investeringar över fem miljoner kronor ingår lånekostnader enligt alternativmetoden RKR 15. Under 2017 har kommunens genomsnittliga ränta på utestående lån per den 31 december 2016 använts. Den uppgick till 1,51 procent (2,18 procent föregående år). Under året har totala räntor på 4,1 miljoner kronor aktiverats. Kommunens genomsnittliga ränta på utestående lån var under året 0,73 procent (1,51 procent föregående år). Aktiverade räntekostnader överstiger inte räntekostnaderna på externa lån under 2017.

Exploateringstillgångar redovisas som omsättningstillgångar. Om inkomsterna är större än utgifterna redovisas posten under kortfristiga skulder.

Finansiella anläggningstillgångar

Redovisning av finansiella anläggningstillgångar görs enligt RKR 20. Per balansdagen görs en bedömning om det finns indikationer på att en finansiell anläggningstillgång har minskat i värde. När det gäller aktier och andelar i koncernbolag redovisas de till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår köpeskillingen för aktierna, samt förvärvskostnader. Eventuella kapitaltillskott läggs till anskaffningsvärdet när de uppkommer. Utdelning från koncernbolag redovisas som intäkt.

Finansiella omsättningstillgångar

Gåvor som har tillfallit kommunen har placerats i fonder som klassificeras som en finansiell omsättningstillgång, eftersom gåvorna inte är avsedda att innehas eller brukas stadigvarande. När andelar säljs minskar de finansiella omsättningstillgångarna. Räntor och utdelningar på tillgångarna redovisas som finansiell intäkt i resultaträkningen och tillförs inte gåvomehlen. Värdepapper som har anskaffats för kortsiktigt innehav redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde. I efterföljande värderingar redovisas de i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde.

Elcertifikat

Kommunen producerar egen förnybar el, både i olika solcellsanläggningar och i en gasturbin som drivs med biogas från vattenreningsverket. När kommunen producerar förnybar el får kommunen elcertifikat för varje producerad megawattimme. Elcertifikaten handlas på en likvid marknad och elcertifikat klassificeras därför som en finansiell omsättningstillgång enligt information från RKR 2016. Innehavet av elcertifikat tas vid bokslutstillfället upp till det lägsta av verkligt värde och anskaffningsvärdet. Eventuell värdeminskning redovisas som finansiell kostnad.

När kommunen köper el på den nordiska elbörsen eller använder egenproducerad el över en viss mängd blir kommunen kvotpliktig enligt lagen om elcertifikat. För 2016 är Skövde kommun kvotpliktig. Det betyder att kommunen under april 2017 måste överlämna ett visst antal elcertifikat till Energimyndigheten. För att kunna fullfölja kommunens kvotplikt har kommunens elleverantör löpande köpt elcertifikat i förhållande till den månatliga elförbrukningen. Dessa elcertifikat köptes som terminskontrakt för leverans av elcertifikat under april 2017. Tack vare dessa kontrakt har kommunen redan så många elcertifikat som behövs för att uppfylla kvotplikten. Det betyder också att de egenproducerade elcertifikaten per den 31 december 2016 inte behövs. Elcertifikatsinnehavet klassificeras därmed som en tillgång och möts inte av någon skuld.

Omsättningstillgångar

Från och med 2016 har nettoinkomster i exploateringsverksamheten förts om till kortfristig skuld. Skuldbeloppet är 96 miljoner kronor. Exploateringsprojekt värderas enligt lägsta värdes princip. Enligt vägledning från RKR ska exploateringar föras om till anläggningstillgång om de stadigvarande ska innehas av kommunen. Från och med den 1 januari 2014 gjordes det i kommunen i samband med driftsättning. Men från och med 2016 flyttas tillgångarna från omsättningstillgång till anläggningstillgång redan före driftsättning om exploateringen stadigvarande

ska innehas av kommunen. Tillgångarna som anläggningen har tagits i bruk för, förs samtidigt om till mark, byggnader och tekniska anläggningar.

Fordringar redovisas som omsättningstillgång, med undantag för poster där förfalldatum ligger mer än tolv månader efter balansdagen. Dessa klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Koncernföretagens långfristiga upplåning från kommunen sker genom användning av limiter via koncernkontosystemet. I posten kassa/bank redovisar kommunen koncerntoppkontots utgående saldo, och under kortfristiga fordringar redovisas kommunens fordran på koncernbolag. Specifikation finns i not.

Skulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Lån med kortare löptid men som regelmässigt omsätts och ersätts av nya lån klassificeras som långfristig skuld.

Uppgift om genomsnittlig ränta, genomsnittlig räntebindingstid samt förfall inom sex år specificeras i not.

Investeringsbidrag redovisas som skuld för investeringsbidrag under långfristig skuld. Återföring görs under anläggningens nyttjandeperiod i enlighet med RKR18.

Derivatinstrument

Kommunen tillämpar säkringsredovisning. Under Finansiell analys finns en beskrivning av säkringsrelationer, finansiella instrument, vilken påverkan säkringsinstrumenten haft på kommunens resultat under året och huruvida de säkrade posterna har motverkat förändringar i kassaflöden.

Säkringsredovisningen avbryts om något av följande inträffar:

- Säkringsinstrumentet förfaller, säljs, avvecklas eller löses in.
- Säkringsrelationen uppfyller inte längre villkoren för säkringsredovisning.

Eventuellt resultat från en säkringstransaktion som avbryts i förtid redovisas omedelbart i resultaträkningen.

Elderivat

Kommunen använder derivatinstrument för att hantera den prisrisk som uppstår vid inköp av el. El köps in efter behov på elmarknaden Nordpool. Priserna på Nordpool varierar för varje timme. Elderivat skyddar kommunen mot prisförändringar för sin elinköp. Elderivat är dominerade i EUR. Resultatet av elderivat redovisas, ihop med övriga elkostnader, i resultaträkningen

i takt med att derivaten faller ut. I årsredovisningen gess en upplysning kring marknadsvärdet av utestående elderivat.

Valutaderivat

Kommunen använder derivatinstrument för att hantera den valutarisk som uppstår vid inköp av el. Valutaderivat skyddar kommunen mot valutakursförändringar i elderivat som är dominerade i EUR. Resultatet av valutaderivat redovisas i resultaträkningen i takt med att valutaderivat förfaller. I årsredovisningen gess en upplysning kring marknadsvärdet av utestående valutaderivat.

Räntederivat

Kommunen använder derivatinstrument för att hantera den ränterisk som uppstår vid lån till rörlig ränta. Lånederivat skyddar kommunen mot ränteuppgångar. Genom säkringen erhåller kommunen en fast ränta för en viss del av sin skuld. Det är denna ränta som, ihop med andra räntekostnader, redovisas i resultaträkningen i posten Räntekostnader och liknande resultatposter. I årsredovisningen gess en upplysning kring marknadsvärdet av utestående räntederivat.

Avsättningar och ansvarsförbindelser

Avsättningar – deponi

Avsättningar för deponi har tagits upp till ett belopp som bedöms vara nödvändigt för att reglera plikten på balansdagen. Beloppet baseras på en projektering som gjordes 2009. Åtagandet är nuvärdesberäknat med en ränta på tre procent. Avsättningen gäller framtida återställningskostnader för sluttäckning av deponin, samt årliga driftkostnader för att ta hand om

lakvatten och deponigas. De årliga driftkostnaderna beräknas finnas kvar i 25 år efter stängning.

Avsättningar – pensioner

Se ovan under Särskild avtalspension och visstidspension.

Ansvarsförbindelser – övriga

Ansvarsförbindelser bedöms löpande för att avgöra om ett utflöde av resurser är troligt. Om det är sannolikt att en ansvarsförbindelse kommer att regleras och kraven på förpliktelse uppfyllas, redovisas den i stället som en avsättning.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet inklusive pensionsåtagande

Eget kapital i förhållande till balansomslutningen inklusive hela pensionsåtagandet.

Soliditet exklusive pensionsåtagande

Eget kapital i förhållande till balansomslutningen exklusive hela pensionsåtagandet.

Självfinansieringsgrad

Årets resultat minus jämförelsestörande poster, plus årets avskrivningar genom bruttoinvesteringar.

Övergång till komponentredovisning

Skövde kommun tillämpar från och med den 1 januari 2015 komponentredovisning av fastigheter och gator enligt RKR 11 Materiella anläggningstillgångar förutom anläggningar i VA-verksamheten. Övergång till komponentredovisning i VA-verksamheten har skett från och med den 1 januari 2016.

Övergången innebär att en tillgång delas in i ett antal komponenter. Komponenterna skrivs sedan av var för sig utifrån den enskilda komponentens förväntade nyttjandetid. När en komponent ersätts betraktas det som en ersättningsinvestering, som skrivs av utifrån den aktuella komponentens förväntade nyttjandetid. Utrangering sker av eventuellt återstående värde. Per den 31 december 2015 har den ändrade principen kring avskrivningar påverkat årets resultat med 14 miljoner kronor i minskade avskrivningar.

Innebörden i aktiveringsbegreppet har ändrats. Jämförelser görs inte längre med ursprunglig anskaffningstidpunkt eller ursprungligt skick, utan med tidpunkten före åtgärden. Åtgärder i underhållsplanen som klassas som investeringar (nyttjandetid över tre år) enligt komponentmodellen har lyfts ut ur driftredovisningen och bokförs som investering. Det som kvarstår i underhållsplanen är driftbudget för reparationer. Per den 31 december 2015 har 44,5 miljoner kronor som tidigare skulle redovisats som kostnad i driftredovisningen lyfts in i investeringsredovisningen och bokförts som en anläggningstillgång.

Fastighet

Det totala fastighetsbeståndet delades in i tre kategorier. Befintliga fastigheter med ett bokfört värde på över 10 miljoner kronor (uppgick till 92,2 procent eller 1 938 999 tkr av det totala värdet för verksamhetsfastigheter på 2 101 896 tkr) delades in i fastigheter där inga större investeringar (över 5 miljoner kronor) hade gjorts de senaste 8-10 åren, samt fastigheter där det hade gjorts större investeringar (över 5 miljoner kronor) de senaste 8-10 åren. Befintliga fastigheter med ett bokfört värde under 10 miljoner kronor (totalt 162 897 tkr, det vill säga 7,8 procent av totalt bokfört värde på det totala fastighetsbeståndet) behöll befintlig avskrivningstid. Utgångspunkten för avskrivningstiden för fastigheter har varit byggnadsåret, men i de fall då stora ombyggnationer har gjorts har utgångspunkten varit ombyggnadsåret för samtliga kategorier.

Uppdelningen i komponenter gjordes utifrån komponentens bedömda andel av det totala bokförda värdet på fastigheten. Där ett tilldelat markvärde saknades bröts ett markvärde ut ur markreserven enligt schablonen 1 procent av fastighetens

anskaffningsvärde, om fastigheten var belägen utanför stadskärnan, och 2 procent av fastighetens anskaffningsvärde inom stadskärnan. I fastighetsbeståndet där inga större investeringar hade gjorts de senaste 8-10 åren bedömdes fastigheterna endast bestå av komponenten stomme, med en bedömd avskrivningstid på 80 år. I fastighetsbeståndet där större investeringar hade gjorts de senaste 8-10 åren delades fastigheten upp i 6-7 komponenter med en bedömd avskrivningstid på 20-80 år.

Bedömning av avskrivningstidens längd har gjorts genom att analysera tidigare underhållsplaner, fastighetsavdelningens erfarenheter av nyttjandeperioder beroende på materialval, fastighetstyper med mera.

Utrangeringar ska göras vid tilläggsinvesteringar och utbyten. Under 2015 har inga utrangeringsbedömningar gjorts avseende fastigheter där inga större investeringar har gjorts de senaste 8-10 åren (består endast av stomme), och inte heller för de fastigheter som inte är hanterade enligt komponentavskrivning. Investeringar över 500 tkr gjorda under 2015 för fastigheter som haft större investeringar under de senaste 8-10 åren har analyserats med hänsyn till utrangeringsbedömning. Ingen väsentlig påverkan på resultatet bedöms ha uppstått när det gäller ej gjorda utrangeringar 2015, eftersom en försiktig bedömning av avskrivningstiden har gjorts. En färdig princip för utrangeringar ska tas fram under 2018.

Komponenter för fastigheter

Komponenter samt avskrivningstid för befintliga fastigheter där inga större investeringar gjorts de senaste 8-10 åren.

	Avskrivningstid (år)	
Mark	0	
Stomme	80	
Storkök enligt faktiska investeringar	20	

Komponenter samt avskrivningstid för befintliga fastigheter där inga större investeringar gjorts de senaste 8-10 åren.

	Andel av anskaffningsvärdet (%)	Avskrivningstid (år)
Mark	0	
Markanläggning	5	30
Stomme	30	80
Stomkomplettering	20	30
Fasad	13	40
Yttertak	12	30
Installationer	20	25
Storkök enligt faktiska investeringar	20	20

Komponenter samt avskrivningstid för nya fastigheter (exklusive specialfastigheter*); exempelvis Arenabadhus, badhall, ishall, idrottshall)

	Avskrivningstid (år)	
Mark	0	
Markanläggning	30	
Stomme	80	
Stomkomplettering	30	
Yttertak (tätskikt och avvattning)	20-30-40	
Fasad (ytbeklädnad) samt fönster, dörrar	25-35-50-80	
Inre ytskikt	20	
El, tele, hiss	25	
Ventilation, styr	30	
VS	40	
Storkök	20	
Hyresgäst Anpassning externa	avtalstid	

*För specialfastigheter används samma komponenter men med en annan andel och avskrivningstid.

Pågående arbeten

Vid ny-, till- och ombyggnad av en fastighet bokförs hela investeringen som pågående arbete. På datumet för ianspråktagande delas anskaffningsvärdet upp i komponenter enligt fördelningsunderlag, och vid denna tidpunkt börjar avskrivningen.

Gata

Historiska investeringar i infrastruktur har inte varit uppdelade med ett anskaffningsvärde per gata. När uppdelning i komponenter skulle ske av dessa investeringar delades de först upp i tre kategorier – huvudgata, lokalgata samt gång- och cykelväg – utifrån kommunens väginventering. Ytterligare kategorier som bro, torg/gågata och parkering finns och dessa har även tidigare särredovisats. Varje kategori delades upp i två komponenter – väggkropp och slitlager – enligt schablon (se nedan), där väggkroppen bedöms ha oändlig livslängd. Asfalts- och gruslagret bedöms ingå i väggkroppen. Komponentens slitlager har olika avskrivningstid beroende på vilken anläggningsskategori den tillhör.

Bedömning av avskrivningstidens längd har gjorts genom analys av tidigare underhållsplaner, gatuenhetens erfarenheter av komponenternas livslängd beroende på trafikmängd, beläggningstyp och anläggningens uppbyggnad med mera.

Utrangeringar ska göras vid tilläggsinvesteringar och utbyten. Under 2015-2017 har inga utrangeringsbedömningar gjorts avseende historiska anskaffningar. Det beror på att dessa inte särredovisats per gata eller objekt, att de historiska investeringarna redan till stor del bedöms som slutavskrivna och att en försiktig (näst intill obefintlig) bedömning av avskrivningstiden har gjorts. En eventuell påverkan på kommunens resultat

2015-2017 skulle därför bli försumbar. En färdig princip för utrangeringar ska tas fram under 2018.

Komponenter för gata

Kategorier av anläggningar och komponenternas andel av anskaffningsvärdet samt avskrivningstid.

	Andel av anskaffningsvärdet (%)	Avskrivningstid (år)
Huvudgata (inklusive rondell)		
väggkropp	80	0
slitlager	20	15
Lokalgata (inklusive rondell, busshållplats, trottoar)		
väggkropp	80	0
slitlager	20	40
GC-väg		
väggkropp	90	0
slitlager	10	40
Bro och konstbyggnad*		
stomme/konstruktion	100	40
Parkering		
väggkropp	80	0
slitlager	20	40
Torg och gågata		
väggkropp	60	0
slitlager	40	40
Bulleråtgärd (plank, vall m.m.)		
väggkropp		33
Gatubelysning		
gatubelysning		33
gatubelysning energi/trygg		20
Trafiksignal		10
Park		20
Lekplats		20/10

*Ytskikt på bro hanteras ihop med gatan.

Väggkropp innehåller asfalts- och gruslager. Ingen komponentuppdelning görs på bulleråtgärder, gatubelysning, trafiksignaler, park, lekplats.

Pågående arbeten vid nybyggnation

Vid ny-, till- och ombyggnad av huvudgator, lokalgator, gång- och cykelvägar, broar, parkeringar och torg/gågator bokförs hela investeringen som pågående arbete. Vid datumet för ianspråktagande delas anskaffningsvärdet upp i komponenterna

väggkropp och slitlager enligt schablon. Därefter börjar avskrivning beräknas.

VA-anläggningar

Kategorier

VA har bedömt att de olika kategorier som finns är vattenverk – reservvatten respektive vattenledningsnät.

Kategorin vattenverk – reservvatten har i sin tur delats upp i åtta komponenter. VA har utifrån styrning önskat dela upp inköpen i komponenter även om beloppet inte är väsentligt. Den förändring som är gjord i befintliga anläggningar är att härleda vilka fysiska anläggningar de befintliga hör till. Den kopplingen har saknats i anläggningsregistret. Värden har flyttats från samredovisade investeringar i anläggningsregistret till nya anläggningar vars numrering och benämning kan härledas till de fysiska VA-anläggningarna. Med hänsyn till försiktighetsprincipen har ingen komponentuppdelning gjorts av befintliga anläggningar per den 1 januari 2016 (se under avsnitt avskrivning).

Kategorin ledningsnät komponentuppdelas endast i en komponent – markanläggning – men är uppdelad i dricksvatten-, spillvatten- och dagvattenledningar.

Avskrivning

Historiskt har VA använt olika avskrivningstider för pumpstationer, vattenreservoarer, reservvattentäcker, vattenverk och avloppsverk. Avskrivningstiderna har varierat mellan 20 och 33 år. VA har bedömt att de nyttjandetider som angivits för befintliga anläggningar stämmer överens med kvarvarande nyttjandetider. Därför har ingen förändring av slutavskrivningstidpunkter eller kommande avskrivningar på befintliga anläggningar gjorts. Detta ligger i linje med försiktighetsprincipen.

Utrangeringar

Utrangeringar ska göras vid tilläggsinvesteringar och utbyten. Under 2016 och 2017 har inga utrangeringsbedömningar för historiska anskaffningar gjorts. De historiska investeringarna bedöms till stor del vara slutavskrivna. Dessutom har en försiktig bedömning av avskrivningstiden gjorts. En eventuell påverkan på kommunens resultat för 2016 och 2017 skulle därför bli försumbar. En färdig princip för utrangeringar ska tas fram under 2018.

Komponenter för VA-anläggningar

Komponenter samt avskrivningstid för VA-verket.

Komponenter för vattenverk, reningsverk, pumpstationer och reservvattentäkt:

	Avskrivningstid (år)
Byggnad/processkonstruktion	50
Tak	30
Pumpar/maskiner/rör	10, 25
Rör (egen komponent i ARV, pst spill)	30
VVS/ventilation	20
Styr/övervakning	10
Elanläggning	30
Markanläggning	30
Ledningsnät:	
Markanläggning	50
Inventarier och fordon	10

Revisionsberättelse

Skövde kommun
Revisorerna

Revisionsberättelse 2017

Kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för år 2017

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och genom utsedda lekmanrevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Styrelsen och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallag och god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som vi ansett behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning inom ramen för den budget vi erhållit av kommunfullmäktige.

I vår grundläggande granskning har vi tagit del av protokoll och handlingar och haft sammanträffanden med samtliga nämndpresidier och ibland också med tjänstemän för att få kompletterande information. Obligatoriska granskningar avseende delårsrapport och årsredovisning har genomförts och där särskilda granskningsrapporter och bedömningar överlämnats till kommunfullmäktige. Styrelsens och nämndernas rapporterade internkontroll har prövats vilket också gäller den rapporterade måluppfyllelsen.

Uppföljning av tidigare genomförd enkät kring styrelsens och nämndernas interna styrning och kontroll har varit ett viktigt inslag vid våra dialogmöten med nämndpresidierna. Med utgångspunkt från de skriftliga svar vi erhållit och muntlig information vid dessa dialogmöten bedömer vi att åtgärder i syfte att stärka intern styrning och kontroll har vidtagits.

Fördjupade granskningar har genomförts avseende tillämpning av kommunfullmäktiges barn- och ungdomspolitiska program, byggnadsnämndens tillsynsverksamhet och införandet av nytt lönesystem. För det två förstnämnda granskningarna har rapport överlämnats för yttrande medan vi avvaktar pågående utvärdering av nytt lönesystem innan vi avslutar vår granskning.

Som underlag för vår bedömning ligger också andra mindre och löpande granskningsinsatser och frågeställningar som inte resulterat i någon skriftlig rapport

Årets resultat uppgår till 49,9 mnkr jämfört med budgeterade 86,5 mnkr. Resultatet påverkas negativt av att aktier i Skövde Billingen AB skrivits ned (38 miljoner), att pensioner lösts in i förtid (25 miljoner) och att ränteswappar lösts in (tio miljoner). Dessutom redovisar nämnderna ett underskott på elva miljoner kronor där underskott redovisas av vård- och omsorgsnämnden med 27,9 mnkr framförallt beroende på ökade verksamhetsvolymerna och barn- och utbildningsnämnden med 8,4 mnkr. Flera poster inverkar också positivt på resultatet, bland annat avslutade exploateringsområden (22 miljoner) och byggbonus (tio miljoner). Resultatet stärks också av att kapital- och personalomkostnadspåläggen blivit lägre.

1 (2)

Årets ekonomiska resultat innebär att det krävs ett resultat för 2018 som överstiger budget för att nå fullmäktiges beslutade finansiella mål med ett resultat på tre procent av skatter och bidrag i genomsnitt över mandatperioden.

Balanskravsresultatet innebär att Skövde kommun lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och inga tidigare underskott finns att återställa.

Även de av kommunfullmäktige beslutade målen för verksamheten gäller för mandatperioden eller i något fall t o m år 2025. I årsredovisningen bedöms om målet anses kunna nås vid mandatperiodens slut. Samtliga mål förutom målet om förnybar energianvändning inom Skövde bedöms uppnås helt eller delvis. Nämndernas mål, vilka är kopplade till verksamhetsplan 2017, uppvisar totalt sett en tillfredsställande måluppfyllelse.

Vi **bedömer** sammantaget att styrelse och nämnder i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi **bedömer** att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi **bedömer** att kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll varit i allt väsentligt tillräcklig men där det inom HR- och lönesystemet funnits och fortfarande finns en rad problem som krävt och fortsatt kräver olika åtgärder. Ur ett risk- och väsentlighetsperspektiv blir därför HR- och lönehanteringen ett fortsatt viktigt område för oss att granska.

Vi **bedömer** att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av de av kommunfullmäktige fastställda målen för ekonomi och verksamhet. Vi gör ingen annan bedömning än den i årsredovisningen redovisade måluppfyllelsen.

Vi **tillstyrker** att årsredovisningen godkänns.

Vi **tillstyrker** att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa organ och överförmyndaren.

Skövde kommun 2018-04-09

 Lars-Erik Lindh*   Stig Larsson   Birgitta Johansson   Bengt Hagbjer
 Lise-Lotte Sjöberg   Ingrid Bäfman   Asima Pasalic

* Lars-Erik Lindh är vald revisor med undantag för vård- och omsorgsnämnden och har inte deltagit i granskningen av denna nämnd.

Till revisionsberättelsen hör granskningsrapporten av årsredovisning 2017 samt granskningsrapporter från lekmanarevisorerna i kommunens bolag.